

Годишен консолидиран доклад за дейността
Доклад на независимия одитор
Консолидиран финансов отчет

ИНВЕСТ КЕПИТЪЛ АД

31 декември 2015 г.

I NVEST CAPITAL JSC

Съдържание

	Страница
Годишен консолидиран доклад за дейността	-
Доклад на независимия одитор	-
Консолидиран отчет за финансовото състояние	1
Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватния доход	3
Консолидиран отчет за промените в собствения капитал	4
Консолидиран отчет за паричните потоци	6
Пояснения към консолидирания финансов отчет	7

Консолидиран отчет за финансовото състояние
към 31 декември

	Пояснение	31.12.2015 '000 лв.	31.12.2014 '000 лв.
Активи			
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	7	477 626	421 267
Инвестиционни имоти	9	306 175	314 578
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	6	26 879	139 568
Репутация	10	47 721	52 700
Други нематериални активи	11	197 600	82 807
Дългосрочни финансови активи	12	2 595 195	1 826 293
Дългосрочни вземания от свързани лица	43	7 574	19 379
Други дългосрочни вземания		4 094	-
Отсрочени данъчни активи	13	5 897	6 271
Нетекущи активи		3 668 761	2 862 863
Текущи активи			
Материални запаси	14	66 759	52 322
Краткосрочни финансови активи	15	2 406 545	2 352 303
Краткосрочни вземания от свързани лица	43	31 813	145 699
Търговски вземания	16	104 421	109 173
Данъчни вземания	17	3 380	2 108
Други вземания	18	185 033	123 098
Презастрахователни активи	22.1	72 959	15 974
Пари и парични еквиваленти	19	1 236 189	1 496 776
Текущи активи		4 107 099	4 297 453
Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба	20	3 594	4 518
Общо активи		7 779 454	7 164 834

Изготвил:

/А. Керезов/

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Дата: 20 юни 2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от 27 юни 2016 г.:

Марий Апостолов

Регистриран одитор отговорен за одита, управителя

Графт Торнтон ООД

Специализирано одиторско предприятие

Консолидиран отчет за финансовото състояние
към 31 декември (продължение)

Собствен капитал, резерви и пасиви	Пояснение	31.12.2015 '000 лв.	31.12.2014 '000 лв.
Собствен капитал			
Акционерен капитал	21.1	130 000	130 000
Други резерви	21.2	116 060	123 106
Неразпределена печалба		486 235	457 059
Печалба за годината		37 903	35 282
Собствен капитал, отнасящ се до акционерите на Инвест Кепитъл АД		770 198	745 447
Неконтролиращо участие		607 330	593 667
Общо собствен капитал		1 377 528	1 339 114
Специализирани резерви	22	294 405	265 565
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Дългосрочни финансови задължения	23	1 153 875	1 136 026
Задължения към осигурени лица	24	940 121	812 260
Дългосрочни търговски задължения	25.1	42 876	2 236
Дългосрочни задължения към свързани лица	43	23 626	2 327
Задължения по финансов лизинг	8.1	5 091	6 593
Пенсионни и други задължения към персонала	26.2	2 840	2 572
Други дългосрочни задължения	28.1	5 401	4 027
Други провизии		598	546
Отсрочени данъчни пасиви	13	27 619	33 119
Нетекущи пасиви		2 202 047	1 999 706
Текущи пасиви			
Краткосрочни финансови задължения	23	3 650 739	3 266 697
Търговски задължения	25.2	142 424	145 501
Краткосрочни задължения към свързани лица	43	15 395	13 766
Задължения по финансов лизинг	8.1	1 880	4 743
Пенсионни и други задължения към персонала	26.2	12 761	12 109
Данъчни задължения	27	7 419	9 408
Други задължения	28.2	74 856	108 225
Текущи пасиви		3 905 474	3 560 449
Общо пасиви		6 107 521	5 560 155
Общо собствен капитал, резерви и пасиви		7 779 454	7 164 834

Изготвил: _____
/А. Керезов/

Изпълнителен директор: _____
/И. Каменов/

Дата: 20 юни 2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от 28 юни 2016 г.:

Марий Апостолов

Регистриран одитор отговорен за одита, управител

Грант Торнтон ООД

Специализирано одиторско предприятие

Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия
всеобхватния доход за годината, приключваща на 31 декември

	Пояснение	2015 '000 лв.	2014 '000 лв.
Приходи от нефинансова дейност	29	589 114	561 443
Разходи за нефинансова дейност	30	(531 171)	(531 280)
Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	9	(1 351)	17 219
Печалба от продажба на нетекущи активи	31	19 338	18 192
Нетен резултат от нефинансова дейност		75 930	65 574
Приходи от застраховане	32	615 036	498 725
Разходи по застраховане	33	(568 944)	(486 033)
Нетен резултат от застраховане		46 092	12 692
Приходи от лихви	34	211 853	223 704
Разходи за лихви	35	(100 486)	(141 784)
Нетни приходи от лихви		111 367	81 920
Печалба от операции с финансови инструменти	36	504 386	497 069
Загуба от операции с финансови инструменти	37	(447 585)	(420 358)
Нетен резултат от операции с финансови инструменти		56 801	76 711
Административни разходи	38	(254 234)	(209 271)
Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	6	3 044	15 433
Други финансови приходи	39	65 612	82 464
Доход за разпределение по осигурителни партии		(41 957)	(55 151)
Печалба за периода преди данъци		62 655	70 372
Разходи за данъци	40	(1 848)	(6 535)
Нетна печалба за годината		60 807	63 837
Друг всеобхватен доход/(загуба)			
Компоненти, които не се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Преоценки на задълженията по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	26.2	(266)	(254)
Компоненти, които се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Преценка на финансови активи, нетно от данъци		9 997	(4 440)
Друг всеобхватен доход/(загуба)		9 731	(4 694)
Общо всеобхватен доход за годината		70 538	59 143
Печалба за годината, принадлежаща на:			
Акционерите на Инвест Кепитъл АД		37 903	35 282
Неконтролиращо участие		22 904	28 555
Общо всеобхватен доход за годината, принадлежащ на:			
Акционерите на Инвест Кепитъл АД		44 564	30 788
Неконтролиращо участие		25 974	28 355
Основен доход на акция в лв.	41	0.29	0.27

Изготвил: _____
/А. Керезов/

Дата: 20 юни 2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от 28 юни 2016 г.:

Марий Апостолов

Регистриран одитор-отговорен за одита, управител

Изпълнителен директор: _____
/И. Каменов/

Грант Торнтон ООД

Специализирано одиторско предприятие

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал
за годината, приключваща на 31 декември

Всички суми са в '000 лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Инвест Кепитъл АД				Неконтролиращо участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Други резерви	Неразпределена печалба	Общо		
Салдо към 1 януари 2015 г.	130 000	123 106	492 341	745 447	593 667	1 339 114
Бизнес комбинации	-	(19 700)	(113)	(19 813)	(9 366)	(29 179)
Разпределени дивиденди	-	-	-	-	(2 945)	(2 945)
Транзакции със собствениците	-	(19 700)	(113)	(19 813)	(12 311)	(32 124)
Печалба за годината	-	-	37 903	37 903	22 904	60 807
Друг всеобхватен доход	-	6 661	-	6 661	3 070	9 731
Общо всеобхватен доход за годината	-	6 661	37 903	44 564	25 974	70 538
Разпределение на печалба от предходни периоди за резерви	-	5 993	(5 993)	-	-	-
Салдо към 31 декември 2015 г.	130 000	116 060	524 138	770 198	607 330	1 377 528

Изготвил:

/А. Керезов/

Дата: 20 юни 2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от 28 юни 2016 г.:

Марий Апостолов

Регистриран одитор отговорен за одита, управител

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Грант Торнтон ООД

Специализирано одиторско предприятие

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал
за годината, приключваща на 31 декември (продължение)

Всички суми са в '000 лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Инвест Кепитъл АД				Неконтролиращо участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Други резерви	Неразпределена печалба	Общо		
Салдо към 1 януари 2014 г.	130 000	124 160	518 647	772 807	598 036	1 370 843
Бизнес комбинации	-	(21 940)	(36 208)	(58 148)	(28 002)	(86 150)
Разпределени дивиденди	-	-	-	-	(4 722)	(4 722)
Транзакции със собствениците	-	(21 940)	(36 208)	(58 148)	(32 724)	(90 872)
Печалба за годината	-	-	35 282	35 282	28 555	63 837
Друга всеобхватна загуба	-	(4 494)	-	(4 494)	(200)	(4 694)
Общо всеобхватен доход за годината	-	(4 494)	35 282	30 788	28 355	59 143
Разпределение на печалба от предходни периоди	-	25 380	(25 380)	-	-	-
Салдо към 31 декември 2014 г.	130 000	123 106	492 341	745 447	593 667	1 339 114

Изготвил:

/А. Керезов/

Дата: 20 юни 2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от 28 юни 2016 г.:

Марий Апостолаов

Регистриран одитор отговорен за одита, управител

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Грант Торнтон ООД

Специализирано одиторско предприятие

Консолидиран отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 декември

Пояснение	2015 '000 лв.	2014 '000 лв.
Постъпления от краткосрочни заеми	126 658	98 175
Плащания по краткосрочни заеми	(73 402)	(122 359)
Продажба на текущи финансови активи	489 314	372 790
Придобиване на текущи финансови активи	(589 001)	(514 090)
Постъпления от капенти	555 939	599 886
Плащания на доставчици	(478 354)	(495 509)
Постъпления от осигурени лица	128 982	128 685
Плащания на осигурени лица	(23 108)	(19 144)
Плащания към персонала и осигурителни институции	(118 390)	(118 182)
Постъпления от банкова дейност	42 528 120	48 339 435
Плащания за банкова дейност	(42 341 482)	(48 175 678)
Постъпления от застрахователна дейност	256 686	253 028
Плащания за застрахователна дейност	(190 306)	(152 588)
Платени данъци върху печалбата	(3 206)	(6 342)
Други плащания	(53 019)	(54 617)
Нетен паричен поток от оперативна дейност	215 431	133 490
Инвестиционна дейност		
Продажба на асоциирани и дъщерни предприятия, нетно от парични средства	(50)	10 998
Получени дивиденди от финансови активи	4 909	4 125
Продажба на имоти, машини и съоръжения	20 551	1 680
Придобиване на имоти, машини и съоръжения	(53 373)	(20 780)
Продажба на нематериални активи	20	1 117
Придобиване на нематериални активи	(1 720)	(1 057)
Продажба на инвестиционни имоти	19 286	2 156
Придобиване на инвестиционни имоти	(8 617)	(18 437)
Продажба на нетекущи финансови активи	1 053 174	254 051
Придобиване на нетекущи финансови активи	(1 496 652)	(293 673)
Получени лихви	46 862	66 995
Постъпления от предоставени заеми	45 413	30 912
Плащания по предоставени заеми	(29 552)	(27 604)
Други плащания	(33 454)	(7 714)
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност	(433 203)	2 769
Финансова дейност		
Постъпления от получени заеми	95 826	195 943
Плащания по получени заеми	(145 316)	(151 334)
Платени лихви	(3 479)	(21 819)
Плащания по финансов лизинг	(4 110)	(5 239)
Други постъпления	9 477	17 111
Нетен паричен поток от финансова дейност	(47 602)	34 662
Нетно изменение на пари и парични еквиваленти	(265 374)	170 921
Пари и парични еквиваленти в началото на периода	1 496 776	1 322 469
Печалба от валутна преоценка	4 787	3 386
Пари и парични еквиваленти в края на периода	1 236 189	1 496 776

Изготвила:

/А. Керезов/

Дата: 20 юни 2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от 28 юни 2016 г.:

Марий Апостолов

Регистриран одитор отговорен за одита, управител

Изпълнителен директор:

/И. Каменов/

Грант Торитон ООД

Специализирано одиторско предприятие

Пояснения към консолидирания финансов отчет

1. Предмет на дейност

Инвест Кепитъл АД е регистрирано като акционерно дружество от Софийски градски съд на 29.06.1994 г. Седалището и адресът на управление на Дружеството е ул. "Стефан Караджа" 2, София, България.

Инвест Кепитъл АД (Групата) включва дружеството-майка и всички дъщерни дружества, посочени в пояснение 5.1.

Основната дейност на Групата се състои в:

- Придобиване, управление и продажба на участия в български и чуждестранни дружества;
- Финансиране на дружества, в които Групата участва;
- Банкови услуги, финанси, застраховане и пенсионно осигуряване;
- Секюритизация на недвижими имоти и вземания;
- Добив на нефт и газ;
- Изграждане на мощности в областта на нефтопреработвателната промишленост, производството на биогорива и производство на изделия от каучук;
- Производство и търговия с петролни и химически продукти;
- Производство на растителни масла, изкупуване, преработка и търговия със зърнени храни;
- Авиационен транспорт и наземни дейности по обслужване и ремонт на самолети и самолетни двигатели;
- Речен и морски транспорт и пристанищна инфраструктура;
- Търговско представителство и посредничество;
- Комисионна, спедиционна и складова дейност.

Дружеството-майка се управлява чрез едностепенна система на управление, включваща Съвет на директорите.

Членове на Съвета на директорите на дружеството:

- Тихомир Иванов Митев
- Иво Каменов Георгиев
- Марин Великов Митев
- Богиня Гаврилова Попова
- Миладин Михайлов Минчев.

Дружеството-майка се представлява от изпълнителните директори Иво Каменов и Марин Митев, заедно и поотделно.

2. Основа за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС.

Финансовият отчет е консолидиран отчет на дружеството. Дружеството-майка е публикувало и одитиран индивидуален отчет на 28 април 2016 г.

Отделните елементи на консолидирания финансов отчет на Групата се оценяват във валутата на основната икономическа среда, в която предприятията от Групата извършват дейността си ("функционална валута"). Консолидираният финансов отчет е съставен в български лева (лв.), което е функционалната валута на предприятието майка. Това е функционалната валута на дружеството-майка и на дъщерните дружества, с изключение на дъщерните дружества, опериращи в Холандия, Германия и Словакия, чиято функционална валута е евро; на дъщерното дружество,

опериращо в Македония, чиято функционална валута е македонски денар и на дъщерните дружества в Русия, чиято функционална валута е руска рубла.

Всички суми са представени в хиляди лева ('000 лв.) (включително сравнителната информация за 2014 г.), освен ако не е посочено друго.

Консолидираният финансов отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Към датата на изготвяне на настоящия консолидиран финансов отчет ръководството на Групата е направило преценка на способността на Групата да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Групата ръководството очаква, че Групата има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на консолидирания финансов отчет.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Общи положения и нови стандарти, изменения и разяснения, които са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2015 г.

Групата прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти и са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2015 г. Тези изменения нямат съществен ефект върху консолидирания финансов отчет на Групата:

МСС 19 „Доходи на наети лица“ (изменен) – Вноски на служители, в сила от 1 юли 2014 г., приет от ЕС за годишни периоди на или след 1 февруари 2015 г.

Годишни подобрения 2012 г. в сила от 1 юли 2014 г., приети от ЕС за годишни периоди на или след 1 февруари 2015 г.

Тези изменения включват промени от цикъла 2010-12 на проекта за годишни подобрения, които засягат 7 стандарта:

- МСФО 2 „Плащане на базата на акции“;
- МСФО 3 „Бизнес комбинации“;
- МСФО 8 „Оперативни сегменти“;
- МСФО 13 „Оценяване на справедлива стойност“;
- МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 38 „Нематериални активи“;
- МСФО 9 „Финансови инструменти“ и МСС 37 „Провизии, условни пасиви и условни активи“;
- МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“.

Годишни подобрения 2013 г. в сила от 1 юли 2014 г., приети от ЕС за годишни периоди на или след 1 януари 2015 г.

Тези изменения включват промени от цикъла 2010-12 на проекта за годишни подобрения, които засягат 4 стандарта:

- МСФО 1 „Прилагане за първи път на МСФО“;
- МСФО 3 „Бизнес комбинации“;
- МСФО 13 „Оценяване на справедлива стойност“;
- МСС 40 „Инвестиционни имоти“.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Групата

Следните нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти са публикувани, но не са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2015 г. и не са били приложени от по-ранна дата от Групата:

МСФО 9 „Финансови инструменти“ в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) издаде МСФО 9 „Финансови инструменти“, като завърши своя проект за замяна на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“. Новият стандарт въвежда значителни промени в класификацията и оценяването на финансови активи и нов модел на очакваната кредитна загуба за обезценка на финансови активи. МСФО 9 включва и ново ръководство за отчитане на хеджирането. Ръководството на Групата е все още в процес на оценка на ефекта на МСФО 9 върху финансовия отчет.

МСФО 9 „Финансови инструменти“ (изменен) – Отчитане на хеджирането, в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

Измененията водят до съществена промяна в отчитането на хеджирането, която позволява на дружествата да отразяват техните дейности във връзка с управлението на риска по-добре във финансовите отчети.

МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

Тези изменения са в резултат на несъответствието между изискванията на МСФО 10 и МСС 28 при третирането на продажба или апортна вноска на активи между инвеститора и асоциираното предприятие или съвместното предприятие. Вследствие на тези изменения се признава печалба или загуба в пълен размер, когато сделката включва бизнес независимо дали бизнесът е отделен в дъщерно предприятие. Частична печалба или загуба се признава, когато сделката включва активи, които не представляват бизнес, дори и тези активи да са собственост на дъщерно предприятие.

МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“, МСФО 12 „Оповестяване на дялови участия в други предприятия“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ – Инвестиционни дружества (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

Измененията изясняват прилагането на изключението относно консолидация за инвестиционните дружества и техните дъщерни предприятия. Изключението относно изготвянето на консолидирани финансови отчети важи и за междинни предприятия майки, които са дъщерни предприятия на инвестиционни дружества. То важи, в случай че инвестиционното дружество майка оценява своите дъщерни предприятия по справедлива стойност. Междинното предприятие майка следва да изпълни и останалите критерии съгласно МСФО 10.

МСФО 11 „Съвместни ангажименти“ (изменен) – Придобиване на дял в съвместна дейност, в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

Това изменение дава насоки относно подходящото счетоводно третиране на придобиването на дял в съвместна дейност, която представлява бизнес.

МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 14 позволява на дружества, прилагащи за първи път МСФО, да продължат признаването на суми, свързани с регулирани цени в съответствие с изискванията на тяхната предишна счетоводна база, когато прилагат МСФО. С цел подобряване на съпоставимостта с отчети на дружества, които вече прилагат МСФО и не признават такива суми, стандартът изисква да бъде представен отделно ефекта от регулираните цени.

МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“ в сила от 1 януари 2017 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 15 заменя МСС 18 „Приходи“, МСС 11 „Договори за строителство“ и свързани с тях разяснения и въвежда нов модел за признаване на приходите на базата на контрол. Новият стандарт променя правилата за определяне дали приходите са признават към даден момент или през даден период от време и води до разширяване и подобряване на оповестяванията относно приходите. МСФО 15 е базирано на основен принцип, който изисква дружеството да признава приход по начин, който отразява прехвърлянето на стоки или предоставянето на услуги на клиентите и в размер, който отразява очакваното възнаграждение, което дружеството ще получи в замяна на тези стоки или услуги. Допуска се по-ранното прилагане на стандарта. Дружествата

следва да прилагат стандарта ретроспективно за всеки представен предходен период или ретроспективно като кумулативният ефект от първоначалното признаване се отразява в текущия период.

МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ (изменен) – Оповестявания, в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

Тези изменения са част от инициативата на СМСС за подобряване на представянето и оповестяването във финансовите отчети. Те изясняват указанията в МСС 1 относно същественост, обобщаване, представянето на междинни сборове, структурата на финансовите отчети и оповестяване на счетоводната политика.

МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 38 „Нематериални активи“ (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

Тези изменения поясняват, че използването на методи за изчисляване на амортизации, базирани на приходи, не е подходящо, тъй като приходите, генерирани от определена дейност с дълготрайни материални или нематериални активи, не отразяват използването на икономическите ползи, които се очакват от активите.

МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 41 „Земеделие“ (изменени) – Плодоносни растения, в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

Тези изменения засягат финансовото отчитане на плодоносни растения като лозя, каучукови дървета и маслодайни палми. Плодоносните растения следва да се третираят като имоти, машини и съоръжения, тъй като техните процеси са подобни на производство. Вследствие на това те се включват съгласно тези изменения в обхвата на МСС 16 вместо в обхвата на МСС 41. Отглеждането на плодоносни растения остава в обхвата на МСС 41.

МСС 27 „Индивидуални финансови отчети“ (изменен), в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

Това изменение позволява на дружествата да използват метода на собствения капитал при отчитането на инвестиции в дъщерни предприятия, съвместни и асоциирани предприятия в техните индивидуални финансови отчети.

Годишни подобрения 2014 г. в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

Тези изменения засягат 4 стандарта:

- МСФО 5 „Нетекущи активи, държани за продажба, и преустановени дейности“ относно методи на отписване;
- МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване“ относно договори за услуги;
- МСС 19 „Доходи на наети лица“ относно дисконтови проценти;
- МСС 34 „Междинно финансово отчитане“ относно оповестяване на информация.

4. Счетоводна политика

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този консолидиран финансов отчет, са представени по-долу.

Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към консолидирания финансов отчет.

Следва да се отбележи, че при изготвянето на представения консолидиран финансов отчет са използвани счетоводни оценки и допускания. Въпреки че те са базирани на информация, предоставена на ръководството към датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет, реалните резултати могат да се различават от направените оценки и допускания.

4.2. Представяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ (ревизиран 2007 г.). Групата прие да представя консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в единен отчет.

В консолидирания отчет за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Групата:

- а) прилага счетоводна политика ретроспективно;
- б) преизчислява ретроспективно позиции в консолидирания финансов отчет; или
- в) прекласифицира позиции в консолидирания финансов отчет.

През 2015 г. е представен един сравнителен период, тъй като няма корекции по отношение на представянето на елементи на консолидирания финансов отчет и съответните сравнителни данни. В случаите, в които има корекции по отношение на класифицирането на елементите на консолидираните финансови отчети, съответните сравнителни данни също са били рекласифицирани с оглед осигуряването на сравнимост между отчетните периоди.

4.3. База за консолидация

В консолидирания финансов отчет на Групата са консолидирани финансовите отчети на предприятието-майка и дъщерните предприятия към 31 декември 2015 г. Дъщерните предприятия са всички предприятия, при които Групата упражнява контрол върху финансовата и оперативната им политика. Предприятието-майка придобива и упражнява контрол, като притежава повече от половината от общия брой права на глас. Всички дъщерни предприятия имат отчетен период, приключващ към 31 декември.

Всички вътрешногрупови сделки и салда се елиминират, включително нереализираните печалби и загуби от трансакции между дружества в Групата. Когато нереализираните загуби от вътрешногрупови продажби на активи се елиминират, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата. Сумите, представени във финансовите отчети на дъщерните предприятия са коригирани, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика, прилагана от Групата.

Печалба или загуба и друг всеобхватен доход на дъщерни предприятия, които са придобити или продадени през годината, се признават от датата на придобиването, или съответно до датата на продажбата им.

Неконтролиращото участие като част от собствения капитал представлява дялът от печалбата или загубата и нетните активи на дъщерното предприятие, които не се притежават от Групата. Общият всеобхватен доход или загуба на дъщерното предприятие се отнася към собствениците на предприятието майка и неконтролиращите участия на базата на техния относителен дял в собствения капитал на дъщерното предприятие.

Ако Групата загуби контрол над дъщерното предприятие, всякаква инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие, се признава по справедлива стойност към датата на загубата на контрол, като промяната в отчетната стойност се отразява в печалбата или загубата. Справедливата стойност на всяка инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие към датата на загуба на контрол се счита за справедлива стойност при първоначално признаване на финансов актив в съответствие с МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или, където е уместно, за себестойност при първоначално признаване на инвестиция в асоциирано или съвместно контролирано предприятие. В допълнение всички суми, признати в друг всеобхватен доход по отношение на това дъщерно предприятие, се отчитат на същата база, както би било необходимо, ако Групата директно се е била освободила от съответните активи или пасиви (напр. рекласифицирани в печалбата или загубата или отнесени директно в неразпределената печалба съгласно изискванията на съответния МСФО).

Печалбата или загубата от отписването на инвестиция в дъщерно предприятие представлява разликата между i) сумата от справедливата стойност на полученото възнаграждение и справедливата стойност на всяка задържана инвестиция в бившето дъщерно предприятие и ii) балансовата сума на активите (включително репутация) и пасивите на дъщерното предприятие и всякакво неконтролиращо участие.

4.4. Бизнес комбинации

Всички бизнес комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката. Прехвърленото възнаграждение в бизнес комбинация се оценява по справедлива стойност, която се изчислява като сумата от справедливите стойности към датата на придобиване на активите, прехвърлени от придобиващия, поетите от придобиващия задължения към бившите собственици на придобиваното предприятие и капиталовите участия, емитирани от Групата. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на активи или пасиви, възникнали в резултат на възнаграждения под условие. Разходите по придобиването се отчитат в печалбата или загубата в периода на възникването им.

Методът на покупката включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес комбинацията. При първоначалното признаване активите и пасивите на придобитото дъщерно предприятие са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Групата.

За всяка бизнес комбинация Групата оценява всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие, което представлява дял от собствения му капитал и дава право на ликвидационен дял, или по справедлива стойност или по пропорционален дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на придобиваното предприятие. Другите видове неконтролиращо участие се оценяват по справедлива стойност или, ако е приложимо, на база, определена в друг МСФО.

Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи. Тя представлява превишението на сумата от а) справедливата стойност на прехвърленото възнаграждение към датата на придобиване и б) размера на всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие и в) в бизнес комбинация, постигната на етапи, справедливата стойност към датата на придобиване на държаното преди капиталово участие на Групата в придобиваното предприятие, над справедливата стойност на разграничимите нетни активи на придобиваното дружество към датата на придобиване. Всяко превишение на справедливата стойност на разграничимите нетни активи над изчислената по-горе сума се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

При бизнес комбинация, постигната на етапи, Групата преоценява държаното преди капиталово участие в придобиваното предприятие по справедлива стойност към датата на придобиване (т.е. към датата на придобиване на контрол) и признава произтичащата печалбата или загубата, ако има такива, в печалбата или загубата. Сумите, признати в другия всеобхватен доход от дялово участие в придобиваното предприятие преди датата на придобиване на контрол, се признават на същата база, както ако Групата се е освободила директно от държаното преди капиталово участие.

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата отчита провизорни суми за статиите, за които отчитането не е приключило. През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира със задна дата тези провизорни суми или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и, ако са били известни, сякаш да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобивания, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като актив или пасив, се признават в съответствие с изискванията на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или в печалбата или загубата или като промяна в другия всеобхватен доход. Ако възнаграждението под условие е класифицирано като собствен капитал, то не се преоценява до окончателното му уреждане в собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които представляват провизорни суми през периода на оценяване, се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

4.5. Сделки с неконтролиращи участия

Промени в дела на Групата в собствения капитал на дъщерно дружество, които не водят до загуба на контрол, се третират като транзакции със собственици на Групата. Отчетните стойности на дела на Групата и на неконтролиращите участия се коригират с цел отразяването на промяната на относителния им дял в капитала на дъщерното дружество. Всяка разлика между сумата, с която са променени неконтролиращите участия, и справедливата стойност на полученото или платено възнаграждение, се признава директно в собствения капитал и се отнася към собствениците на предприятието-майка.

4.6. Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия

Асоциирани са тези предприятия, върху които Групата е в състояние да оказва значително влияние, но които не са нито дъщерни предприятия, нито съвместно контролирани предприятия. Инвестициите в асоциирани предприятия се признават първоначално по себестойност, а впоследствие се отчитат по метода на собствения капитал. В себестойността на инвестицията се включват разходите по нейното придобиване.

Съвместни предприятия са договорни споразумения, по силата на които две или повече страни се заемат със стопанска дейност, която подлежи на съвместен контрол. Те се отразяват счетоводно по метода на собствения капитал.

Репутация или корекции в справедливата стойност на дела на Групата в асоциираното предприятие, се включва в стойността на инвестицията.

Всички последващи промени в размера на участието на Групата в собствения капитал на асоциираното предприятие се признават в балансовата стойност на инвестицията. Промени, дължащи се на печалбата или загубата, реализирана от асоциираното предприятие, се отразяват в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред “Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал”. Тези промени включват последваща амортизация или обезценка на определената при придобиването справедлива стойност на активи и пасиви на асоциираното предприятие.

Промените в другия всеобхватен доход на асоциираното предприятие, както и в позиции, признати директно в собствения капитал на асоциираното предприятие, се признават съответно в другия всеобхватен доход или в собствения капитал на Групата. В случаите, в които делът на Групата в реализираните загуби на асоциираното предприятие надвиши размера на участието ѝ в асоциираното предприятие, включително и необезпечените вземания, Групата не признава своя дял в по-нататъшните загуби на асоциираното предприятие, освен ако Групата няма поети договорни или фактически задължения или е извършила плащания от името на асоциираното предприятие. Ако впоследствие асоциираното предприятие реализира печалби, Групата признава своя дял до толкова, доколкото делът на печалбата надвиши натрупания дял на загубите, които не са били признати по-рано.

Нереализираните печалби и загуби от транзакции между Групата и нейните асоциирани и съвместни предприятия се елиминират до размера на дела на Групата в тези предприятия. Когато се елиминират нереализирани загуби от продажби на активи, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата.

Сумите, отразени във финансовите отчети на асоциираните и съвместни предприятия, са преизчислени, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика на Групата.

При загуба на значително влияние над асоциирано дружество Групата оценява и признава всяка запазена инвестиция в него по справедлива стойност. Всяка разлика между отчетната стойност на инвестицията в асоциираното дружество при загуба на значителното влияние и сумата от справедливата стойност на запазеното участие и постъпленията при отписването се признава в печалбата или загубата.

Ако дяловото участие в асоциираното дружество е намалено, но без загуба на значително влияние, само пропорционална част от сумите, признати в другия всеобхватен доход, се рекласифицира в печалбата или загубата.

4.7. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Групата по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

В консолидирания финансов отчет на Групата всички активи, задължения и трансакции на отделните дружества от Групата във функционална валута, различна от български лева (валутата на представяне на Групата), се преизчисляват в български лева при консолидацията. Функционалната валута на отделните дружества от Групата не е променяна в рамките на отчетния период.

При консолидация всички активи и пасиви се преизчисляват в български лева по заключителния курс към датата на консолидирания финансов отчет. Приходите и разходите са преизчислени във валутата на представяне на Групата по средния курс за отчетния период. Валутните курсови разлики водят до увеличение или намаление на другия всеобхватен доход и се признават в резерва от преизчисления в собствения капитал. При освобождаването от нетна инвестиция в чуждестранна дейност натрупаните валутни разлики от преизчисления, признати в собствения капитал, се рекласифицират в печалбата или загубата и се признават като част от печалбата или загубата от продажбата. Репутацията и корекциите, свързани с определянето на справедливи стойности към датата на придобиване, се третираат като активи и пасиви на чуждестранното предприятие и се преизчисляват в български лева по заключителния курс.

4.8. Приходи

Приходите включват приходи от продажба на стоки и предоставяне на услуги от всеки един бизнес сегмент на Групата. Приходите от основните дейности на групата са представени в пояснение 29 Приходи от нефинансова дейност, пояснение 31 Печалба от продажба на нетекущи активи, пояснение 32 Приходи от застраховане, пояснение 34 Приходи от лихви, пояснение 36 Печалба от операции с финансови инструменти.

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване плащане или възмездяване, като се отчита сумата на всички търговски отстъпки и количествени работи, направени от Групата. При замяна на сходни активи, които имат сходна цена, размяната не се разглежда като сделка, която генерира приходи.

Приходът се признава, когато са изпълнени следните условия:

- Сумата на прихода може да бъде надеждно оценена;
- Вероятно е икономическите изгоди от сделката да бъдат получени;
- Направените разходи или тези, които предстои да бъдат направени, могат надеждно да бъдат оценени;
- Критериите за признаване, които са специфични за всяка отделна дейност на Групата, са изпълнени. Те са определени в зависимост от продуктите или услугите, предоставени на клиента, и на договорните условия, както са изложени по-долу.

4.8.1. Продажба на стоки

При продажба на стоки, приходът се признава, когато Групата е прехвърлила на купувача значимите ползи и рискове от собствеността на предоставените стоки. Счита се, че значимите рискове и ползи са прехвърлени на купувача, когато клиентът е приел стоките без възражение.

4.8.2. Приходи от предоставяне на услуги

Приходът, свързан със сделка по предоставяне на услуги, се признава, когато резултатът от сделката може надеждно да се оцени.

4.8.3. Приходи от банкова дейност

4.8.3.1. Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от и разходите за лихви се признават на пропорционална времева база, с използване на метода на ефективния лихвен процент, като се амортизира разликата между сумата при първоначалното признаване на съответния актив или задължение и сумата при настъпил падеж.

За кредити, предоставени от Банките на Групата и задължения към депозанти, където лихвата се изчислява ежедневно като се прилага договорения лихвен процент към неиздължената сума на кредита, ефективният лихвен процент се приема за приблизително равен на договорения, поради естеството на договорните отношения.

Натрупаните лихви в резултат на притежаване на ценни книжа за търгуване или за продажба се отчитат като приходи от лихви. Приходите от лихви включват сумата на амортизацията на дисконта, премията или друга разлика между началната отчетна сума на дълговите ценни книжа и сумата им на падежа.

При придобиване на лихвоносна инвестиция, натрупаната към момента на придобиването лихва се отчита като вземане.

4.8.3.2. Приходи от такси и комисиони

Таксите и комисионите се състоят основно от такси за разплащателни операции в лева и чуждестранна валута, такси за отпускане и управление на кредити, за откриване на акредитиви и издаване на гаранции. Таксите и комисионите се начисляват, когато са заработени или дължими.

Комисионите, възникващи от сделки в чуждестранна валута се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход при получаването им. Таксите и комисионите за отпускане и управление на кредити, когато са част от ефективния им доход, се разсрочват чрез амортизирането им за срока на действие на кредита и се признават като текущ финансов приход през този период чрез корекция на ефективния лихвен доход.

4.8.4. Приходи от застрахователна дейност

Признаването като приход на премията по общо застраховане е на база сумата, дължима от застрахованото (застраховачното) лице за целия период на покритие, която застрахователят има право да получи по силата на сключени през отчетния период застрахователни договори, и в случаите, когато периодът на покритие обхваща изцяло или отчасти следващ отчетен период.

Презастрахователните премии от активно презастраховане се признават като приход на база

дължимите през отчетния период премии от цеденти по силата на презастрахователни договори.

В случаите на съзастраховане само частта на застрахователя от общата сума на премията се признава като приход.

В отстъпените премии на презастрахователи по общо застраховане се включват дължимите премии на презастрахователи по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори по пряко застраховане и активно презастраховане. Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

Сумите, които подлежат на възстановяване от презастрахователи във връзка с изплатените през същия период претенции от застрахователя, се отчитат като дял на презастрахователите и в случаите, когато уреждането на взаимоотношенията с презастрахователите е в следващ отчетен период.

В отстъпените премии към презастрахователи се включват дължимите през отчетния период премии на презастрахователите по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори, както и презастраховане на рискове, относими към премийни периоди с начало през отчетния период.

Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

4.8.5. Приходи от авиационна дейност

Услугите, предоставяни от Групата, включват превоз на пътници, товари, багажи и поща със собствени и наети превозни средства, отдаване на самолети под наем, техническо поддържане на въздухоплавателни средства и инженеринг, продажба и резервации на билети, производствено-технически и посреднически дейности, подготовка и квалификация на кадри, вътрешна и външна търговия.

Приходите от продажба на самолетни билети се признават при реално извършване на превоза на пътници.

Когато продажбата на самолетни билети включва поощрения за лоялни клиенти, полученото възнаграждение се разпределя между отделните компоненти на договора за продажба на база на тяхната справедлива стойност. Приход от този вид продажби се признава, когато клиентът замени получените поощрения с услуги, предоставени от Групата.

4.8.6. Приходи от пенсионноосигурителна дейност

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване възнаграждение. Приход се признава при изпълнението на услугата или при прехвърлянето на риска върху клиента. Пенсионните дружества на Групата признават като приходи таксите от Доброволния пенсионен фонд (ДПФ), Универсалния пенсионен фонд (УПФ) и Професионалния пенсионен фонд (ППФ).

4.8.7. Приходи от безвъзмездни средства, предоставени от държавата

Приходите от безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се признават по справедлива стойност, когато е налице приемлива гаранция, че Групата ще изпълни условията, свързани с тях и помощта ще бъде получена.

Приходите от безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се признават през периодите, необходими за тяхната съпоставка със свързаните разходи, които те са предназначени да компенсират, при използване на систематична база.

Безвъзмездни средства, предоставени от държавата, свързани с амортизируеми активи, се признават като приходи за срока на полезния живот на амортизируемия актив чрез намалени амортизационни отчисления.

4.8.8. Приходи от лихви и дивиденди

Приходите от лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент. Приходите от дивиденди, различни от приходите от инвестиции в асоциирани предприятия, се признават в момента на възникване на правото за получаване на плащането.

4.9. Оперативни разходи

Оперативните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите или на датата на възникването им.

4.10. Разходи за лихви и разходи по заеми

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Разходите по заеми основно представляват лихви по заемите на Групата. Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми следва да се признават като разход за периода, в който са възникнали, в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за лихви”.

4.11. Репутация

Репутацията представлява бъдещите икономически ползи, произтичащи от други активи, придобити в бизнес комбинация, които не са индивидуално идентифицирани и признати отделно. Вижте пояснение 4.4 за информацията относно първоначалното определяне на репутацията. За целите на теста за обезценка репутацията се разпределя към всяка една единица, генерираща парични потоци, на Групата (или група от единици, генериращи парични потоци), която се очаква да има ползи от бизнес комбинацията, независимо от това дали други активи или пасиви на придобитото дружество са разпределени към тези единици. Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните загуби от обезценка. Вижте пояснение 4.15 за информацията относно тестовете за обезценка.

При отписване на единица, генерираща парични потоци, съответната част от репутацията се включва в определянето на печалбата или загубата от отписването.

4.12. Нематериални активи

Нематериалните активи включват търговски марки, лицензи и патенти, програмни продукти, връзки с клиенти, продукти от развойна дейност, активи по проучване и оценка на минерални ресурси и други. Те се отчитат по цена на придобиване, включваща всички платени мита, невъзстановими данъци и направените преки разходи във връзка с подготовка на актива за експлоатация. При придобиване на нематериален актив в резултат на бизнес комбинация себестойността му е равна на справедливата стойност в деня на придобиването.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с нематериалните активи след първоначалното им признаване, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода на тяхното възникване, освен ако благодарение на тях активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и когато тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към себестойността на актива.

Остатъчната стойност и полезният живот на нематериалните активи се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейния метод върху оцененния полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

• софтуер	2-5 години
• търговски марки	6-7 години
• права върху собственост	5-7 години
• лицензи	7 години
• сертификати	5 години
• права върху индустриална собственост	27 - 30 години
• други	7 - 10 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи, част от ред Разходи за нефинансова дейност и ред Административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на нематериални активи се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на активите и се отразява в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба от продажба на нетекущи активи”.

4.13. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние.

Последващото оценяване на имоти, машини и съоръжения се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата стойност на актива, когато е вероятно Групата да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Остатъчната стойност и полезният живот на имоти, машини и съоръжения се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Имоти, машини и съоръжения, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират на база на очаквания полезен срок на годност, определен посредством сравнение с подобни собствени активи на Групата, или на база на лизинговия договор, ако неговият срок е по-кратък.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оцененния полезен живот на отделните групи активи, както следва:

• Сгради	25 години
• Машини	3-5 години
• Съоръжения	от 4 до 25 години
• Транспортни средства	от 4 до 10 години
• Летателни апарати	20 години
• Двигатели	12 години
• Кораби	30 години
• Стопански инвентар	7 години
• Други	7 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи, част от ред Разходи за нефинансова дейност и ред Административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на имоти, машини и съоръжения се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба от продажба на нетекущи активи”.

4.14. Отчитане на лизинговите договори

Групата като лизингополучател

В съответствие с изискванията на МСС 17 „Лизинг” правата за разпореждане с актива се прехвърлят от лизингодателя върху лизингополучателя в случаите, в които лизингополучателят понася съществените рискове и изгоди, произтичащи от собствеността върху наетия актив.

При сключване на договор за финансов лизинг активът се признава в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя по по-ниската от двете стойности – справедливата стойност на наетия актив и настоящата стойност на минималните лизингови плащания плюс непредвидени плащания, ако има такива. В консолидирания отчет за финансовото състояние се отразява и съответното задължение по финансов лизинг, независимо от това дали част от лизинговите плащания се дължат авансово при сключване на договора за финансов лизинг.

Впоследствие лизинговите плащания се разпределят между финансов разход и намаление на неплатеното задължение по финансов лизинг.

Активите, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират в съответствие с изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” или МСС 38 „Нематериални активи”.

Лихвената част от лизинговата вноска представлява постоянен процент от непогасеното задължение и се признава в печалбата или загубата за периода на лизинговия договор.

Всички останали лизингови договори се считат за оперативни лизингови договори. Плащанията по оперативен лизингов договор се признават като разходи по линейния метод за срока на споразумението. Разходите, свързани с оперативния лизинг, напр. разходи за поддръжка и застраховки, се признават в печалбата или загубата в момента на възникването им.

Групата като лизингодател

Активите, отдадени по оперативни лизингови договори, се отразяват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата и се амортизират в съответствие с амортизационната политика, възприета по отношение на подобни активи на Групата, и изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” или МСС 38 „Нематериални активи”. Доходът от оперативни лизингови договори се признава директно като приход в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния отчетен период.

Активите, отдадени при условията на финансови лизингови договори, се отразяват в консолидирания отчет за финансово състояние на Групата като вземане, равно на нетната инвестиция в лизинговия договор. Доходът от продажба на активите се включва в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период. Признаването на финансовия приход се основава на модел, отразяващ постоянен периодичен процент на възвращаемост върху остатъчната нетна инвестиция.

4.15. Тестове за обезценка на активи

При изчисляване размера на обезценката Групата дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други на база на единица, генерираща парични потоци.

Всички активи и единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци. Данните, използвани при тестването за обезценка, се базират на последния одобрен бюджет на Групата, коригиран при необходимост с цел елиминиране на ефекта от бъдещи реорганизации и значителни подобрения на активи. Дисконтовите фактори се определят за всяка отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват съответния им рисков профил, оценен от ръководството на Групата.

Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се посочват в намаление на балансовата сума на активите от тази единица. За всички активи на Групата ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

4.16. Инвестиционни имоти

Групата отчита като инвестиционни имоти сгради и земи, които се държат за получаване на приходи от наем и/или за увеличение на капитала, по модела на справедливата стойност.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по себестойност, включваща покупната цена и всички разходи, които са пряко свързани с инвестиционния имот, например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката.

Инвестиционните имоти се преоценяват на годишна база и се включват в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарните им стойности. Те се определят от независими оценители с професионална квалификация и значителен професионален опит в зависимост от характера и местонахождението на инвестиционните имоти, базирайки се на доказателства за пазарните условия.

Всяка печалба или загуба от промяна в справедливата стойност или от продажба на даден инвестиционен имот се признава незабавно в печалбата или загубата на ред Продажба на нетекущи активи и на ред Промяна в справедливата стойност на инвестиционните имоти.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати в консолидирания финансов отчет на Групата, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Групата да получи бъдещи икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Групата отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от тяхното освобождаване. Печалбите или загубите, възникващи от изваждането им от употреба или тяхната продажба, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход и се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването на актива и балансовата му стойност.

Приходите от наем и оперативните разходи, свързани с инвестиционни имоти, се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход съответно на ред

„Приходи от нефинансова дейност” и ред „Разходи за нефинансова дейност”, и се признават, както е описано в пояснение 4.8 и пояснение 4.9.

4.17. Активи по проучване и оценка на минерални ресурси

Проучването и оценката на минералните ресурси за Групата, се отнася до проучване и оценка на суров нефт и природен газ. След придобиване на право за проучване и оценка всички разходи, свързани с този процес, се капитализират първоначално по разходоопределящи звена – конкретен „Блок”.

Групата признава като активи по проучване и оценка всички пряко свързани разходи, доколкото те са свързани със специфични дейности по проучване и оценка, които може да се отнесат директно към точно определена площ за проучване „Блок”, за която Групата е получила права от съответните държавни институции. Такива разходи включват най-малко следните видове:

- Придобиване на права за проучвания
- Топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания
- Проучвателни сондажи
- Вземане на проби за анализ
- Дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси.

Всички разходи, направени преди получаването на права за проучване и оценка се отнасят в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Активите по проучване и оценка на минерални ресурси могат да бъдат класифицирани като:

- Разрешения за търсене и проучване, издадени от Министерство на Околната Среда и Водите и Министерство на Икономиката и Енергетиката, съгласно Закона за подземните богатства и свързаните с тях такси;
- Всички разходи за топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания, проучвателни сондажи, изкопни работи, вземане на проби за анализ и други дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси, както и други разходи за проучване и оценка, които са направени за конкретна площ, за която Групата притежава разрешение за проучване. Тези разходи включват и разходите за възнаграждение на персонала, материали и използвано гориво, снабдителни разходи и плащания направени към доставчици.

Разходите по проучване и оценка на минерални ресурси се капитализират и представят като нематериални активи до момента, до който не бъде доказана възможността или невъзможността за техническа изпълнимост и търговска приложимост на минералния ресурс. След доказване на техническа изпълнимост и търговска приложимост на открития минерален ресурс, разходите по проучване и оценка се трансформират към „Имоти, машини и съоръжения”.

Активите по проучване и оценка се преглеждат технически, финансово и на управленско ниво поне веднъж годишно с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности и извличане на ползи от направеното откритие, както и за наличие на индикации за обезценка. В случай, че Групата няма намерение да продължава проучвателните дейности или има индикации за обезценка, разходите се отписват.

Оценяването на активите по проучване и оценка на минерални ресурси при тяхното първоначално признаване е по себестойност. Елементите на себестойността включват операции по проучване и оценяване.

“Операции по проучване” – означава операциите с цел проучване на акумулация от петрол. Това включва, без да се ограничава до, геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи, изучавания и изследвания, както и сондиране, удълбочаване, напускане или обсаждане и перфориране, както и изпитване на търсещи сондажи за откриването на петрол, и покупката,

наемането или придобиването на такива суровини, материали, оборудване за тези дейности, каквито могат да бъдат включени в одобрените годишни работни проекти и бюджети.

“Операции по оценяване” – означава работите по оценяване (част от проучването) и работна програма за оценяване, изпълнявана след открития, с цел окупаторяване на природния резервоар, към който се отнася откритието по отношение на дебелина и латерално разпространение, и оценяване на извлекаемите количества в него, и следва да включва, без да се ограничава от геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи.

4.18. Финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Групата стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато се загуби контрол върху договорните права, които съставляват финансовия актив, т.е. когато са изтекли правата за получаване на парични потоци или е прехвърлена значимата част от рисковете и изгодите от собствеността.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

При първоначално признаване на финансов актив и финансов пасив Групата ги оценява по справедлива стойност плюс разходите по транзакцията с изключение на финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се признават първоначално по справедлива стойност.

Финансовите активи се признават на датата на сделката.

Финансовите активи и финансовите пасиви се оценяват последващо, както е посочено по-долу.

4.18.1. Финансови активи

С цел последващо оценяване на финансовите активи, с изключение на хеджиращите инструменти, те се класифицират в следните категории:

- кредити и вземания;
- финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- инвестиции, държани до падеж;
- финансови активи на разположение за продажба.

Финансовите активи се разпределят към отделните категории в зависимост от целта, с която са придобити. Категорията на даден финансов инструмент определя метода му на оценяване и дали приходите и разходите се отразяват в печалбата или загубата или в другия всеобхватен доход на Групата. Всички финансови активи с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, подлежат на тест за обезценка към датата на консолидирания финансов отчет. Финансовите активи се обезценяват, когато съществуват обективни доказателства за това. Прилагат се различни критерии за определяне на загубата от обезценка в зависимост от категорията на финансовите активи, както е описано по-долу.

Всички приходи и разходи, свързани с притежаването на финансови инструменти, се отразяват в печалбата или загубата при получаването им, независимо от това как се оценява балансовата стойност на финансовия актив, за който се отнасят, и се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи”, „Финансови приходи” или „Други финансови приходи” с изключение на загубата от обезценка на търговски вземания, която се представя на ред „Разходи за нефинансова дейност”.

Кредити и вземания

Кредити и вземания, възникнали първоначално в Групата, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани плащания, които не се търгуват на активен пазар. Кредитите и вземанията последващо се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на

ефективната лихва, намалена с размера на обезценката. Всяка промяна в стойността им се отразява в печалбата или загубата за текущия период. Парите и паричните еквиваленти, търговските и по-голямата част от други вземания на Групата спадат към тази категория финансови инструменти. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е незначителен.

Значими вземания се тестват за обезценка поотделно, когато са просрочени към датата на консолидирания финансов отчет или когато съществуват обективни доказателства, че контрагентът няма да изпълни задълженията си. Всички други вземания се тестват за обезценка по групи, които се определят в зависимост от индустрията и региона на контрагента, както и от други кредитни рискове, ако съществуват такива. В този случай процентът на обезценката се определя на базата на исторически данни относно непогасени задължения на контрагенти за всяка идентифицирана група. Загубата от обезценка на търговските вземания се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като други разходи, включени в „Разходи за нефинансова дейност“.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, са активи, които са държани за търгуване или са определени при първоначалното им признаване като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата. Всички деривативни финансови активи, освен ако не са специално определени като хеджиращи инструменти, попадат в тази категория. Активите от тази категория се оценяват по справедлива стойност, чиито изменения се признават в печалбата или загубата. Всяка печалба или загуба, произтичаща от деривативни финансови инструменти, е базирана на промени в справедливата стойност, която се определя от транзакции на активен пазар или посредством оценъчни методи при липсата на активен пазар.

Инвестиции, държани до падеж

Инвестиции, държани до падеж, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани или определяеми плащания и определена дата на падежа, различни от кредити и вземания. Инвестициите се определят като държани до падеж, ако намерението на ръководството на Групата е да ги държи до настъпване на падежа им. Инвестициите, държани до падеж, последващо се оценяват по амортизирана стойност чрез метода на ефективната лихва. При наличието на обективни доказателства за обезценка на инвестицията на базата на кредитен рейтинг, финансовите активи се оценяват по настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци. Всички промени в преносната стойност на инвестицията, включително загубата от обезценка, се признават в печалбата или загубата.

Финансови активи на разположение за продажба

Финансови активи на разположение за продажба са недеривативни финансови активи, които или са определени като финансови активи на разположение за продажба, или не спадат към нито една от останалите категории финансови активи. Финансовите активи от тази категория последващо се оценяват по справедлива стойност с изключение на тези, за които няма котировки на пазарната цена на активен пазар и чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно определена. Последните се оценяват по амортизирана стойност по метода на ефективния лихвен процент или по себестойност, в случай че нямат фиксиран падеж. Промените в справедливата им стойност се отразяват в другия всеобхватен доход и се представят в съответния резерв в консолидирания отчет за собствения капитал, нетно от данъци, с изключение на загубите от обезценка и валутни курсови разлики на парични активи, които се признават в печалбата или загубата. Когато финансов актив на разположение за продажба бъде продаден или обезценен, натрупаните печалби и загуби, признати в другия всеобхватен доход, се прекласифицират от собствения капитал в печалбата или загубата за отчетния период и се представят като прекласифицираща корекция в другия всеобхватен доход. Лихви, изчислени по метода на ефективната лихва, и дивиденди се признават в печалбата или загубата на ред „Финансови приходи“. Възстановяването на загуби от обезценка се признава в другия всеобхватен доход с изключение на загубите от обезценка на дългови

финансови инструменти, чието възстановяване се признава в печалбата или загубата, само ако то е обективно свързано със събитие, настъпило след момента на признаване на обезценката.

Обезценки за несъбираемост във връзка с банковата дейност на Групата

Финансовите активи се обезценяват при наличие на индикация за обезценка: има информация за финансови затруднения; има реални договорни нарушения; извършено е реструктуриране на дълга; изключване от фондовата борса на ценните книжа.

Финансовите активи на разположение за продажба и отчитани по справедлива стойност се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет, доколкото наличието на обезценка не е намерило отражение в извършената преоценка към датата на годишния консолидиран финансов отчет. При наличие на условия за обезценка се определя тяхната възстановима стойност. При условие, че очакваната възстановима стойност на финансовите активи е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка, както следва:

- при условие, че към момента на обезценката няма формиран преоценъчен резерв – разликата между отчетната стойност и очакваната възстановима стойност се отразява като текущ финансов разход и намаляване стойността на финансовите активи;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е положителна величина и е по-малък от размера на обезценката – в този случай с частта от обезценката до размера на преоценъчния резерв се намалява отчетната стойност на активите и размера на преоценъчния резерв /който остава с нулева стойност/. Останалата част от обезценката се отнася като текущ финансов разход и намаление на отчетната стойност на активите;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е отрицателна величина – разликата между балансовата стойност и очакваната възстановима стойност се отразява като текущ финансов разход и намаляване стойността на финансовия актив, а отрицателната величина на преоценъчния резерв се прехвърля и намира отражение в текущите финансови разходи;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е положителна величина и е по-голям от размера на обезценката – в този случай с размера на обезценката се намалява стойността на инвестицията и размера на преоценъчния резерв.

Финансовите активи, държани от Банките на Групата до настъпване на падеж се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет. Обезценките за несъбираемост за притежавани от Банките на Групата ценни книжа, отчетени по амортизирана стойност, се определят като разлика между отчетната стойност и сегашната стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. При условие, че сегашната стойност на бъдещите парични потоци на ценните книжа е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка. Разликата се отчита като текущ финансов разход и намаляване на стойността на ценните книжа. Намаляването на обезценките за несъбираемост се отчита в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватния доход за съответния период. Възстановени суми, отписани преди това, се приемат за приход чрез намаляване на обезценките за несъбираемост за годината.

Кредитите и авансите, възникнали първоначално в Банките на Групата с фиксиран падеж, се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет. Обезценките за несъбираемост за предоставени от Банките на Групата кредити, отчетени по амортизирана стойност, се определят като разлика между отчетната стойност и сегашната стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент, ако това е необходимо. Ръководството определя очакваните бъдещи парични потоци след преглед на индивидуалните кредитополучатели, кредитните експозиции и други оказващи влияние фактори. При условие, че сегашната стойност на бъдещите парични потоци на кредитите е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка. Разликата се отчита като

текущ финансов разход и намаляване на стойността на кредитите. Намаляването на обезценките за несъбираемост се отчита в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период. Възстановени суми, отписани преди това, се приемат за приход чрез намаляване на обезценките за несъбираемост за годината. Несъбираемите кредити и аванси, които не могат да бъдат възстановени се отписват и се нетират от акумулираната обезценка за несъбираемост. Тези кредити се отписват след приключване на всички необходими правни процедури и след като сумата на загубата е окончателно определена.

Банките на Групата са възприели методология за изчисляване на провизиите за обезценка на кредити базирана на МСФО и в съответствие с изискванията на банковото законодателство в България. Банките на Групата класифицират кредитите в няколко групи. Извън групата на редовните кредити се прилагат проценти, надвишаващи минимално изискваните от регулациите, като с тези проценти се намаляват договорните парични потоци с цел определяне на очакваните парични потоци, които след това се дисконтират с ефективния лихвен процент, както е посочено по-горе. Други специфични изисквания на регулациите са свързани с условия за прекласифициране на нередовни кредити обратно в групата на редовните и признаване на ликвидни обезпечения за целите на определяне на провизиите за обезценка на кредити.

Сумата на загубите, които не са конкретно идентифицирани, но на база предходен опит могат да бъдат очаквани за група от кредити с подобни рискови характеристики, също се начисляват като разход за провизии и намаляват отчетната стойност на кредитите. Загубите се оценяват на базата на исторически опит, кредитния рейтинг на клиентите и икономическата среда, в която са поставени кредитополучателите.

4.18.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват банкови и други заеми и овърдрафти, търговски и други задължения и задължения по финансов лизинг.

Финансовите пасиви се признават, когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви, и промени в справедливата стойност на финансови инструменти, ако има такива, се признават в печалбата или загубата на ред „Разходи за лихви”, „Приходи от лихви” или „Други финансови приходи”.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, с изключение на финансови инструменти, държани за търгуване или определени за оценяване по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се оценяват по справедлива стойност с отчитане на промените в печалбата или загубата.

Банковите и други заеми са взети с цел дългосрочно и краткосрочно подпомагане на дейността на Групата. Те са отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата, нетно от разходите по получаването на заемите. Финансови разходи като премия, платима при уреждане на дълга или обратното му изкупуване, и преки разходи по сделката се отнасят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на принципа на начислението, като се използва методът на ефективния лихвен процент, и се прибавят към балансовата стойност на финансовия пасив до степента, в която те не се уреждат към края на периода, в който са възникнали.

Търговските задължения се признават първоначално по номинална стойност и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението.

Дивидентите, платими на акционерите на дружеството-майка, се признават, когато дивидентите са одобрени на общото събрание на акционерите.

4.19. Деривативи

Деривативите се отчитат по справедлива стойност и се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние като деривативи за търгуване. Справедливата стойност на деривативите се

основава на пазарната цена или сходни модели за оценка. Деривативите активи се представят като част от финансовите активи държани за търгуване, а деривативите пасиви се представят като част от финансови задължения. Промяната в справедливата стойност на дериватите за търгуване се признава като част от нетния приход от търговски операции в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.20. Вземания и задължения по споразумения за обратно изкупуване

Вземанията и задълженията по споразумения за обратно изкупуване се отчитат по цена на придобиване, която е равна на справедливата стойност на пласираните/привлечените от Групата средства, обезпечени със стойността на ценните книжа. Дължимите лихви за предоставеното/полученото финансиране за срока на споразумението се осчетоводяват и признават като приходи/разходи за лихви в периода на възникването им.

Ценните книжа, заложили като обезпечение по споразумения за обратно изкупуване не се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата в случаите, когато рисковете и ползите от собствеността им не са прехвърлени.

Ценните книжа, получени, като обезпечение по споразумения за обратно изкупуване не се записват в консолидирания отчет за финансово състояние на Групата в случаите, когато рисковете и ползите от собствеността им не са прехвърлени.

4.21. Провизии за кредитни ангажименти

Размерът на провизии за гаранции и други задбалансови кредитни ангажименти се признава за разход и пасив, когато Групата има текущи правни или конструктивни задължения, които са възникнали в резултат на минало събитие и когато е вероятно определен поток, включващ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на задължението и може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението. Всички загуби в резултат от признаване на провизии за задължения се отнасят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

4.22. Материални запаси

Материалните запаси включват материали, продукция, незавършено производство, резервни части и стоки. В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им, както и част от общите производствени разходи, определена на базата на нормален производствен капацитет. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализуема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализуема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи по продажбата. В случай, че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката не са вече налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката. Сумата на обратно възстановяване на стойността на материалните запаси се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

Групата определя разходите за материални запаси, като използва метода среднопретеглена стойност.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.23. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на финансовия отчет. Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата в консолидирания финансов отчет. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и на данъчните закони, които са в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила, към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Относно преценката на ръководството за вероятността за възникване на бъдещи облагаеми доходи, чрез които да се усвоят отсрочени данъчни активи, вижте пояснение 4.37.

Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Групата има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

4.24. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки, безсрочни депозити и депозити до 3 месеца, краткосрочни и високоликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

Парични средства и парични еквиваленти, за целите на съставяне на консолидирания отчет за паричните потоци, включват паричните средства, салдата по сметките в Централната банка (БНБ) и ностро сметките, които представляват разплащателни сметки в други банки без ограничения при използването им, както и предоставени ресурси, кредити и аванси на други банки с падеж до 3 месеца.

4.25. Нетекущи активи и пасиви, класифицирани като държани за продажба и преустановени дейности

Когато Групата възнамерява да продаде нетекущ актив или група активи (група за освобождаване) и ако продажбата е много вероятно да бъде осъществена в 12-месечен срок, активът или групата за освобождаване се класифицират като държани за продажба и се представят отделно в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Пасиви се класифицират като държани за продажба и се представят като такива в консолидирания отчет за финансовото състояние, само ако са директно свързани с групата за освобождаване.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се оценяват по по-ниската от тяхната балансова стойност непосредствено след тяхното определяне като държани за продажба и тяхната справедлива стойност, намалена с разходите по продажбата им. Някои активи, държани за продажба, като финансови активи или активи по отсрочени данъци, продължават да се оценяват в съответствие със счетоводната политика относно тези активи на Групата. Активите, класифицирани като държани за продажба, не подлежат на амортизация след тяхното класифициране като държани за продажба.

Печалбите или загубите, възникнали от продажбата или преоценката на преустановени дейности, се представят, както е описано в пояснение 20.

4.26. Собствен капитал, резерви и плащания на дивиденди

Акционерният капитал на Групата отразява номиналната стойност на емитираните акции на дружеството-майка.

Премийният резерв включва премии, получени при емитиране на собствен капитал. Всички разходи по сделки, свързани с емитиране на акции, са приспаднати от внесения капитал.

Когато дъщерни дружества на Групата купуват акции на дружеството-майка на Групата (изкупени собствени акции), платеното възнаграждение, включително всички присъщи такси, се намалява от собствения капитал на Групата, докато акциите не бъдат продадени извън Групата. В случай че такива акции се продадат извън Групата, полученото възнаграждение, нетно от необходимо присъщите такси, се включва в собствения капитал.

Другите резерви са формирани на база изискванията на Търговския закон за формиране на законови резерви и резерв от преоценки по планове за дефинирани доходи.

Неразпределената печалба включва натрупаните печалби и непокрити загуби от минали периоди.

Всички трансакции със собствениците на Групата са представени отделно в консолидирания отчет за собствения капитал.

4.27. Осигурителни и пенсионни договори

Пенсионноосигурителното дружество на Групата управлява и представлява три пенсионни фонда за допълнително пенсионно осигуряване – Доброволен, Професионален и Универсален.

Доброволен пенсионен фонд (ДПФ) извършва допълнително доброволно пенсионно осигуряване за лична допълнителна доброволна пенсия. Покритите осигурителни случаи са: старост, инвалидност и смърт. Всяко физическо лице, навършило 16 години може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано.

Пенсионните схеми, които се предлагат, са разработени на предварително определени осигурителни вноски.

Осигурителните вноски за доброволно осигуряване могат да бъдат за сметка на самото лице и/или работодател и/или друг осигурител.

Отделните пенсионните схеми са:

- индивидуална пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на осигуреното лице;
- колективна пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на друг осигурител или работодател;

Допълнителните пенсии са пожизнени и срочни, по избор на осигуреното лице, като вида на пенсията и срока на нейното получаване се посочват в пенсионния договор при придобиване на право на допълнителна пенсия.

Плащанията са под формата на:

- допълнителни пенсии за старост и инвалидност;
- еднократно или разсрочено изплащане на средствата по индивидуалната партида;

- изплащане на наследствена пенсия;
- еднократно или разсрочено изплащане на наследниците на остатъка от средствата по индивидуалната партида на осигурените лица или пенсионера.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Право на допълнителна пенсия може да се придобие и чрез внасяне на еднократни вноски, като техният размер се определя на базата на актюерски разчети.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление "Осигурителен надзор".

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигурения;
- когато осигуреното лице прехвърли в полза на трето лице или друг пенсионен фонд цялата сума, натрупана в неговата индивидуална партида;
- при изтегляне на цялата сума, натрупана по неговата индивидуална партида.

Професионален пенсионен фонд (ППФ) осигурява срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране. Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава до момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Осигурените лица във Фонда имат право на :

- срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на I и II категория труд съобразно категорията труд;
- еднократно изплащане до 50% от средствата натрупани по индивидуална партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 70.99 на сто;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследници на починал осигурен или на пенсионер на фонда.

Размерът на професионалната пенсия за ранно пенсиониране се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- срокът на получаване на пенсията;
- техническия лихвен процент, одобрен от зам. председателя на Комисията за финансов надзор.

При придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по дял Първи на КСО преди изтичане на срока, за който е отпусната професионалната пенсия, с последната пенсия на осигуреното лице се изплаща и остатъкът на средствата в индивидуалната осигурителна партида.

Осигурителният договор се прекратява при следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при изтегляне на всички натрупани средства по индивидуалната партида на осигуреното лице при пенсиониране за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО, ако не е придобило право на професионална пенсия по условията на КСО;
- при подписване на действителен договор за осигуряване в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, който е сключен след получаване съгласие от пенсионно-осигурителното дружество за промяна на участието на осигуреното лице.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им се определя в Кодекса за социалното осигуряване като процент от осигурителния доход.

Универсален пенсионен фонд (УПФ): Осигуряването за лична допълнителна пожизнена пенсия за старост се извършва въз основа на договор, сключен между Групата и осигурените лица за

участие във фонда – при избор на УПФ от осигуреното лице, както и в резултат на служебно разпределение, осъществено от Национална агенция по приходите (НАП).

Право на придобиване на лична допълнителна пенсия за старост от Универсален пенсионен фонд възниква, когато лицето придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на част първа от Кодекса за социално осигуряване или 5 години преди навършване на възрастта за получаване на пенсия от Държавното обществено осигуряване по желание на осигуреното лице, при положение, че натрупаните средства по индивидуалната партида позволяват отпускането на такава пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-3.

Осигурените лица във Фонда имат право на:

- допълнителна пожизнена пенсия за старост след придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по Част първа на КСО;
- еднократно изплащане до 50 на сто от натрупаната по индивидуалната партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 70,99%;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер на Фонда.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се определя на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление “Осигурителен надзор”.

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при подписване на действителен договор за осигуряване в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, който е сключен след получено съгласие от Групата за промяна на участието на осигуреното лице.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им е определен в Кодекса за социално осигуряване като процент от осигурителния доход.

4.28. Специализирани резерви за пенсионна дейност

Групата заделя пенсионни резерви за гарантиране на минимална доходност, свързана с дейността на фондовете по допълнително задължително пенсионно осигуряване, съгласно изискванията на Кодекса за социално осигуряване (КСО). Пенсионните резерви, които са формирани до момента, представляват 1.00% от активите на фондовете. Натрупаните резерви се инвестират, съгласно изискванията на КСО.

4.29. Здравноосигурителни резерви

Групата заделя здравноосигурителни резерви съгласно Закона за здравното осигуряване и свързаните с него подзаконови нормативни актове. Натрупаните резерви следва да се инвестират съгласно изискванията на Закона за здравното осигуряване и при осигуряване на сигурност, доходност и съответна на здравноосигурителните договори ликвидност.

4.30. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Групата отчита краткосрочни задължения по компенсируеми отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква той да бъдат ползван в рамките на 12 месеца след датата на отчетния период, през който наетите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват надници, заплати и социални осигуровки.

Групата дължи пенсионни възнаграждения на служителите си по планове с дефинирани доходи във връзка с изискванията на Кодекса на труда съгласно, които при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер до шест брутни работни заплати.

Задължението, признато в консолидирания отчет за финансовото състояние относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период.

Ръководството на Групата оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на разходите за медицинско обслужване и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на дългосрочни ДЦК.

Актюерските печалби или загуби се признават в другия всеобхватен доход. Нетните разходи за лихви, свързани с пенсионните задължения, са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“. Всички други разходи, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени на ред „Разходи за нефинансова дейност“ и ред "Административни разходи".

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Пенсионни и други задължения към персонала“ по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

4.31. Застрахователни операции

Групата прилага МСФО 4 „Застрахователни договори“. Този стандарт дефинира изисквания за оповестяването на счетоводната политика и представяне на сравнителна информация по отношение на застрахователните активи и пасиви, както и приходите и разходите свързани със застрахователната дейност. Счетоводната политика на Групата е съобразена със спецификата на предлаганите застрахователни услуги и съответните нормативни изисквания.

4.32. Застрахователни договори

Застрахователни договори са тези ангажменти, които към датата на тяхното действие прехвърлят съществени застрахователни рискове върху Групата. Приема се, че съществен застрахователен риск съществува тогава, когато има реална възможност Групата да изплати обезщетение в полза на застрахованото лице и/или трета страна по настъпили застрахователни събития, в размер надхвърлящ 10% от сумата, която би била изплатена, ако такова събитие не настъпи.

След първоначално признаване на застрахователните договори те продължават да се представят като такива за периода на тяхното действие, независимо че е възможно съществено намаляване на застрахователния риск за периода.

4.33. Презастрахователни договори

Групата отстъпва част от застрахователния риск, който носи по сключени застрахователни договори с презастрахователи. Очакваните ползи на Групата от презастрахователните договори по отношение на предстоящи плащания се признават като активи в консолидирания отчет за финансовото състояние в момента на тяхното възникване.

Групата периодично извършва преглед за обезценка на вземанията от презастрахователи. Ако са налице обстоятелства за такива обезценки, презастрахователните вземания се намаляват до размера на сумата, която се очаква да бъде събрана. Разликата се посочва като изменение в дела на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания в техническия отчет за застрахователната дейност.

Групата извършва и активно презастраховане. Премиите и обезщетенията по активно презастраховане се отчитат заедно със записаните застрахователни премии и изплатените брутни обезщетения по преки застрахователни операции.

4.34. Застрахователни резерви

Застрахователните резерви се създават от застрахователя за покриване на настоящи и бъдещи задължения към застрахованите въз основа на застрахователните договори, и не са елемент на собствения капитал. Застрахователните резерви се изчисляват от актюера на Групата чрез актюерски методи, които са съвкупност от математически и статистически методи и правила. Застрахователните резерви се посочват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата в брутен размер, както и частта на презастрахователя. Когато застраховането се извършва в чуждестранна валута, в същата валута се създават и резервите за него. Застрахователните резерви, заделени през предходния отчетен период, се посочват като приход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като разход за заделени резерви в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. Застрахователните резерви, отнасящи се за частта на презастрахователя, заделени през предходния отчетен период, се посочват като разход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като приход от заделени резерви в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.35. Адекватност на резервите

Периодично актюерът на Групата прави оценка дали общо формираните резерви, са достатъчни, за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи (в процентни съотношения, регламентирани в съответните нормативни актове).

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

4.36. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и може да бъде направена надеждна оценка на сумата на задължението. Възможно е срочността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Сегашно задължение се поражда от наличието на правно или конструктивно задължение вследствие на минали събития. Провизиите за реструктуриране се признават само ако е разработен и приложен подробен формален план за реструктуриране или ръководството е обявило основните моменти на плана за реструктуриране пред тези, които биха били засегнати. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които Групата е сигурна, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава. Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

4.37. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Групата, които оказват най-съществено влияние върху консолидирания финансов отчет, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 4.38.

4.37.1. Лизинги

Съгласно МСС 17 „Лизинг“ ръководството класифицира лизинговите договори за самолети, автомобили, имоти и други активи като финансов лизинг. В някои случаи лизинговата транзакция не е еднозначна и ръководството преценява дали договорът е финансов лизинг, при който всички съществени рискове и ползи от собствеността върху актива се прехвърлят на лизингополучателя.

4.37.2. Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена бюджетна прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай на базата на специфичните факти и обстоятелства.

4.37.3. Инвестиции, държани до падеж

Ръководството е потвърдило намерението и възможността си да държи до настъпването на падежа им облигациите, които са класифицирани като инвестиции, държани до падеж. Това решение е съобразено с текущата ликвидност и капитала на Групата.

4.37.4. Липса на контрол над дъщерни дружества

В случаите, в които предприятието – майка притежава пряко или косвено чрез дъщерни предприятия повече от половината от правата на глас в дадено предприятие, но не притежава властта да управлява финансовата и оперативна политика на предприятието и/или е налице договорно споразумение по силата на което Групата не контролира предприятието, то инвестицията в акциите/дялове на това предприятие се класифицира като финансов актив по реда на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“.

Предприятието-майка притежава 10% от собствения капитал на дъщерното дружество Нико Комерс ООД индиректно чрез дъщерни дружества. Дяловото участие не води до придобиване на контрол, съгласно договори за управление от 2010 г. за прехвърляне на правата на глас. Поради тази причина инвестицията в Нико Комерс ООД е прекласифицирана във финансов актив съгласно МСС 39.

Предприятието-майка притежава 97.32% от собствения капитал на дъщерното дружество ПФК Черно Море АД индиректно чрез дъщерни дружества. Дяловото участие не води до придобиване на контрол, съгласно договори за управление от 2012 г. за прехвърляне на правата на глас. Поради

тази причина инвестицията в ПФК Черно Море АД е прекласифицирана във финансов актив съгласно МСС 39.

4.37.5. Приходи от продажба на самолетни билети, чийто срок на валидност е изтекъл

Групата основно предоставя услуги по превоз на пътници, които се осъществяват при настъпването на периода, за който е издаден самолетният билет. Прихода от услугата по превоз на пътниците се признава, когато превоза реално бъде извършен. В случаите, когато клиентите са закупили билети, но периода на валидност на самолетните билети е изтекъл и те не могат да бъдат ползвани от клиента, Групата отписва стойността на признатото задължение като друг приход. Съответната пропорционална част на летищните такси, припадащи се на стойността на продадените самолетни билети, за които превозът не е извършен поради изтичането на периода му на валидност, също се отписват от задълженията и се признават като други приходи. Отчитането на другите приходи от билети и летищни такси с изтекла валидност се базира на статистическа информация, извлечена от регистрите бази данни, поддържани от Групата. Ръководството смята, че изтичането на периода на валидност за всеки самолетен билет, когато той не е бил ползван дава основание за признаване на приходи. Това разбиране се основава на основния възприет принцип за признаване на приходи, а именно че те са базирани на фактически извършените услуги.

4.37.6. Приходи от продажба на самолетни билети в случаи на прекъсване на полета и/или премаршрутиране

Като член на Международната организация за въздушен транспорт (International Air Transport Association - IATA), Групата е обвързана със спазване на правила за въздушния транспорт, наложени от ИАТА. Съгласно ИАТА резолюции 735d и 735e, в случаите на недоброволно премаршрутиране и/или прекъсване на полета, авиокомпанията е задължена да издаде документа FIM (flight interruption manifest). FIM е валиден за определен полет на авиокомпанията-агент, която е различна от авиокомпанията, първоначално издала оригиналния билет за полета.

Съгласно правилата на глава A2, т. 2.6.1 от RAM (Revenue Accounting Manual) при наличието на издаден FIM, приемащата страна (авиокомпанията-агент) задължава издателя на FIM с приложимата пътна еднопосочна тарифа за съответните двойки градове, където е извършено пътуването. В един FIM могат да се включат много билети и задължението следва да бъде отчетено по тарифата, валидна за класата на пътуване на всеки пътник, приложима за датата на полета. След получаване на фактурата, приемащата авиокомпания (извършила полета) има право според правилата на глава A2, т. 2.6.2 и глава A10, т. 4.1. на RAM, в рамките на шест месеца от датата на издаване на фактурата да направи редебит на база прорейтната стойност. При получаване на редебитната фактура се закрива възникналият разчет. След изтичане на шестмесечния срок за възражения /редебити/, непредявените суми се признават като приход.

Отчитането на приходите се базира на предишен опит и Ръководството смята, че 90 % от стойността на всички издадени и непредявени FIM дава основание за признаване на приходи, базирани на фактически извършените услуги.

4.37.7. Приходи от продажба на самолетни билети при ползване на бонус точки по програми за лоялни клиенти

Групата има действащи програми за лоялни клиенти, при които клиентите могат да набират бонус точки (наградни кредити), които след това могат да заменят за безплатни билети за полетите на България Ер АД, могат да получат право за безплатен превоз на допълнителен багаж, превоз в бизнес-класа при закупен билет за икономична класа, ваучери за бизнес-салона на летището и други подобни поощрения за лоялни клиенти.

Групата отчита наградните кредити като отделно разграничим компонент на сделката за продажба, в която поощренията са дадени. Справедливата стойност на полученото възнаграждение или вземането по отношение на първоначалната продажба се разпределя между бонус точките (наградните кредити) и другите компоненти на продажбата. Възнаграждението, разпределено към

бонус точките се оценява чрез позоваване на тяхната справедлива стойност, т.е. сумата, по която наградните кредити могат да се продадат отделно. Групата само предоставя поощренията за лоялните клиенти и признава възнаграждението, разпределено към поощренията като приход, когато тези поощрения под формата на бонус точки бъдат заменени и Групата изпълни задължението си за доставката им. Сумата на признатия приход се основава на броя на наградните кредити, които са заменени за награди, в съотношение с общия брой, който се очаква да бъде заменен.

4.38. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на консолидирания финансов отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

4.38.1. Обезценка

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци (вж. пояснение 4.15). При изчисляване на очакваните бъдещи парични потоци ръководството прави предположения относно бъдещите брутни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Групата през следващата отчетна година.

В повечето случаи при определянето на приложимия дисконтов фактор се прави оценка на подходящите корекции във връзка с пазарния риск и рисковите фактори, които са специфични за отделните активи.

Групата е претърпяла загуби от обезценка на репутацията в размер на 4 979 хил. лв. (2014 г.: 942 хил. лв.), за да се намали балансовата стойност на репутацията до възстановимата им стойност (вж. пояснение 10).

4.38.2. Полезен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2015 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Групата. Преносните стойности на активите са анализирани в пояснения 11 и 7. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване.

4.38.3. Материални запаси

Материалните запаси се оценяват по по-ниската стойност от цената на придобиване и нетната реализуема стойност. При определяне на нетната реализуема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка. Бъдещата реализация на балансовата стойност на материалните запаси 51 184 хил. лв. (2014 г.: 40 820 хил. лв.) се влияе от бъдещото предоставяне на услуги и пазарната реализация на материалните запаси, пояснение 14.

4.38.4. Задължение за изплащане на дефинирани доходи

Ръководството оценява веднъж годишно с помощта на независим актюер задължението за изплащане на дефинирани доходи. Действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на вероятност за оттегляне и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на държавни ценни книжа.

4.38.5. Провизии

Групата е ответник по няколко съдебни дела към настоящия момент, чийто изход може да доведе до задължения на стойност, различна от сумата на признатите във финансовия отчет провизии. Провизиите нямат да бъдат разглеждани тук по-подробно, за да се избегнат предубеждения, свързани с позицията на Групата в горепосочените спорове.

4.38.6. Бизнес комбинации

При първоначалното им признаване активите и пасивите на придобитите дружества са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние с тяхната справедлива стойност. При изчисляване на справедливата стойност ръководството използва оценки на бъдещите парични потоци и дисконтови фактори, които обаче могат да се различават от действителните резултати. Всички промени в оценката след първоначалното признаване биха се отразили върху стойността на репутацията. Информация относно придобитите активи и пасиви е представена в пояснение 5.

5. База за консолидация

5.1. Инвестиции в дъщерни предприятия

Дъщерните предприятия, включени в консолидацията, са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	31.12.2015 Консолидацио- нен процент	31.12.2015 Номинален процент	31.12.2014 Консолидацио- нен процент	31.12.2014 Номинален процент
Химимпорт АД	България	Финансов сектор	79.94%	79.94%	79.08%	79.08%
Централна Кооперативна Банка АД	България	Финансов сектор	61.02%	82.61%	60.97%	82.43%
Централна Кооперативна Банка АД – Скопие	Македония	Финансов сектор	56.61%	91.83%	56.56%	91.83%
АО Инвестиционна Кооперативна Банка	Руска Федерация	Финансов сектор	52.64%	86.27%	52.59%	86.27%
ЦКБ Груп ЕАД	България	Финансов сектор	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
ЦКБ Асетс Мениджмънт ЕООД	България	Финансов сектор	61.02%	100.00%	60.97%	100.00%
ЗАД Армеец	България	Финансов сектор	71.17%	96.34%	71.26%	96.34%
ОАО СК Итил Армеец	Руска Федерация	Финансов сектор	71.17%	100.00%	71.26%	100.00%
ООО Итил – Мед	Руска Федерация	Финансов сектор	71.17%	100.00%	71.26%	100.00%
ЗАЕД ЦКБ Живот	България	Финансов сектор	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
ПОАД ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	73.66%	87.05%	73.66%	87.05%
ДПФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	73.66%	87.05%	73.66%	87.05%
УПФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	73.66%	87.05%	73.66%	87.05%
ППФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	73.66%	87.05%	73.66%	87.05%
Глобал Инвест Холдинг Б.В.	Холандия	Финансов сектор	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Интерлихтер ЕООД	България	Финансов сектор	37.87%	51.26%	37.92%	51.26%
ППФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	37.87%	51.26%	37.92%	51.26%
Инвест Кепитъл АДСИЦ	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Кепитъл Инвест ЕАД	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Зърнени Храни България АД	България	Производство, търговия и услуги	53.93%	71.94%	53.81%	71.69%
Проучване и добив на нефт и газ АД	България	Производство, търговия и услуги	37.30%	66.38%	37.21%	66.36%
Българска петролна рафинерия ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	37.30%	100.00%	37.21%	100.00%
Слънчеви лъчи Провадия ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	50.93%	100.00%	50.81%	100.00%
Асенова Крепост АД	България	Производство, търговия и услуги	39.03%	76.65%	38.95%	76.65%
ПДНГ –Сервиз ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	37.30%	100.00%	37.21%	100.00%
Издателство геология и минерални ресурси ООД	България	Производство, търговия и услуги	26.11%	70.00%	26.04%	70.00%
Булхимтрейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	33.61%	66.00%	33.54%	66.00%
Химойл Трейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	30.55%	60.00%	30.48%	60.00%
Рабър Трейд ООД	България	Производство, търговия и услуги	30.55%	60.00%	30.48%	60.00%
Химцелтекс ООД	България	Производство, търговия и услуги	30.62%	60.13%	30.55%	60.13%
Тексим Трейдинг ООД	България	Производство, търговия и услуги	25.97%	51.00%	25.91%	51.00%
Химойл БГ ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	50.93%	100.00%	37.21%	100.00%
Зърнени храни грейн АД	България	Производство, търговия и услуги	50.93%	100.00%	50.81%	100.00%

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2014
			Консолидацио- нен процент	Номинален процент	Консолидацио- нен процент	Номинален процент
Диализа България ООД	България	Производство, търговия и услуги	25.46%	50.00%	25.41%	50.00%
Химимпорт Фарма АД	България	Производство, търговия и услуги	34.63%	68.00%	34.55%	68.00%
Пловдивска стокова борса АД	България	Производство, търговия и услуги	55.40%	75.00%	55.48%	75.00%
Асела АД	България	Производство, търговия и услуги	20.06%	51.39%	26.30%	51.39%
АК Пластик ООД	България	Производство, търговия и услуги	38.64%	99.00%	50.68%	99.00%
Прайм Лега Консулт ООД	България	Производство, търговия и услуги	51.71%	70.00%	51.78%	70.00%
СК ХГХ Консулт ООД	България	Производство, търговия и услуги	43.83%	59.34%	43.89%	59.34%
Омега Финанс ООД	България	Производство, търговия и услуги	70.92%	96.00%	48.78%	96.00%
Ай Ти Системс Консулт ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	50.93%	100.00%	50.81%	100.00%
Булхимекс ГмБХ	Германия	Недвижими имоти	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Технокапитал ООД	България	Недвижими имоти	63.82%	90.00%	41.30%	90.00%
Българска Корабна Компания ЕАД	България	Морски и речен транспорт	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Параходство Българско Речно Плаване АД	България	Морски и речен транспорт	59.62%	80.71%	60.39%	81.64%
Порт Балчик АД	България	Морски и речен транспорт	57.53%	100.00%	57.62%	100.00%
Пристанище Леспорт АД	България	Морски и речен транспорт	73.13%	99.00%	73.23%	99.00%
Леспорт Продажкт Мениджмънт ЕООД	България	Морски и речен транспорт	73.13%	100.00%	73.23%	100.00%
МАЯК КМ АД	България	Морски и речен транспорт	56.19%	94.25%	57.32%	94.25%
Българска Логистична Компания ЕООД	България	Морски и речен транспорт	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Порт Пристис ООД	България	Морски и речен транспорт	32.79%	55.00%	33.21%	55.00%
Портстрой Инвест ЕООД	България	Морски и речен транспорт	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Порт Инвест ЕООД	България	Морски и речен транспорт	59.62%	100.00%	60.39%	100.00%
Блу сий хорайзън корп	Сейшел	Морски и речен транспорт	59.62%	100.00%	60.39%	100.00%
Интерлихтер ЕООД	Словакия	Морски и речен транспорт	59.62%	100.00%	60.39%	100.00%
Бългериан Еървейз Груп ЕАД	България	Въздушен транспорт	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
България Ер АД	България	Въздушен транспорт	73.86%	99.99%	73.96%	99.99%
Еърпорт Сървисиз България ЕАД	България	Въздушен транспорт	-	-	73.97%	100.00%
България Ер Менитенанс ЕООД	България	Въздушен транспорт	73.87%	100.00%	-	-
България Ер Техник ЕООД	България	Въздушен транспорт	73.86%	100.00%	73.96%	100.00%
Еърпорт Консулт ЕООД	България	Въздушен транспорт	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Транс интеркар ЕООД	България	Транспорт	73.87%	100.00%	73.97%	100.00%
Енергопроект АД	България	Строителен и инженерен сектор	61.46%	83.20%	61.54%	83.20%
Енергопроект Ютилитис ООД	България	Строителен и инженерен сектор	31.34%	51.00%	31.39%	51.00%
Голф Шабла АД	България	Недвижими имоти	24.24%	65.00%	24.19%	65.00%
Спортен Комплекс Варна АД	България	Недвижими имоти	48.02%	65.00%	48.08%	65.00%
Спортен мениджмънт АД	България	Недвижими имоти	48.02%	100.00%	48.08%	100.00%
Техноимпекс АД	България	Недвижими имоти	64.75%	87.66%	64.84%	87.66%
Италия ауто ЕООД	България	Производство, търговия и услуги	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Ловико Сухиндол Груп АД	България	Производство, търговия и услуги	80.0%	80.0%	80.0%	80.0%

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2014
			Консолидацио- нен процент	Номинален процент	Консолидацио- нен процент	Номинален процент
М Кар - Стара Загора ООД	България	Производство, търговия и услуги	93.8%	85.0%	93.8%	85.0%
М Кар ООД	България	Производство, търговия и услуги	93.8%	85.0%	93.8%	85.0%
М Кар Груп АД	България	Производство, търговия и услуги	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Варна карс ООД	България	Производство, търговия и услуги	98.6%	90.0%	98.6%	90.0%
Виа интеркар 2007 ООД	България	Производство, търговия и услуги	80.0%	80.0%	80.0%	80.0%
Виа интеркар ООД	България	Производство, търговия и услуги	100.0%	80.0%	100.0%	80.0%

5.2. Придобиване на контролиращото участие в България Ер Мейнтананс АД

През 2015 г. Групата придоби контрол над дружество България Ер Мейнтананс ЕАД със седалище в гр. София, България чрез регистриране на дружеството, в резултат на което притежава 100.00 % от собствения му капитал и правата на глас в дружеството.

Учредяването на България Ер Мейнтананс ЕАД е осъществено с цел извършване на ремонтна дейност на въздухоплавателни средства и други свързани услуги.

Общата цена на придобиване възлиза на 90 614 хил.лв. и включва следните компоненти:

	‘000 лв.
Покупна цена	90 614
Общо възнаграждение	90 614

Разпределението на покупната цена към придобитите активи и пасиви на дружество България Ер Мейнтананс ЕАД е извършено през 2015 г. Стойността на всяка група придобити активи, пасиви и условни задължения, признати към датата на придобиване, е представена, както следва:

	Призната стойност към датата на придобиване
	‘000 лв.
Нетекущи активи	90 614
Общо текущи активи	90 614
Нетни разграничими активи и пасиви	90 614

Не е възникнала репутация или печалба в резултат на бизнес комбинацията:

	‘000 лв.
Общо възнаграждение	90 614
Справедлива стойност на придобитите разграничими нетни активи	(90 614)
Репутация/(Печалба)	-

5.3. Придобиване на неконтролиращо участие в Зърнени храни България АД

През 2015 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 0.25% в своето дъщерно дружество Зърнени Храни България АД за сума в размер на 92 хил. лв., като по този начин увеличи своето контролиращо участие на 68.94% (номинален).

Балансовата стойност на новопридобитите нетните активи на дъщерното дружество Зърнени Храни България АД, признати към датата на придобиване в консолидирания финансов отчет, възлиза на 657 хил.лв. Групата е признала намаление на неконтролиращото участие в размер на 657 хил. лв. и увеличение на неразпределената печалба в размер на 565 хил. лв.

	‘000 лв.
Общо прехвърлено възнаграждение	(92)
Допълнително придобит дял в нетните активи на дружество Зърнени Храни България АД,	657
Увеличение на неразпределената печалба	565

5.4. Придобиване на неконтролиращо участие в Проучване и добив на нефт и газ АД

През 2015 г. Групата придоби допълнително дялово участие в размер 0.02% в своето дъщерно дружество Проучване и добив на нефт и газ АД за сума в размер на 26 хил. лв., като по този начин увеличи своето контролиращо участие на 66.38% (номинален).

Балансовата стойност на новопридобитите нетните активи на дъщерното дружество Проучване и добив на нефт и газ АД, признати към датата на придобиване в консолидирания финансов отчет, възлиза на 23 хил.лв. Групата е признала намаление на неконтролиращото участие в размер на 23 хил. лв. и намали на неразпределената печалба в размер на 3 хил. лв.

‘000 лв.

Прехвърлено възнаграждение	(26)
Допълнително придобит дял в нетните активи на дружество Проучване и добив на нефт и газ АД	23
Намаление на неразпределена печалба	(3)

5.5. Продажба на част от контролиращото участие в Параходство Българско Речно плаване АД

През 2015 г. Групата продаде дялово участие в размер на 0.93% в своето дъщерно дружество Параходство Българско Речно плаване АД за парична сума в размер на 591 хил. лв., като по този начин намали своето контролиращо участие от 80.71 %.

Балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество Параходство Българско Речно плаване АД, признати към датата на продажбата в консолидирания финансов отчет в увеличение на неконтролиращото участие, възлиза на 685 хил. лв. Групата е признала увеличение на неразпределената печалба в размер на 94 хил.лв.

‘000 лв.

Общо прехвърлено възнаграждение	(591)
Допълнително придобит дял в нетните активи на Параходство Българско Речно плаване АД	685
Увеличение на неразпределената печалба	94

6. Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал

6.1. Инвестиции в асоциирани предприятия

Групата притежава акции или дялове от капитала на следните асоциирани предприятия:

Име	2015 ‘000 лв.	Участие %	2014 ‘000 лв.	Участие %
Луфтханза Техник София ООД	5 666	24.90%	6 038	24.90%
Суиспорт България АД	4 253	49.00%	2 933	49.00%
Силвър Уингс България ООД	3 967	42.50%	5 656	42.50%
Амадеус България ООД	3 168	45.00%	3 140	45.00%
ВиТиСи АД	2 544	41.00%	2 541	41.00%
Добрички панаир АД	741	39.98%	695	39.98%
Каварна Газ ООД	463	35.00%	466	35.00%
Фрапорт ТСЕМ АД	-	-	117 021	40.00%
	20 802		138 490	

Инвестициите в асоциирани предприятия са отчетени във финансовия отчет на Групата по метода на собствения капитал. Датата на финансовите отчети на асоциираните предприятия е 31 декември.

Финансовата информация за асоциираните предприятия може да бъде обобщена както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Активи	100 825	550 692
Пасиви	(52 436)	(350 542)
Приходи	126 905	246 082
Печалба за периода	8 677	40 398
Дял от печалбата за периода за Групата	3 044	15 416

През 2015 г. Групата прехвърля контрола си върху Фрапорт ТСЕМ АД и рекласифицира инвестицията си с оглед на бъдещите си планове.

През 2015 г. Групата е получила дивиденди от асоциираните си предприятия в размер на 1 597 хил. лв.

6.2. Инвестиции в съвместни предприятия

Групата притежава акции или дялове от капитала на следните съвместни предприятия:

Име	2015 ‘000 лв.	Участие %	2014 ‘000 лв.	Участие %
Нюанс БГ АД	1 036	50.00%	1 036	50.00%
Варнафери ООД	5 007	50.00%	-	50.00%
Химснаб Трейд ООД	34	50.00%	42	50.00%
	6 077		1 078	

В таблицата е представен дял от загубата, полагащ се на Групата, непризнат в резултата в текущия отчетен период, т.к. превишава направената инвестиция.

Инвестициите в съвместните предприятия са отразени във финансовия отчет на Групата по метода на собствения капитал. Датата на финансовите отчети на съвместните предприятия е 31 декември. Финансовата информация за съвместните предприятия може да бъде обобщена. Както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Активи	29 374	40 766
Пасиви	(26 637)	(47 646)
Приходи	45 357	42 852
Загуба	(5 041)	(8 767)
Печалба	-	35
Дял от загубата за Групата	(2 521)	(4 384)
Дял от печалбата за периода за Групата	-	17
Признат дял от загубата за Групата	-	-

Групата няма условни задължения или други поети ангажименти, свързани със съвместното предприятие.

7. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията на Групата включват земи, сгради, машини и съоръжения, оборудване, транспортни средства, ремонт на наети активи, разходи за придобиване на нетекущи активи и други. Балансовата стойност може да бъде анализирана, както следва:

2015	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Оборудване и резервни части	Транспортни средства	Ремонт на наети активи	Други	Аванси и разходи по придобиване на ДМА	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Салдо към 1 януари 2015 г.	60 904	72 514	107 932	126 055	124 624	17 810	90 958	83 842	684 639
Новопридобити активи:									-
- от бизнес комбинации	-	-	2	-	38 505	-	-	-	38 507
- отделно придобити	3 690	30 425	13 896	2 010	10 019	2 300	6 244	60 960	129 544
- рекласифицирани	(10)	(182)	-	-	-	-	-	-	(192)
Отписани активи	(3 041)	(1 052)	(7 893)	(404)	(37 052)	-	(1 045)	(59 397)	(109 884)
Салдо към 31 декември 2015 г.	61 543	101 705	113 937	127 661	136 096	20 110	96 157	85 405	742 614
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2015 г.	-	(22 124)	(86 161)	(23 203)	(63 886)	(17 416)	(50 582)	-	(263 372)
Новопридобити от бизнес комбинации	-	(8)	(1 017)	-	(220)	-	(97)	-	(1 342)
Отписана амортизация - рекласификация	-	189	-	-	-	-	-	-	189
Отписана амортизация	-	368	4 124	138	18 265	-	476	-	23 371
Амортизация	-	(386)	(8 493)	(1 738)	(7 218)	(1 653)	(4 346)	-	(23 834)
Салдо към 31 декември 2015 г.	-	(21 961)	(91 547)	(24 803)	(53 059)	(19 069)	(54 549)	-	(264 988)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	61 543	79 744	22 390	102 858	83 037	1 041	41 608	85 405	477 626

- за периода, приключващ на 31 декември 2014 г.

2014	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Оборудване и резервни част	Транспортни средства	Ремонт на наети активи	Други	Разходи по придобиване и аванси	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Салдо към 1 януари 2014 г.	63 631	99 331	107 959	123 728	126 555	27 940	79 813	73 739	702 696
Новопридобити активи:									
-от бизнес комбинации	30	1 403	3	-	85	-	136	95	1 752
- отделно придобити	197	1 284	12 865	2 936	4 599	1 703	11 390	50 320	85 294
-реклафицирани	-	-	-	-	-	-	-	822	822
Отписани активи									
- отделно отписани	(2 954)	(29 504)	(12 409)	(609)	(6 615)	(11 703)	(381)	(41 042)	(105 217)
-от бизнес комбинации	-	-	(382)	-	-	(130)	-	(92)	(604)
- активи, държани за продажба или включени в група за освобождаване	-	-	(104)	-	-	-	-	-	(104)
Салдо към 31 декември 2014 г.	60 904	72 514	107 932	126 055	124 624	17 810	90 958	83 842	684 639
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2014 г.	-	(24 296)	(84 995)	(21 436)	(59 471)	(26 551)	(47 066)	-	(263 815)
Отписана амортизация и други изменения	-	5 012	6 949	502	(110)	11 703	205	-	24 261
Амортизация	-	(2 840)	(8 115)	(2 269)	(4 305)	(2 568)	(3 721)	-	(23 818)
Салдо към 31 декември 2014 г.	-	(22 124)	(86 161)	(23 203)	(63 886)	(17 416)	(50 582)	-	(263 372)
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	60 904	50 390	21 771	102 852	60 738	394	40 376	83 842	421 267

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за нефинансова дейност” и ред „Административни разходи“.

Балансова стойност на заложените като обезпечение имоти, машини и съоръжения на Групата към 31 декември, е както следва:

	Земя	Сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Други	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	1 546	14 102	36 860	1 428	22 094	76 030
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	1 550	16 066	45 454	14 656	1 451	79 177

8. Лизинг

8.1. Финансов лизинг като лизингополучател

Групата има сключени договори за финансов лизинг в качеството си на лизингополучател за придобиването на техника и оборудване за кораби, леки автомобили, производствени машини, компютърна техника и други. Активите са включени в консолидирания отчет за финансово състояние в „Имоти, машини и съоръжения” (вж. Пояснение 7). Нетната балансова стойност на активите, придобити по договори за финансов лизинг, възлиза на 20 645 хил. лв. (2014 г.: 34 923 хил. лв.).

Задълженията за финансов лизинг са обезпечени от съответните активи, придобити при условията на финансов лизинг.

Бъдещите минимални лизингови плащания в края на всеки от представените отчетни периоди са представени, както следва:

31 декември 2015 г.	До 1 година	От 1 до 5 години	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Лизингови плащания	2 095	5 550	7 645
Дисконтиране	(215)	(459)	(674)
Нетна настояща стойност	1 880	5 091	6 971

31 декември 2015 г.	До 1 година	От 1 до 5 години	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Лизингови плащания	4 970	6 782	11 752
Дисконтиране	(227)	(189)	(416)
Нетна настояща стойност	4 743	6 593	11 336

Лизинговите договори включват фиксирани лизингови плащания и опция за закупуване в последната година от срока на лизинга. Лизинговите договори са неотменяеми, но не съдържат други ограничения. Не са признавани разходи от условни наеми и не се очакват разходи от сублизинг, тъй като всички активи, за които са сключени лизингови договори, се използват само от Групата.

8.2. Финансов лизинг като лизингодателя

През 2015 г. Групата е предоставила по договор за финансов лизинг леки автомобили със срок до четири години.

Вземанията за финансов лизинг са обезпечени с активите, отдадени при условията на финансов лизинг. Нетната инвестиция във финансов лизинг на Групата е включена в групата на финансовите активи, представени в пояснения 12 и 15.

Бъдещите минимални лизингови постъпления в края на всеки от посочените отчетни периоди са представени както следва:

	Дължими минимални лизингови вноски		
	До 1 Година '000 лв.	От 1 до 5 години '000 лв.	Общо '000 лв.
31 декември 2014 г.			
Лизингови постъпления	87	314	401
Дисконтиране	(22)	(40)	(62)
Нетна настояща стойност	65	274	339

През 2015 г. вземанията по финансов лизинг са предсрочно погасени.

8.3. Оперативен лизинг като лизингополучател

Бъдещите минимални плащания по оперативния лизинг на Групата са както следва:

	До 1 година '000 лв.	От 1 до 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.	Общо '000 лв.
Към 31 декември 2015 г.	54 892	156 467	50 669	262 028
Към 31 декември 2014 г.	59 632	135 264	15 030	209 926

Значимите за Групата действащи договори за оперативен лизинг са свързани с наемането на самолети и недвижими имоти.

Към датата на изготвяне на настоящия консолидиран финансов отчет, Групата е лизингополучател по договори за оперативен лизинг на 10 самолета (тип Ербъс, тип БАЕ, тип Ембраер).

Групата е страна по договори за оперативен лизинг на масивна административна сграда намираща се в идеалния център на гр. София, която ще се използва за централа на Централна Кооперативна Банка АД. Правото за ползване върху сградата е учредено за срок до 2016 г. Групата е страна по договори за оперативен лизинг на други тридесет и осем масивни административни сгради, намиращи се в няколко големи града на територията на страната, които ще се използват за клонове на банката. Правата за ползване върху сградите са учредени за срокове от 2020 г. и до 2026 г.

Договорите за оперативен лизинг не съдържат клаузи за условни плащания или последващо закупуване.

8.4. Оперативен лизинг като лизингодателя

През 2015 г. и 2014 г. Групата предоставя под наем самолети на други компании при условията на оперативен лизинг. Реализираните приходи от отдаване на самолети под наем през 2015 г. са в размер на 23 674 хил. лв. (2014 г.: 13 788 хил. лв.).

През 2014 г. и 2015 г. Групата отдава и недвижими имоти и плавателни съдове от групата на имоти, машини, съоръжения, както и инвестиционни имоти по договори за оперативен лизинг.

Приходите от наеми за 2015 г. възлизат на 2 903 хил. лв. (2014 г.: 6 728 хил. лв.).

Направените разходи по експлоатация на отдаваните под наем активи са в размер на 563 хил. лв. и са признати „Консолидирания отчет за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход”.

Бъдещите минимални лизингови постъпления са представени, както следва:

	Минимални лизингови постъпления			
	До 1	От 1 до 5	Над 5	Общо
	година ‘000 лв.	години ‘000 лв.	години ‘000 лв.	‘000 лв.
Към 31 декември 2015 г.	9 779	45 393	40 853	96 025
Към 31 декември 2014 г.	2 537	923	1 123	4 583

Договорите за оперативен лизинг на Групата не съдържат клаузи за условен наем. Нито един от договорите за оперативен лизинг не съдържа опция за подновяване или покупка, клаузи за увеличение или ограничения относно дивиденди, по-нататъшен лизинг или допълнителен дълг.

9. Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти на Групата включват земи, сгради, хангари и обслужващи пристройки, които се държат с цел получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала.

Инвестиционните имоти са представени в консолидирания финансов отчет на Групата, като е използван модел на справедливата стойност. Промени в балансовите стойности, отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние, могат да бъдат представени както следва:

	Земя ‘000 лв.	Сгради ‘000 лв.	Машини и съоръжения ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Балансова стойност към 1 януари 2014 г.	78 654	125 614	29 537	233 805
Новопридобити активи				
- бизнес комбинации	-	15 105	-	15 105
- отделно придобити	58	15 367	235	15 660
- рекласификация от активи, държани за продажба (Пояснение 7)	17 133	13 176	4 707	35 016
Печалба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	1 150	17 422	-	18 572
Загуба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	(45)	(195)	(1 113)	(1 353)
Отписани активи	(417)	(1 761)	(49)	(2 227)
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	96 533	184 728	33 317	314 578
Новопридобити активи				
- бизнес комбинации	28 513	(4 854)	-	23 659
- чрез разходи за подобрения	6	13	-	19
- чрез разходи за придобиване	-	6 626	33	6 659
- отделно придобити	10	182	-	192
Печалба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	1 032	1 986	2	3 020
Загуба от промяна на справедливата стойност на инвестиционни имоти	-	(168)	(4 203)	(4 371)
Отписани активи	(21 681)	(10 267)	(5 633)	(37 581)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	104 413	178 246	23 516	306 175

Справедливата стойност на инвестиционните имоти на Групата е определена на база оценки от лицензирани оценители и от изготвени вътрешни доклади на експерти, които се позовават на актуалните пазарни нива.

През 2014 г. Групата рекласифицира активи, държани за продажба като инвестиционни имоти. Извършени са оценки от оценител върху инвестиционните имоти с цел определяне справедлива стойност на активите към датата на рекласификация и промяна на счетоводна политика. В резултат на това е отчетена обезценка в размер на 1 150 хил. лв. в печалбата или загубата за годината.

Инвестиционни имоти заложили като обезпечения на задължения са в общ размер на 57 830 хил.лв. (2014 г.: 30 847 хил.лв.)

Доходите от инвестиционни имоти за 2015 г. възлизат на 2 047 хил. лв. (2014 г.: 5 831 хил. лв.) и са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Приходи от нефинансова дейност”. Условни наеми не се признават.

Преките оперативни разходи в размер на 907 хил. лв. са отчетени като „Разходи за нефинансова дейност” (2014 г.:1 022 хил. лв.).

10. Репутация

Основните промени в балансовата стойност на репутацията произтичат от извършените годишни тестове за обезценка и от придобиването на дъщерни дружества в Групата през отчетния период.

	Репутация ‘000 лв.
За 2014 г.	
Салдо към 1 януари	52 170
Отписана репутация при продажба на дъщерни дружества	1 472
Призната загуба от обезценка през периода	(942)
Салдо към 31 декември	52 700
За 2015 г.	
Салдо към 1 януари	52 700
Призната загуба от обезценка през периода	(4 979)
Салдо към 31 декември	47 721

В следствие на извършения годишен тест за обезценка за 2015 г. балансовата стойност на репутацията е разпределена по следните обекти, генериращи парични потоци:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
ЗАД Армеец	10 564	10 564
Зърнени Храни България АД	8 488	11 124
Централна Кооперативна Банка АД	6 033	6 033
Варна Карс ООД	5 342	5 342
Централна Кооперативна Банка АД – Скопие	4 005	4 072
ЦКБ Груп ЕАД	3 507	3 507
М Карс ООД	3082	3 082
Виа Интеркар ООД	1839	1 839
Техноимпекс АД	1 196	1 472
Параходство Българско Речно Плаване АД	701	701
Национална стокова борса АД	655	655
Асенова крепост АД	557	2 557
Тексим Трейдинг ООД	460	460
Проучване и добив на нефт и газ АД	358	358
Зара карс ЕООД	233	233
Булхимекс ООД	217	217
Пристанище Леспорт АД	202	202
ПОАД ЦКБ Сила	159	159
Слънчеви лъчи Провадия ЕАД	76	76
Омега Финанс ООД	47	47
	47 721	52 700

Възстановимата стойност на обектите, генериращи парични потоци е определена на база изчисляване на стойността в употреба. При изчисленията са използвани прогнозни стойности на паричните потоци въз основа на финансови бюджети, одобрени от ръководството, които обхващат петгодишен период. Паричните потоци след петгодишния период са екстраполирани с помощта на постоянни проценти на нарастване, които са характерни за сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци. Използваните дисконтови проценти отразяват специфичните рискове, свързани със сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци.

През 2015 г. е извършена обезценка на репутациите, свързани със Зърнени храни България АД, Централна Кооперативна Банка АД – Скопие, Техноимпекс АД и Асенова Крепост АД в размер на общо 4 979 хил. лв. Обезценката на репутацията е включена на ред „Разходи за нефинансова дейност” и „Административни разходи“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

11. Други нематериални активи

Балансовите стойности на нематериалните активи на Групата за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

	Търговски марки	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Учредени вещни права	Други	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност									
Салдо към 1 януари 2015 г.	44 885	27 763	7 916	12 239	1 145	13 307	41 604	1 128	149 987
Новопридобити активи:									
- от бизнес комбинации	-	-	(26)	-	-	-	-	-	(26)
- отделно придобити	3	1 194	350	-	-	4 609	-	256 265	262 421
- рекласифицирани активи	-	(1 359)	1 359	-	-	-	-	-	-
Отписани активи									
- отделно отписани	-	-	(25)	-	-	-	(8 068)	(129 594)	(137 687)
Салдо към 31 декември 2015 г.	44 888	27 598	9 574	12 239	1 145	17 916	33 536	127 799	274 695
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2015 г.	(28 359)	(19 063)	(6 780)	(2 762)	(52)	-	(9 080)	(1 084)	(67 180)
Отписани активи	-	(145)	17	-	-	-	2 459	4	2 335
Рекласификация	-	626	(620)	-	-	-	-	-	6
Амортизация	(4 268)	(2 228)	(943)	(414)	-	-	-	(4 403)	(12 256)
Салдо към 31 декември 2015 г.	(32 627)	(20 810)	(8 326)	(3 176)	(52)	-	(6 621)	(5 483)	(77 095)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	12 261	6 788	1 248	9 063	1 093	17 916	26 915	122 316	197 600

- за периода, приключващ на 31 декември 2014 г.:

	Търговски марки	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Учредени Вещни права	Други	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност									
Салдо към 1 януари 2014 г.	44 885	27 630	7 396	6 400	1 145	7 325	37 090	1 805	133 676
Новопридобити активи:									
- от бизнес комбинации	-	-	-	6 181	-	-	-	-	6 181
- отделно придобити	-	161	653	-	-	8 166	11 950	1 512	22 442
- рекласифицирани активи	-	-	-	-	-	-	-	195	195
Отписани активи									
- рекласифицирани активи	-	-	-	-	-	(1 017)	-	(1 934)	(2 951)
- от бизнес комбинации и обезценка	-	-	-	(342)	-	-	-	-	(342)
- отделно отписани	-	(28)	(133)	-	-	(1 167)	(7 436)	(450)	(9 214)
Салдо към 31 декември 2014 г.	44 885	27 763	7 916	12 239	1 145	13 307	41 604	1 128	149 987
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2014 г.	(25 173)	(16 529)	(6 024)	(2 349)	(52)	-	(10 436)	(874)	(61 437)
Отписани активи	-	13	15	-	-	-	2 459	-	2 487
Амортизация	(3 186)	(2 547)	(771)	(413)	-	-	(1 103)	(210)	(8 230)
Салдо към 31 декември 2014 г.	(28 359)	(19 063)	(6 780)	(2 762)	(52)	-	(9 080)	(1 084)	(67 180)
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	16 526	8 700	1 136	9 477	1 093	13 307	32 524	44	82 807

Учредени вещни права

Учредените вещни права за ползване на сгради се отнасят за масивни административни сгради, намиращи се в няколко големи града на територията на страната, които ще се използват за клонове на ЦКБ АД. Правата на ползване върху сградите са учредени през 2011 г. и 2012 г. и 2014 г. за срокове до 2016 г., 2020 г. и 2022 г. за сума в размер на 26 915 хил. лв. (2012 г.: 32 524 хил. лв.) Балансовата стойност за всяко едно право на ползване се амортизира на равни части за съответния период на ползването на сградите.

Търговски марки

Търговските марки на Групата включват марка „България Ер“, национален превозвач и марка Арена-Армеец, представляваща име на мултифункционална зала в гр. София, България – Зала Арена Армеец.

Разходи по проучване и оценка

Разходите по проучване и оценка се състоят от предоставени права и капитализирани разходи по проучване и оценка.

Към 31.12.2015 г. са отчетени разходи за проучване и оценка в Блок 1-12 Кнежа, Блок 1-4 Каварна и Блок 1-17 Овча могила в размер на 17 916 хил. лв. (2014 г.: 13 307 хил. лв.).

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Блок 1-12 Кнежа	12 267	11 862
Блок 1-4 Каварна	3 048	1 329
Блок 1-17 Овча могила	2 601	116
	17 916	13 307

Към края на отчетния период ръководството е направило технически и финансов преглед на активите по проучване и оценка с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности.

В края на 2015 г. не са установени индикации за обезценка. През 2014 г. са установени индикации за обезценка основно в Блок 1-4 Каварна (2014 г.: 1 167 хил. лв.), като същите са представени на ред „Други разходи“ в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за нефинансова дейност“ и ред „Административни разходи“.

Групата не е заложила нематериални активи като обезпечения по свои задължения.

12. Дългосрочни финансови активи

Сумите, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се отнасят към следните категории дългосрочни финансови активи:

	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Кредити и вземания	12.1	1 762 033	1 378 290
Финансови активи, държани до падеж	12.2	646 342	189 051
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	12.3	6 856	17 082
Финансови активи на разположение за продажба	12.4	179 964	241 596
Вземания по финансов лизинг	8.2	-	274
		2 595 195	1 826 293

12.1. Кредити и вземания

	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Дългосрочни банкови кредити и аванси на клиенти	12.1.1	1 675 356	1 241 843
Намалени с обезценка		(40 720)	(13 215)
		1 634 636	1 228 628
Договори за други дългосрочни заеми	12.1.2	127 397	149 662
		1 762 033	1 378 290

12.1.1. Анализ на дългосрочни банкови кредити и аванси на клиенти

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Анализ по видове клиенти		
Физически лица		
-в лева	263 660	191 284
-в чуждестранна валута	79 236	99 844
Предприятия		
-в лева	594 991	497 762
-в чуждестранна валута	737 469	452 953
	1 675 356	1 241 843
Обезценка за несъбираемост	(40 720)	(13 215)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	1 634 636	1 228 628

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Анализ по икономически отрасли:		
Селско и горско стопанство	27 528	48 265
Промисленост	61 268	27 552
Строителство	195 125	109 549
Търговия и финанси	848 753	639 277
Транспорт и комуникации	120 434	92 705
Граждани	342 896	247 962
Други	79 352	76 533
	1 675 356	1 241 843
Обезценка за несъбираемост	(40 720)	(13 215)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	1 634 636	1 228 628

Лихвени проценти

Кредитите отпуснати в български лева и чуждестранна валута се олихвяват с променлив лихвен процент. Според условията по тези кредити, лихвеният процент се изчислява въз основа на базисен лихвен процент на Банката плюс надбавка. Надбавката по редовните кредити е в границите от 3 до 7 процента, в зависимост от кредитния риск, отнасящ се за съответния кредитополучател, а по просрочените кредити се начислява лихва, съответстваща на олихвяването на неразрешения овъдрафт, чийто размер е 35%.

12.1.2. Договори за други дългосрочни заеми

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Вземания по предоставени заеми	127 397	149 662
	127 397	149 662

Дългосрочните предоставени заеми от Групата, извън банковата дейност, представляват главница и натрупани лихви към тях, отнасящи се за заеми, предоставени на несвързани лица. Заемите са предоставени при лихвени нива в рамките на 4 % - 10 % годишна лихва. Крайният срок за погасяване на предоставените заеми е след 31 декември 2015 г. Заемите не са обезпечени.

12.2. Финансови активи, държани до падеж

Финансовите активи, държани до падеж, включват облигации, издадени от българското правителство, облигации, издадени от чуждестранно търговско дружество и придобити държавни ценни книжа съгласно изискванията на Кодекса за застраховането за инвестиране на застрахователни резерви и собствени средства и други изисквания.

Балансовата стойност на финансовите активи, държани до падеж се отчитат по амортизирана стойност, включваща и размера на начислените лихви, на базата на техния оригинален матуритет. Балансовата стойност е както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Средносрочни български държавни облигации	79 712	92 654
Дългосрочни български държавни облигации	318 207	70 003
Средносрочни държавни облигации на Република Македония	-	26 394
Дългосрочни държавни облигации - други държави	210 423	-
Корпоративни облигации	38 000	-
Балансова стойност по амортизирана стойност	646 342	189 051

Български ценни книжа, заложили като обезпечение

Към 31 декември 2015 г., държавни облигации, емитирани от българското правителство в размер на 97 673 хил. лв. (2014 г.: 133 542 хил. лв.), са заложили като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки.

12.3. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Дългосрочните финансови активи на Групата представляват инвестиране на собствени средства и специализирани резерви съгласно Кодекса за социалното осигуряване за покриване на минималната доходност на допълнителните задължителни пенсионни фондове. Финансовите активи са представени по справедлива стойност в печалбата или загубата, определени като такива при първоначално признаване.

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Капиталови инвестиции с пазарна стойност	6 833	10 288
Други	23	6 794
	6 856	17 082

Представените справедливи стойности на финансовите активи са определени на база публикувани пазарни цени на съответните ценни книжа на активен пазар или оценка на ценни книжа по експертна оценка, съгласно Правилата на Групата за оценка на активите и пасивите.

12.4. Финансови активи на разположение за продажба

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Български корпоративни облигации	42 153	88 191
Капиталови инвестиции с пазарна стойност	87 697	47118
Капиталови инвестиции в акции и дялове, нерегистрирани на публична борса	19 379	18 079
Дългосрочни български държавни облигации	5 031	6 831
Средносрочни български държавни облигации	13 910	55 987
Чуждестранни държавни облигации	11 794	25 390
	179 964	241 596

Всички финансовите активи на разположение за продажба са номинирани в български лева. Справедливата им стойност е определена въз основа на техните котирувани цени към датата на консолидирания финансов отчет, с изключение на капиталовите инвестиции в акции и дялове на дружества, които не се търгуват на публична фондова борса в България и чужбина. Те са оценени по себестойност, която към 31 декември 2015 г. възлиза на 19 379 хил.лв. (2014 г. : 18 079 хил.лв.).

Български ценни книжа, заложи като обезпечение

Към 31 декември 2015 г. държавни облигации, емитирани от българското правителство, в размер на 12 477 хил. лв. (2014 г.: 7 056 хил. лв.) са заложи като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки.

13. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъци възникват в резултат на данъчни временни разлики и могат да бъдат представени като следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2015 г. ‘000 лв.	Признати в друг всеобхватен доход ‘000 лв.	Признати в печалби и загуби ‘000 лв.	31 декември 2015 г. ‘000 лв.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	13 472	-	(4 044)	9 428
Дългосрочни финансови активи	(495)	-	(7)	(502)
Инвестиционни имоти	3 737	-	16	3 753
Други	6 046	-	3 454	9 500
Текущи активи				
Материални запаси	(39)	(1)	1	(39)
Търговски и други вземания	(701)	-	(18)	(719)
Финансови активи	9 903	(2 354)	(2 572)	4 977
Други	(341)	-	592	251
Нетекущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(228)	(30)	(13)	(271)
Провизии и търговски задължения	(592)	-	(124)	(716)
Текущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(397)	-	(42)	(439)
Други	(246)	-	(270)	(516)
Неизползвани данъчни загуби	(3 271)	-	286	(2 985)
	26 848	(2 385)	(2 741)	21 722
Признати като:				
Отсрочени данъчни активи	(6 271)			(5 897)
Отсрочени данъчни пасиви	33 119			27 619

Отсрочените данъци за сравнителния период 2014 г. могат да бъдат обобщени, както следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2014 г.	Признати в друг всеобхватен доход	Признати в печалби и загуби	31 декември 2014 г.
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	13 947	-	(475)	13 472
Дългосрочни финансови активи	(274)	(343)	122	(495)
Инвестиционни имоти	3 407	-	330	3 737
Други	6 104	-	(58)	6 046
Текущи активи				
Материални запаси	(32)	-	(7)	(39)
Търговски и други вземания	(875)	-	174	(701)
Финансови активи	6 625	-	3 278	9 903
Други	(18)	-	(323)	(341)
Нетекущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(230)	-	2	(228)
Провизии и търговски задължения	(564)	(27)	(1)	(592)
Текущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(468)	-	71	(397)
Други	(347)	-	101	(246)
Неизползвани данъчни загуби	(3 162)	-	(109)	(3 271)
	24 113	(370)	3 105	26 848
Признати като:				
Отсрочени данъчни активи	(5 938)			(6 271)
Отсрочени данъчни пасиви	30 051			33 119

Всички отсрочени данъчни активи и пасиви са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние.

14. Материални запаси

Материалните запаси, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, могат да бъдат анализирани, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Материали	14 052	13 425
Производство	1 575	2 046
Стоки	43 287	29 747
Незавършено производство	1 213	1 162
Резервни части	6 626	5 509
Други	6	433
	66 759	52 322

През 2015 г. материални запаси на Групата в размер на 27 721 хил. лв. (2014 г.: 16 972 хил. лв.) са предоставени като обезпечения по задължения към банки.

15. Краткосрочни финансови активи

Сумите, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се отнасят към следните категории краткосрочни финансови активи:

	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Кредити и вземания	15.1	871 888	985 051
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	15.2	1 236 717	1 086 734
Финансови активи, държани до падеж	15.3	117 669	89 721
Финансови активи на разположение за продажба	15.4	116 153	128 340
Вземания по застрахователни и презастрахователни договори	15.5	64 118	62 392
Вземания по финансов лизинг	8.2	-	65
		2 406 545	2 352 303

15.1. Кредити и вземания

	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Банкови кредити и аванси на клиенти	15.1.1	591 541	515 148
Намалени с обезценка		(22 060)	(22 672)
		569 481	492 476
Договори за други краткосрочни заеми	15.1.2	170 765	373 589
Вземания по споразумения за обратно изкупуване	15.1.3	131 642	118 986
		871 888	985 051

15.1.1. Краткосрочни банкови кредити и аванси на клиенти

Краткосрочните банкови кредити и аванси на клиенти представляват заеми и аванси към клиенти, възникнали във връзка с банковата дейност на Групата.

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Анализ по видове клиенти:		
Физически лица		
-в лева	55 061	46 353
-в чуждестранна валута	80 829	24 195
Предприятия		
-в лева	194 671	133 540
-в чуждестранна валута	260 980	311 060
	591 541	515 148
Обезценка за несъбираемост	(22 060)	(22 672)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	569 481	492 476

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Анализ по икономически отрасли:		
Селско и горско стопанство	9 461	22 134
Промисленост	20 988	9 226
Строителство	66 789	50 238
Търговия и финанси	289 867	281 243
Транспорт и комуникации	41 254	3 496
Граждани	135 890	113 713
Други	27 292	35 098
	591 541	515 148
Обезценка за несъбираемост	(22 060)	(22 672)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	569 481	492 476

15.1.2. Договори за други краткосрочни заеми

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Вземания по предоставени краткосрочни заеми	170 765	373 589
	170 765	373 589

Краткосрочните заеми са предоставени при годишни лихвени равнища от 3% до 10% в зависимост от срочността на кредита.

Справедливата стойност на предоставените заеми не е определяна поотделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

15.1.3. Вземания по споразумения за обратно изкупуване

Към 31 декември 2015 Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на обща стойност 131 642 хил. лв. (2014 г.: 118 986 хил. лв.), в това число вземанията по лихви. Част от тях в размер на 42 150 хил. лв. са обезпечени със залог на български държавни ценни книжа на приблизително същата стойност. Останалата част в размер на 89 492 хил. лв. е обезпечена със залог на корпоративни ценни книжа, чиято стойност е по-голяма от стойността на предоставения ресурс. Падежът на тези споразумения е между януари и юни 2016.

15.2. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансовите активи, класифицирани в тази категория отговарят на условията за финансови активи, държани за търгуване.

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Български корпоративни ценни книжа	609 522	519 464
Ценни книжа от ЕС	315 612	266 249
Дългосрочни български държавни облигации	240 185	168 714
Средносрочни български държавни облигации	17 058	13 357
Краткосрочни български държавни облигации	53 291	107 593
Деривативи, държани за търгуване	491	6 068
Банкови депозити	558	5 289
	1 236 717	1 086 734

Български корпоративни ценни книжа

Към 31 декември 2015 г. Групата притежава капиталови ценни книжа, издадени от общини, нефинансови и финансови предприятия на стойност 609 522 хил. лв. (2014 г.: 519 646 хил. лв.). Тези ценни книжа представляват част от капитала на публични търговски дружества, които се търгуват на Българска фондова борса и чуждестранни фондови борси, представени по справедлива стойност, тъй като те са ликвидни на капиталовия пазар, както и ценни книжа на дружества, които не се търгуват на Българска фондова борса и справедливата им стойност е оценена от лицензирани оценители.

Български държавни облигации

Инвестициите на Групата в български държавни облигации, са представени по справедлива стойност и включват ценни книжа в български лева, емитирани от българското правителство. Те са класифицирани като дългосрочни, средносрочни или краткосрочни в зависимост от техния падеж, считан от датата на издаването им.

Към 31 декември 2015 г. Групата държи инвестиции в български държавни облигации на обща стойност 310 534 хил.лв. (2014 г.: 289 664 хил.лв.).

Деривативи, държани за търгуване

Към 31 декември 2015 г. деривативите, държани за търгуване в размер на 491 хил. лв. (2014 г.: 6 068 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

Български ценни книжа, заложили като обезпечение

Към 31 декември 2015 няма заложили като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки държавни облигации, емитирани от българското правителство. Към 31 декември 2014 заложените като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки емитирани държавни облигации от българското правителство са в размер на 57 070 хил. лв.

15.3. Финансови активи, държани до падеж

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Краткосрочни облигации емитирани от правителството на Република Македония	47 475	49 299
Краткосрочни облигации на Народна банка на Република Македония	17 571	19 380
Други	52 623	40 608
	117 669	109 287

Краткосрочни държавни облигации на Република Македония

Краткосрочни облигации емитирани от правителството и от Народна банка на Република Македония нямат пазарна цена и тяхната справедлива стойност не може да бъде определена.

15.4. Финансови активи на разположение за продажба

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Краткосрочни български държавни облигации	44 322	5 131
Капиталови инвестиции, нетъргувани на борси	38 408	-
Дългосрочни български държавни облигации	935	-
Чуждестранни капиталови инвестиции	6 543	2 648
Други	25 945	120 561
	116 153	128 340

15.5. Вземания по застрахователни и презастрахователни договори

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Вземания по начислени премии по застрахователни договори	57 909	53 383
Разчети по презастрахователни договори	194	8 957
Разчети по регреси	4 987	-
Разчети по съзастрахователни договори	1 028	52
	64 118	62 392

16. Търговски вземания

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Търговски вземания, брутно	110 733	115 765
Обезценка	(6 312)	(6 592)
Търговски вземания	104 421	109 173

Търговските вземания към 31 декември са както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Аванси за придобиване на инвестиции	38 486	33 198
Вземания от продажба на полимерни и други опаковъчни продукти	7 128	8 233
Вземания от продажба на нефтени продукти	4 405	20 357
Вземания от продажба на самолетни билети и други авиационни услуги	15 604	12 433
Вземания от търговия с леки автомобили	2 895	1 260
Вземания от продажба на зърнени продукти	1 346	427
Застрахователни клиенти	8 155	7 036
Вземания от продажба на фармацевтични продукти	5 681	5 876
Банкови клиенти	5 772	4 122
Други	14 949	16 231
	104 421	109 173

Всички вземания са краткосрочни. Нетната балансова стойност на търговските вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Всички търговски вземания на Групата са прегледани относно индикации за обезценка. Някои търговски вземания са били отписани и съответната обезценка в размер на 186 хил. лв. (2014 г.: 18 317 хил. лв.) е била призната в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за нефинансова дейност”. Обезценените вземания са били дължими главно от търговски клиенти, които са имали финансови затруднения.

Изменението в обезценката на вземанията може да бъде представено по следния начин:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Салдо към 1 януари	6 231	5 786
Отписани суми от несъбираеми вземания	(245)	(17 670)
Загуба от обезценка	186	18 317
Възстановяване на загуба от обезценка	(1)	(202)
Салдо към 31 декември	6 171	6 231

17. Данъчни вземания

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
ДДС за възстановяване	2 796	1 167
Надвнесен корпоративен данък	404	813
Други надвнесени данъци	180	128
	3 380	2 108

18. Други вземания

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Съдебни и присъдени вземания	62 676	62 591
Авансови плащания	23 685	8 932
Предплатени разходи	11 224	11 044
Чуждестранна дейност	1 188	5 337
Краткосрочни депозити и гаранции	4 898	5 179
Други	81 362	30 015
	185 033	123 098

Значимата част от присъдените и съдебни вземания в размер на 60 763 хил. лв. (2014 г.: 59 965 хил. лв.) се отнасят до съдебно дело, заведено от Групата срещу длъжник, обявен в несъстоятелност във връзка с неизпълнени задължения по договори за приоритетно чартиране.

Значимата част от краткосрочните депозити и гаранции представляват парични гаранции в общ размер на 2 248 хил. лв. (2014 г.: 1 371 хил. лв.), които са платени гаранционни суми по сключените договори за оперативен лизинг на самолети, вземания по гаранции за обслужване на летища, гаранции за наем на помещения и други договори и гаранция за безмитно-валутна търговия към Митница София.

Предплатените разходи в общ размер на 11 224 хил. лв. (2014 г.: 11 044 хил. лв.) разходи за реклама, наеми, застраховки и лизинг на самолети и др.

Посочените салда в чуждестранна дейност в размер на 1 188 хил. лв. (2014 г.: 5 337 хил. лв.) представляват вземания от Геоком – сервиз Либия в резултат на изплатени от Групата задължения на посоченото дружество към персонала.

19. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Парични средства в брой и в банки:		
- български лева	829 298	1 077 621
- евро	163 015	242 217
- щатски долари	137 402	97 201
- други валути	106 474	79 737
	1 236 189	1 496 776

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Парични средства в Централната Банка	774 486	1 032 364
Краткосрочни инвестиции	193 956	245 534
Предоставени ресурси и аванси на банки и в брой	211 783	169 678
Депозити съгласно Кодекса по застраховането	44 919	41 863
Блокирани парични средства	11 045	7 337
	1 236 189	1 496 776

Блокирани парични средства извън банковата дейност на Групата са в размер на 5 098 хил. лв. (2014 г.: 2 691 хил. лв.).

Пари и парични еквиваленти на Групата, с изключение на паричните средства в централни банки и депозитите съгласно Кодекса за застраховане, могат да бъдат представени както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Парични средства в брой	183 019	211 324
Срочни депозити в местни банки		
-в лева	24 095	17 045
-в чуждестранна валута	65 684	17 142
Срочни депозити в чуждестранни банки в чуждестранна валута	113 047	151 079
Блокирани сметки в местни банки в лева и чуждестранна валута	11 039	2 846
Ностро сметки в местни банки		
-в лева	6	4
-в чуждестранна валута	55 897	29 593
Ностро сметки в чужди банки в - в чуждестранна валута	8 916	35 379
Общо предоставени ресурси и аванси на банки	461 703	464 412

20. Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба

Балансовата стойност на активите, предназначени за продажба, може да бъде представена, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Нетекущи активи		
Имоти, машини и съоръжения	3 594	4 518
Активи, класифицирани като държани за продажба	3 594	4 518

Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба, в размер на 3 594 хил. лв. (2014 г.: 4 518 хил. лв.) представляват недвижими имоти, придобити от Банките на Групата като ипотекарен кредитор по отпуснати и необслужвани кредити. Тези активи няма да бъдат използвани в дейността и са предприети действия за тяхната продажба през 2016 г.

21. Собствен капитал

21.1. Акционерен капитал

Регистрираният капитал на Инвест Кепитъл АД към 31 декември 2015 г. се състои от 130 000 000 броя (2014 г.: 130 000 000 бр.) обикновени акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция. Обикновените акции на Химимпорт Инвест АД са безналични, поименни и свободно прехвърляеми и дават право на един глас и ликвидационен дял.

Брой акции	2015	2014
Издадени и напълно платени акции:		
- в началото на периода	130 000 000	130 000 000
Акции, издадени и напълно платени към края на периода	130 000 000	130 000 000

21.2. Други резерви

Към 31 декември 2015 г. другите резерви са в размер на 116 060 хил. лв. (2014 г.: 123 106 хил. лв.), като 91 хил.лв. (2014 г.: 357 хил. лв.) от тях, представляват преоценки по планови дефинирани доходи.

22. Специализирани резерви

	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Застрахователни резерви	22.1	283 045	256 580
Резерви от пенсионни фондове	22.2	11 360	8 985
		294 405	265 560

22.1. Застрахователни резерви и презастрахователни активи

Застрахователни резерви	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Пренос-премиен резерв	22.1.1	98 734	94 779
Резерв за висящи плащания	22.1.2	152 696	131 915
Резерв за бонуси и отстъпки	22.1.3	2 359	808
Допълнителен резерв за предявени, но неизплатени претенции	22.1.4	7 048	4 613
Допълнителен резерв по застраховка гражданска отговорност на автомобилистите	22.1.5	14 098	15 612
Запасен фонд	22.1.6	821	1 290
Математически резерв	22.1.7	2 131	1 403
Резерв за неизтекъл риск	22.1.8	5 158	6 160
		283 045	256 580

Презастрахователни активи

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Дял на презастрахователя в резерви пренос-премия	16 221	4 275
Дял на презастрахователя в резерви висящи плащания	56 266	11 010
Дял на презастрахователя в резерв за бонуси и отстъпки	429	287
Дял на презастрахователя в резерв по чл. 8а	43	402
	72 959	15 974

Застрахователните резерви към 31.12.2015 г. са заделени в хода на застрахователната дейност на Групата, извършвана чрез ЗАД Армеец и ЦКБ Живот ЕАД.

Адекватност на резервите

Периодично актюерът на Групата прави оценка дали общо формираните резерви, намалени с отсрочените аквизиционни разходи са достатъчни за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи.

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

22.1.1. Пренос-премийен резерв

Пренос-премийният резерв към 31 декември 2015 г. е в размер на 98 734 хил. лв. (за 2014 г.: 94 779 хил. лв.). Групата формира пренос-премийния си резерв на база начислени застрахователни премии. Начисляват се всички дължими вноски по полици за целия срок на договора. За многогодишни застраховки с годишни премии се начислява дължимата годишна премия.

Приложен е метод с отчитане на точната дата. Пренос-премийният резерв за застраховки “Карго” и “Отговорност на превозвача” се изчислява за срок на застраховката един месец. Базата за изчисляване е за всяка полица поотделно. Пресмятанията се извършват от програма заложена в информационната система ИНСИС.

Частта на презастрахователите в пренос-премията е изчислена пропорционално на педираната премия по всяка полица за сключените пропорционални договори и факултативи. За непропорционалните презастрахователни договори „excess of loss” и „stop loss” не се заделя дял на презастрахователя.

22.1.2. Резерв за висящи плащания

22.1.2.1. Резерв за възникнали и предявени претенции

Приложен е методът претенция по претенция. За предявените щети по съдебни искове по застраховки „Каско” и „Гражданска отговорност на автомобилиста” са приложени корекционни коефициенти съгл. 8, ал. 5 от НРМОТРЗЗР. Стойностите на тези коефициенти са 84% за застраховка „Каско”, 43% за неимуществени вреди и 63% за имуществени вреди по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилиста.

База за изчисляване е предварителна оценка и опис на щети. Пресмятанията се извършват на база данните, въведени в информационната система ИНСИС.

Частта на презастрахователите в резерва за възникнали и предявени претенции е изчислена съгласно клаузите на презастрахователния договор за полицата, по която е възникнала щетата.

Към 31 декември 2015 г. и 31 декември 2014 г. резервът за висящи плащания е съответно в размер на 152 696 хил. лв. и 131 915 хил. лв.

22.1.2.2. Резерв за възникнали, но непредявени претенции

Приложен метод – верижно-стълбовиден метод. За изчисляването на резерва за възникналите, но непредявени щети е използван верижно-стълбовидния метод с акумулирани стойности на предявените претенции и средно претеглени собствени коефициенти на развитие за всички видове застраховки, които Групата предлага. Почти за всички застраховки методът е приложен за периода 2005-2015 г. За по-кратък срок данни е приложен метода за застраховки „Каско на летателни апарати - активно презастраховане“, „Кредити“ и застраховка „Разни финансови загуби“. Изключение от приложения метод прави само застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

За застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за резерва за възникнали, но непредявени имуществени щети е одобрен верижно-стълбов метод на база акумулирани исторически стойности на предявените претенции, при използване на средно претеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни на дружеството и пазара, претеглени с коефициент на достоверност. За резерва за възникнали, но непредявени неимуществени щети е одобрен комбинация от верижно-стълбов метод на база акумулирани исторически стойности на предявените претенции, при използване на средно претеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни на дружеството и верижно-стълбов метод на база акумулирани изплатени претенции, при използване на средно претеглени коефициенти на развитие, получени по собствени данни на дружеството в съотношение 50/50. Периодът, взет като база за изчисление на резерва е единадесет годишен - 2005 – 2015 г. При прилагане на горепосочените методи се получава обща стойност по-малка от резерва за възникнали, но непредявени щети, изчислен на база пазарния дял на дружеството, затова към 31.12.2015 г. е заделен резерва, получен на база пазарния дял на дружеството. Така описания метод е в съответствие с Наредба №27 и е одобрен с Решение на КФН № 164 - ОЗ от 21.03.2016 г. Резервът е изчислен заедно за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилиста и застраховка „Гранична гражданска отговорност на автомобилиста“ и отделно за застраховка „Зелена карта“.

При формирането на резерва, данните за предявените и изплатените щети до 2006 г. включват освен данните по застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилиста и „Гранична ГО“ и данните за застраховка „Зелена карта“.

Резервът за възникнали, но непредявени щети е изчислен отделно за застраховка „Зелена карта“ за периода 2007-2015 г., като е използван верижно-стълбовиден метод на база акумулирани исторически стойности на предявените претенции, при използване на средно претеглени коефициенти за развитие, получени по собствени данни на дружеството отделно за имуществени и неимуществени вреди. Данните са за периода 2005-2015 г.

За застраховки, по които Групата предлага и активно презастраховане и имаме статистика на щетите от минимум 3 години, резерва за възникнали, но непредявени щети се изчислява отделно за директните застраховки и активното презастраховане. При активното презастраховане предявяването на щетите се забавя значително във времето сравнено с предявяването им при директните застраховки и при наличието на достатъчно данни за прилагане на верижно-стълбовидния метод поотделно за двата вида бизнес е по-разумно да се смята разделено. За застраховки „Каско на летателни апарати“ и „Пожар и природни бедствия“ Групата изчислява резерва за възникнали, но непредявени щети отделно за директните застраховки и активното презастраховане.

Не се заделя резерв за възникнали, но непредявени щети за застраховки „Заболяване“, „Релсови превозни средства“, „Застраховка на гаранции“ и застраховка „Правни разноски“, защото при използване на верижно-стълбовидния метод за изчисляване на резерва за възникнали, но непредявени щети по „Застраховка на гаранции“ се получава резултат със стойност 0, а по застраховки „Заболяване“, „Релсови превозни средства“ и „Правни разноски“ няма реализиран премиен приход.

База за изчисляване – Статистика на заведените претенции в информационната система INSIS за периода 2005-2015 година.

Частта на презастрахователите в резерва за възникнали, но непредявени претенции е изчислена съгласно действащите презастрахователни договори през съответната година на възникване на щетата – за квотните договори това е процента на цедиране, а при наличие на факултативни и ексес-лосови договори делът на презастрахователя в резерва за непредявени щети е изчислен пропорционално на дела на презастрахователя в сбора на платените и висящи суми по предявени щети. За застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“, където има сключен и квотен финит договор 50/50 от 01.09.2015 г. дела на презастрахователите е изчислен като първо изчислен дела на база ексес-лосовото покритие, а след това за остатъка е приложено съотношението 50/50, тъй като финит договора покрива само самозадържането на Групата.

22.1.3. Резерв за бонуси и отстъпки

Резервът за бонуси и отстъпки на стойност 2 359 хил. лв. (2014 г.: 808 хил. лв.) се формира за всички договори, при които е предвидено връщане на премия при реализиран положителен резултат след изтичането им или финално уравниване на премията на базата на реализираните рискове през срока на застраховката (например планирани и реализирани брой летателни часа при авиационните застраховки).

Приложен е следният метод:

- За всички действащи застраховки с такива клаузи, спечелената премия по тях е умножена с осреднен коефициент за връщане на премията, изчислен на базата на всички приключили такива договори през последните години.
- За всички изтекли договори с клауза за участие в резултата е заделена сума дадена като оценка от съответната дирекция, обслужваща тези договори или заделената сума е получена като произведение на начислената сума по договорите и осреднения коефициент за връщане на премията, използван за изчисляване на резерва при действащи договори.

Базата за изчисляване е за всяка полица поотделно, по списък, изготвен от ресорните застрахователни дирекции.

Частта на презастрахователите в резерва за бонуси и отстъпки е изчислена пропорционално на цедираната премия на презастрахователи през текущата година.

22.1.4. Допълнителен резерв за предявени, но неизплатени претенции

Допълнителният резерв за предявени, но неизплатени претенции по чл. 8а от Наредба №27 се формира за тези видове застраховки, за които е установен недостиг на резерва за предявени щети към края на предходната година, съгласно ал. 2 на чл. 8а.

Приложен е метод на висящата сума по всички щети, предявени преди началото на 2015 г. и висящи към края на 2015 г. се умножава с коефициента на достатъчност на резерва за предявени, но неизплатени претенции, определен съгласно Приложение № 5 на Наредба №27, намален с единица. Коефициентът за достатъчност се изчислява по видове застраховки.

За застраховка „Каско“ коефициентът за достатъчност на резерва е формиран на базата на данните за 2015 г., тъй като по тези застраховки има по-голям брой щети и можем да приемем коефициента за достоверен. За останалите застраховки с констатирана недостатъчност на резерва за предявени, но неизплатени щети - „Каско на летателни апарати“, „Каско на плавателни съдове“, „Карго“, „Обща гражданска отговорност“, „Кредити“ и „Помощ при пътуване“ - коефициентът на достатъчност е формиран като осреднена стойност на коефициентите за последните 3 години, тъй като тези застраховки са с малък брой щети.

База за изчисляване – данните щета по щета за платените и висящи щети за последните три години, извлечени от ИНСИС в края на всяка година.

Частта на презастрахователите в допълнителния резерв за предявени, но неизплатени претенции по чл. 8а от Наредба №27 е изчислена пропорционално на частта на презастрахователя в сбора на изплатените през годината щети и висящите суми по предявени щети към края на годината.

Допълнителният резерв за предявени, но неизплатени претенции към 31 декември 2015 г. възлиза на 7 048 хил. лв. (2014 г 4 613 хил. лв.).

22.1.5. Допълнителен резерв по застраховка гражданска отговорност на автомобилистите

Резервът по чл. 11а от Наредба № 27 се образува по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите, в случай, че размерът на пренос-премийния резерв за всяко застраховано МПС към края на годината е по-нисък от минимално необходимата сума за покритие на риска за едно застраховано МПС, съгласно Заповед на КФН и очакваните разходи след края на отчетния период.

Приложен е методът на допълнителният резерв по чл. 11а на Наредба №27, който се формира съгласно Приложение № 8 на Наредба № 27, като разлика между необходимия резерв за покритие на риска и разходите по видове МПС, определен със Заповед на зам. председателя на КФН и заделения пренос-премийен резерв.

Изчислените административни разходи за една годишна полица по застраховка „ГО на автомобилиста” през 2015 г., използвани при формиране на допълнителния резерв по чл. 11а възлизат на 9,11 лв.

База за изчисляване – данните за сключените полици по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилиста, извлечени от ИНСИС.

Частта на презастрахователите в допълнителния резерв за предявени, но неизплатени претенции по чл. 8а от Наредба № 27 е изчислена пропорционално на частта на презастрахователя в пренос-премийния резерв.

Допълнителният резерв по застраховка гражданска отговорност на автомобилистите към 31 декември 2015 г. възлиза на 14 098 хил. лв. (2014 г.: 15 612 хил. лв.).

22.1.6. Запасен фонд

Групата формира запасен фонд само по застраховка „Кредити”, като към 31.12.2015 г. тя увеличи своя размер от 693 066 лв. на 820 980 лв.

По останалите застраховки от портфейла на компанията запасен фонд не се заделя. Общата стойност на запасния фонд на Групата е в размер на 820 980 лв.

Общата стойност на запасния фонд на Групата е в размер на 821 хил. лв. (2014 г.: 1 290 хил. лв.).

22.1.7. Математически резерв

Математически резерв за действащите към 31 декември 2015 г. индивидуални актуални спестовни полици заделен по проспективния метод съгласно чл. 13 от Наредба № 27. Приложена е Цилмерова поправка, която отразява настоящата стойност на непогасените аквизиционни разноси (чл. 13 ал. 8 от Наредба № 27). Размерът на математическия резерв е 2 131 хил. лв. (2014 г.: 1 403 хил. лв.).

22.1.8. Резерв за неизтекъл риск

Съгласно чл. 12 ал.2 от Наредба № 27 за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите дружеството заделя допълнителен резерв за неизтекли рискове за застраховките отчитащи три поредни години отрицателен резултат по Приложение № 3 на същата наредба. Към 31.12.2015 г. застраховки „Каско” и „Помощ при пътуване” приключиха с отрицателен резултат по Приложение №3 за три или повече поредни години и това наложи заделянето на резерв за неизтекли рискове по застраховките. Коефициентите на недостатъчност, са съответно 10.5% за застраховка „Каско” и 52.2% за застраховка „Помощ при пътуване”. За застраховка „Каско” е заделен резерв за неизтекли рискове в размер на 4 947 хил. лв., а за застраховка „Помощ при пътуване” резерва е в размер на 191 хил. лв.

22.2. Резерви от пенсионни фондове

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Резерв за гарантиране на минимална доходност УПФ	10 053	7 914
Резерв за гарантиране на минимална доходност ППФ	1 250	1 041
Пожизнен пенсионен резерв УПФ	52	25
Пожизнен пенсионен резерв ДПФ	5	5
	11 360	8 980

Резервите от пенсионни фондове са заделени за пенсионно-осигурителната дейност на Групата, извършвана чрез ПОАД Сила и управляваните от него пенсионни фондове.

23. Финансови задължения

		Текущи		Нетекущи	
		2015	2014	2015	2014
		‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:					
Задължения към депозанти	23.1	3 462 081	3 092 272	835 887	755 990
Задължения за дивиденди	23.2	7 080	6 950	958	3 182
Облигационни заеми	23.3	20 524	3 980	171 848	227 183
Банкови заеми	23.4	55 846	53 584	108 767	48 146
Други заеми	23.5	40 405	35 854	28 003	51 595
Задължения по договори за застраховане	23.6	37 383	15 946	0	0
Деривативи, държани за търгуване	23.7	578	2 633	0	0
Депозити от банки	23.8	6 433	17 875	0	620
Задължения по цесии		11 395	36 195	8 412	49 310
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	23.9	9 014	1 408	0	0
Общо балансова стойност		3 650 739	3 266 697	1 153 875	1 136 026

23.1. Задължения към депозанти

		2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Анализ по срочност и вид валута:			
Безсрочни депозити			
В лева		785 829	669 282
В чуждестранна валута		202 511	166 728
		988 340	836 010
Срочни депозити			
В лева		1 095 773	1 003 280
В чуждестранна валута		999 855	973 455
		2 095 628	1 976 735
Спестовни влогове			
В лева		803 246	685 529
В чуждестранна валута		398 914	329 423
		1 202 160	1 014 952
Други депозити			
В лева		8 718	13 217
В чуждестранна валута		3 122	7 348
		11 840	20 565
Общо задължения към други депозанти		4 297 968	3 848 262

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Анализ по вид клиент и вид валута:		
Депозити на граждани		
В български лева	1 938 074	1 702 868
В чуждестранна валута	1 327 658	1 205 867
	<u>3 265 732</u>	<u>2 908 735</u>
Депозити на предприятия		
В български лева	745 899	646 751
В чуждестранна валута	273 208	270 198
	<u>1 019 107</u>	<u>916 949</u>
Депозити на други институции		
В български лева	8 718	13 464
В чуждестранна валута	4 411	9 114
	<u>13 129</u>	<u>22 578</u>
Общо задължения към други депозанти	<u>4 297 968</u>	<u>3 848 262</u>

23.2. Задължение за дивиденди

Към 31 декември задълженията за дивиденди по привилегированите акции са както следва:

	Текущи		Нетекущи	
	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Задължение за дивиденди	7 080	6 950	958	3 182
	<u>7 080</u>	<u>6 950</u>	<u>958</u>	<u>3 182</u>

Задълженията за дивиденди на Групата са възникнали във връзка с емитираните през 2009 г. задължително конвертируеми привилегировани акции с 9% гарантиран фиксиран годишен дивидент. Всяка привилегирована акция в обръщение дава право на своя притежател на кумулативен гарантиран дивидент в размер 9% от емисионната стойност. Поради това, че дивидентът по привилегированите акции е гарантиран, същият е дължим от Групата, независимо от това дали през съответната година Общото събрание е взело решение за разпределение на дивидент. Поради това, че е кумулативен, гарантираният дивидент е дължим и независимо от това дали Групата е формирала разпределяема печалба за съответната година.

При конвертиране притежателите на привилегировани акции се считат за притежатели на обикновени акции от датата, на която Централният депозитар ги регистрира като такива.

През 2015 г. и 2014 г. Химимпорт АД разпредели на акционерите си, притежатели на привилегировани акции гарантиран дивидент в размер на 3 755 хил. лв.(3 560 хил.лв. за 2014 г.) или по 0.1998 лв. за една привилегирована акция.

23.3. Облигационни заеми

Облигационните заеми, получени от Групата са както следва:

	Текущи		Нетекущи	
	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Облигационните заеми	20 524	3 980	171 848	227 183
	<u>20 524</u>	<u>3 980</u>	<u>171 848</u>	<u>227 183</u>

Балансовата стойност на задълженията на Групата по посочените облигационни заеми към 31 декември 2015 г. е в размер на 192 372 хил. лв. (2014 г. : 231 163 хил. лв.), изчислени по метода на ефективния лихвен процент.

23.4. Банкови заеми

Банковите заеми на Групата представляват получени средства от български банки, които са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти на Групата и за подпомагане на текущата оперативна дейност на дружествата в Групата. Банковите заеми са класифицирани според срока за тяхното погасяване, договорен при отпускането на съответния заем.

	Краткосрочни		Дългосрочни	
	2015	2014	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Банкови заеми	55 846	53 584	108 767	48 146

23.4.1. Дългосрочни банкови заеми

	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.
Револвиращи и инвестиционни банкови кредити	94 243	44 300
	94 243	44 300

Инвестиционни кредити

Групата е получила следните банкови заеми с инвестиционна цел:

- Инвестиционен кредит от 30.01.2015 г. за сума в размер на 58 675 хил. лв. и срок за погасяване 30.04.2023 г. съгласно погасителен план. Заемът е обезпечен с недвижими имоти. Годишният лихвен процент по заема е в размер на базов лихвен индекс, премия и надбавка за редовен дълг (3М СОФИБОР) 4.9%.
- Групата е получила заем от търговска банка със срок за погасяване 21 декември 2020 г. и лихвен процент тримесечен Софибор + 6% надбавка. Като обезпечение по кредита Групата е предоставила несамоходна сухотоварна баржа БРП 19003 (собственост на Групата) и дълготрайни материални активи, закупени със средства от кредита. Към 31 декември 2015 дългосрочната част на задължението е в размер на 1 538 хил. лв. (2014 г.: 1 923 хил. лв.) и краткосрочната част – в размер на 385 хил. лв. (2014 г.: 385 хил. лв.).
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 21 юни 2013 г., с падеж на 22 май 2023 г. Плащанията се извършват в лева, а лихвата по кредита е в размер на тримесечен SOFIBOR плюс 3 пункта надбавка, но не по-малко от 6.5%. Заемът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, залог на дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е 14 774 хил. лв. (2014 г.: 14 974 хил. лв.).
- Групата е страна по договор за инвестиционен банков кредит, сключен на 16 март 2011 г., с падеж на 31 декември 2017 г. Плащанията се извършват в лева, а лихвата по кредита е в размер на 12 месечен EURIBOR плюс 6 пункта надбавка. Заемът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, залог на дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 6 099 хил. лв. (2014 г.: 8 704 хил. лв.)
- Групата е страна по договор за инвестиционен кредит, сключен на 04 декември 2015 г., в размер на 320 хил.лв за закупуване на екструдерна инсталация за производство на ръкавно фолио за дребен амбалаж. Към отчетния текущ период са усвоени средства за първия транш на плащането за инсталацията в размер на 124 хил.лв. Годишна лихва се формира

- от сбора на месечния СОФИБОР и надбавка от 4.8%, но не по-малко от 5.5% . Крайният срок на кредита за погасяване е 05.01.2019 г.
- Групата е страна по договор за инвестиционен кредит, сключен на 06 юни 2006 г., с падеж на 25 април 2016 г. Плащанията се извършват в лева, а лихвата по кредита е в размер на 3 месечен EURIBOR плюс 4.5 пункта надбавка. Заемът е обезпечен с недвижими имоти, собственост на Парк билд ООД: хотелски комплекс „Геолог” в к.к. Св. Св. Константин и Елена.
 - Групата е страна по договор за инвестиционен кредит, сключен на 13 декември 2013 г., с падеж на 13 декември 2016 г. Плащанията се извършват в лева, а лихвата по кредита е в размер на 1 седмичен СОФИБОР плюс 3 пункта надбавка.
 - Групата е страна по договор за заместване в дълг от 1 март 2012 г. с падеж 01 март 2017 г. Обезпеченията по заема са: първи по ред особен залог на вземания от клиенти, с балансова стойност към 30 ноември 2011 г. в размер на 2 447 хил. лв.; първи по ред особен залог на вземания от финансов лизинг, с балансова стойност към 30 ноември 2011 г. в размер на 1 285 хил. лв.; първи по ред особен залог на ДМА, с балансова стойност към 30 ноември 2011 г. в размер на 144 хил. лв.; първи по ред особен залог на средно-стокова наличност на стоки в оборот – резервни части с неснижаем остатък 780 хил. лв. Валутата, в която се извършват плащанията, е лева. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 2 019 хил. лв., от които дългосрочната част – 813 хил. лв. и краткосрочна част – 1 400 хил. лв.
 - Групата е страна договор от 22 юни 2012 г. с краен срок на издължаване на кредита 22 август 2016 г. Лихвата е в размер на действащия корпоративен бенчмарк лихвен процент за евро. Обезпеченията по заема са: д особен залог върху ДМА собственост на дъщерно дружество с местонахождение гр. Плевен. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 71 хил. лв., от които дългосрочната част – 71 хил. лв.
 - Групата е страна по договор от 22 юни 2012 г. с краен срок на издължаване на кредита 08 юли 2017 г. Лихвата е в размер на действащия корпоративен бенчмарк лихвен процент за евро. Съгласно погасителен план Обезпеченията по заема са; договорна ипотека. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е краткосрочна част в размер на 23 хил. лв. и дългосрочната част – 21 хил. лв.
 - Групата е страна по договор от 20 февруари 2013 г. с краен срок на издължаване на кредита 21 февруари 2017 г. Лихвата е в размер на действащия корпоративен бенчмарк лихвен процент за евро. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 485 хил. лв., от които дългосрочната част – 63 хил. лв.

Револвиращи кредити

- Групата е получила два револвиращи банкови кредита от търговска банка на 29 август 2008 г. и 16 ноември 2006 г. с падеж на 28 август 2017 г. при лихвен процент в размер на 1 месечен EURIBOR плюс 0,875 пункта надбавка.
- Групата е получила два банкови кредити за предоставяне на оборотни средства със срок за връщане съответно 28.06.2016 г. и 01.02.2021 г. Общо усвоената и дължима сума към 31 декември 2015 г. е в размер на 2 164 хил. лв. (2014 г.: 2 606 хил. лв.). Годишният лихвен процент по договорите е в рамките на 6.00 % – 6.50 % върху използваната част от отпуснатите заеми. Заемът със срок на погасяване 01.02.2021 г. е обезпечен с Договор за особен залог на вземане на трета страна по договор за наем на „Хангар с олекотена конструкция (ХОК)“ и свързващ коридор, находящи се в гр. София, район Слатина, Летище София.
- Групата е получила овъдрафт по договор за кредит сключен на 01 август 2011 г. с падеж: 01 август 2018 г. Лихвата е в размер на базов лихвент процент, който към момента на подписването на договора е 3.5% плюс надбавка 2.8 пункта. Валутата, в която се извършват плащанията, е евро. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 2019 хил. лв., от които дългосрочната част – 913 хил. лв. и краткосрочна част – 1 006 хил. лв.

23.4.2. Краткосрочни банкови заеми

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Краткосрочни револвиращи и инвестиционни банкови кредити	55 846	39 060
	55 846	39 060

Инвестиционни кредити

Задължението на Групата към 31 декември 2015 г. включва следните задължения по инвестиционни банкови заеми:

- Групата е получила заем в размер на 3 000 хил. лева от търговска банка по договор, сключен на 05 октомври 2011 г., с падеж на 05 август 2016 г. Лихвата е в размер на 1M СОФИБОР плюс 4%, като лихвата не може да бъде по-ниска от 8.5% и по-висока от 10%. Валутата, в която се извършват плащанията, е български лев. Заемът е обезпечен с недвижим имот – хотелски комплекс „Геолог” в к.к. Св. Св. Константин и Елена, собственост на Парк Билд ООД;
- Групата е страна по договор от 30 август 2012 г. с краен срок на издължаване на кредита 21 септември 2016 г. Лихвата е в размер на действащия корпоративен бенчмарк лихвен процент за евро. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 98 хил. лв. краткосрочна част.
- Групата е страна по договор от 22 юни 2012 г. с краен срок на издължаване на кредита 08 август 2016 г. Лихвата е в размер на действащия корпоративен бенчмарк лихвен процент за евро. Обезпеченията по заема са: договорна ипотека. Остатъкът по кредита към 31 декември 2015 г. е в размер на 208 хил. лв. краткосрочна част.
- Групата е страна по рамков договор за стоково финансиране на автомобили, сключен на и с падеж 180 дни след датата на сключване. Лихвеният процент по договора е в размер на 3.1%-4.5%+3M EURIBOR и е обезпечен с особен залог по 303 върху стоки в оборот – автомобили.
- Групата е страна по тристранен рамков договор за финансиране на продажбите на едро на леки автомобили, сключен на и с падеж до 360 дни от датата на фактурата за всяко превозно средство. Лихвеният процент е 3-месечен EURIBOR плюс 4.5 % върху съответния процент от главницата, която може да бъде 100 %, 80% и 60% в зависимост от периода на финансиране, който варира от 15 до 360 дни. Обезпеченията по заема са особен залог в ЦРОЗ върху всяко превозно средство, фактурата за което е била изплатена изцяло от финансиращите институции както и застраховка на превозните средства, финансирани от същите залог върху застрахователните обезщетения в полза на кредитодателя.
- Групата е страна по инвестиционен кредит с падеж съответното число на 120-я месец от датата на първото отпускане на средства по кредита, но не по-късно от 30 юли 2018 г. Лихвеният процент е определен като сбор от 3-месечен EURIBOR плюс надбавка от 7.5 %. Заемът е обезпечен с търговски и бизнес център, който представлява недвижим имот, ведно с правото на строеж върху него, включващ търговски комплекс за автомобили, офиси и др, първи по ред особен залог, учреден в полза на Банката, върху всички настоящи и бъдещи вземания от продажби на обособени части от търговския и бизнес център - предмет на финансиране по договора, поземлен имот, находящ се в град Варна, област Варна, кв. Владиславово, местност „Мешели тепе”.

Револвиращ кредит

- Групата е сключила договор за банков револвиращ кредит на 28 януари 2008 г. Лихвеният процент по кредита е в размер на 1 месечен SOFIBOR плюс 6 пункта надбавка. Падежът на заема е на 25 юли 2016 г.

- Групата е сключила договор за кредитна линия на 14.11.2011 г. с лихвен процент CBRR и краен срок на издължаване 15.04.2016 г. Обезпеченията по договора включват от стоки в оборот – МПС на стойност не по-малка от 500 000 евро и първа и втора по ред ипотека на имот и сгради
- Групата е сключила договор за кредитна линия с падеж 31.01.2016 г. Падежът на ползваните суми до размера на кредитния лимит е 360 дни, считано от датата на заявената за финансиране фактура. Обезпеченията по договора са автомобилите, финансирани от кредитната линия.

23.5. Други заеми

		Текущи		Нетекущи	
		2015	2014	2015	2014
		'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Други заеми	23.5.2	40 405	35 854	23.5.1	28 003
					51 595

23.5.1. Други дългосрочни заеми

	2015	2014
	'000 лв.	'000 лв.
Финансирания от ДФ “Земеделие”	40	78
Дългосрочни заеми	27 963	51 517
	28 003	51 595

Други дългосрочни заеми са получени от трети лица – търговски дружества при годишни лихвени равнища от 4% до 10% в зависимост от срочността на кредита. Получените заеми не са обезпечени с активи на Групата. Плащанията по тях се извършват във валутата, в която са отпуснати.

23.5.2. Други краткосрочни заеми

	2015	2014
	'000 лв.	'000 лв.
Краткосрочните заеми	40 340	35 854
Финансирания от ДФ “Земеделие”	65	-
	40 405	35 854

Краткосрочните заеми са получени при годишни лихвени равнища от 4% до 10% в зависимост от срочността на кредита. Заемите са без обезпечения. Справедливата стойност на получените заеми не е определяна по отделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

23.6. Задължения по договори за застраховане

	2015	2014
	'000 лв.	'000 лв.
Задължения по застраховане	11 376	10 122
Задължения по презастраховане	25 276	4 935
Разчети с Гаранционен фонд	731	865
Други	-	24
	37 383	15 946

23.7. Деривативи, държани за търгуване

Към 31 декември 2015 г. деривативите, държани за търгуване в размер на 578 хил. лв., (2014 г.: 2 633 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

23.8. Депозити от банки

	Текущи		Нетекущи	
	2015	2014	2015	2014
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Безсрочни депозити от местни банки				
-В български лева	1 159	1 015	-	-
-В чуждестранна валута	1 603	826	-	-
			-	
Безсрочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	1 637	3 253	-	-
Срочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	2 034	12 781	-	620
	6 433	17 875	-	620

23.9. Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа

Към 31 декември 2015 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на ценни книжа с български дружества на обща стойност 9 014 хил. лв. (2014 г.: 1 408 хил. лв.), в това число и натрупани задължения по лихви по тях.

24. Задължения към осигурени лица

	2015	2014
	'000 лв.	'000 лв.
Привлечени средства на доброволен пенсионен фонд	69 560	65 009
Привлечени средства на професионален пенсионен фонд	96 288	86 813
Привлечени средства на универсален пенсионен фонд	774 273	660 438
	940 121	812 260

Чистата стойност на активите на фондовете, управлявани от дъщерното за групата дружество ПОАД "ЦКБ-Сила" АД към 31 декември 2015 г. е 940 121 хил. лв. Увеличението в размер на 127 861 хил. лв. спрямо задълженията към 31 декември 2014 г. основно се дължат на постъпления от положителен доход от инвестирането на средствата на осигурените лица, реализиран през 2015 г., постъпления от осигурителни вноски и намаление на изплатените суми по осигурителни договор.

Изменението в нетните активи в наличност за доходи е в резултат на:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
В началото на периода	812 260	659 806
Постъпили осигурителни вноски	117 917	101 749
Постъпили суми от пенсионни фондове, управлявани от други пенсионно осигурителни дружества	39 602	52 380
Възстановени суми от НОИ	23	-
Общо увеличение от осигурителни вноски	157 542	154 129
Доход от инвестиране средствата на фонда	41 957	55 151
Други (Преведени лихви на НАП)	-	1
Резултат от инвестиране на средствата на фонда	41 957	55 152
Изплатени пенсии	(113)	(115)
Еднократно изплатени суми на осигурени лица	(4 385)	(4 207)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица	(1 303)	(1 106)
Средства за превеждане в НОИ	(2 922)	(2 143)
Изплатени суми по осигурителни договори	(8 723)	(7 571)
Преведени суми на осигурени лица, преминали в други пенсионни фондове	(42 022)	(37 016)
Средства на лица променили осигуряването си по реда на чл.46 от КСО	(6 580)	-
Преведени суми на държавния бюджет	(93)	(100)
Прехвърлени средства в пенсионен резерв	(6)	(8)
Встъпителна такса	(27)	(11)
Такса за обслужване	(173)	(172)
9% такса от доходността	(292)	(375)
5% такса за обслужване	(5 580)	(4 780)
1% инвестиционна такса	(8 132)	(6 783)
Такса за изтегляне	(10)	(11)
В края на периода	940 121	812 260

Нетните активи в наличност за доходи са разпределени както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Индивидуални партии	939 055	811 234
Резерв за гарантиране на минимална доходност	1 066	1 026
Нетни активи в наличност за доходи	940 121	812 260

25. Търговски задължения

		Краткосрочни			Дългосрочни	
		2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.		2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Търговски задължения	25.2	142 424	145 501	25.1	42 876	2 236

25.1. Дългосрочни търговски задължения

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Публични задължения	30 646	2 216
Други	12 230	20
	42 876	2 236

Нетната балансова стойност на търговските задължения се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Публични задължения

Дългосрочни търговски задължения в размер на 30 646 хил. лв. (2014 г.: 2 216 хил. лв.) са във връзка със споразумения за разсрочване на търговски задължения по летищни такси, услуги по кацане и обслужване.

25.2. Краткосрочни търговски задължения

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Търговски задължения авиационна дейност	84 444	96 444
Търговски задължения производствена дейност	13 837	12 013
Търговски задължения речен транспорт	3 720	4 414
Задължения от търговия с леки автомобили	4 575	3 179
Търговски задължения застрахователна дейност	4 665	4 111
Търговски задължения банкова дейност	5 866	3 420
Търговски задължения фармацевтична дейност	3 754	2 306
Други	21 563	19 614
	142 424	145 501

Не са представени справедливи стойности на търговските и други задължения, тъй като ръководството на Групата счита, че стойностите, по които те са представени в консолидирания отчет за финансово състояние, отразяват тяхната справедлива стойност поради краткосрочния им характер.

26. Възнаграждения на персонала

26.1. Разходи за персонала

Разходите за възнаграждения на персонала се състоят от текущи заплати и възнаграждения, разходи за социални осигуровки, неизползвани отпуски и провизии за пенсии, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за заплати	(101 623)	(97 011)
Разходи за социални осигуровки	(17 203)	(16 536)
Разходи за персонала	(118 826)	(113 547)

26.2. Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние, се състоят от следните суми:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Нетекущи:		
Провизии за пенсии	2 840	2 572
Нетекущи пенсионни задължения към персонала	2 840	2 572
Текущи:		
Задължения към персонала	9 539	8 707
Задължения към осигурителни институции	2 625	2 801
Провизии за пенсии	597	601
Текущи пенсионни и други задължения към персонала	12 761	12 109

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към настоящи служители на Групата, които следва да бъдат уредени през 2015 г.

При определяне на пенсионните задължения са използвани актюерски допускания. Ръководството на Групата е направило предположения след консултации с независими актюери, които са използвани при определянето на размера на задълженията за изплащане на дефинирани доходи за отчетните периоди и се считат за възможно най-добрата преценка на ръководството. Действителните резултати обаче могат да се различават от направените предположения.

Промените в провизиите за обезщетения при пенсиониране съгласно Кодекса на труда през годината са представени, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Задължения за изплащане на дефинирани доходи	3 122	2 718
Разходи за текущ трудов стаж	427	470
Разходи за лихви	97	68
Преоценки - актюерски загуби от промени в демографските предположения и във финансовите предположения	297	280
Изплатени доходи	(506)	(414)
	3 437	3 122

27. Данъчни задължения

Данъчните задължения включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Корпоративен данък	2 645	3 188
Задължения за данък добавена стойност	966	1 688
Акциз за внасяне	218	53
Други данъци	3 590	4 479
	7 419	9 408

28. Други задължения

Другите задължения могат да бъдат обобщени, както следва:

		Краткосрочни			Дългосрочни	
		2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.		2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Други задължения	28.2	74 856	108 225	28.1	5 401	4 027

28.1. Други дългосрочни задължения

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Финансиране за закупуване на нетекущи активи	2 094	2 371
Финансиране Транс европейски транспортни мрежи	1 258	1 276
Други	2 049	380
	5 401	4 027

Групата участва в Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на Българската икономика BG161P003-1.1.04 Подкрепа за внедряване в производство на иновативни продукти, процеси и предоставяне на иновативни услуги“.

Програмата включва закупуване на:

- Трислойна линия за раздувно фолио и
- Поточна технологична линия от инсталация за ленти, станове и конфекция за тъкани изделия.

Към 31 декември 2015 г. Групата е бенефициент по силата на Решение за отпускане на финансова помощ за действие от 10 юни 2009 г. за отпускане на финансова помощ от Общността за проекти от общ интерес „Проучвания във връзка с проект за разширяване на пристанищен терминал Леспорт като част от пристанище Варна по отношение на прилагането на европейските стандарти в България“ – 2008-BG-90300-S в областта на трансевропейските транспортни мрежи (INEA).

28.2. Други краткосрочни задължения

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Продадени самолетни билети	20 314	26 326
Получени аванси	13 639	18 581
Гаранции	6 682	31 249
Задължения по концесионни възнаграждения	1 095	2 234
Неустойки	1 097	1 339
Други	32 029	28 496
	74 856	108 225

Задълженията по продадени билети в размер на 20 314 хил. лв. (2014 г.: 26 326 хил. лв.) представляват извършени продажби на самолетни билети, за които към датата на консолидирания финансов отчет не е настъпил момента на фактическо предоставяне на услугата т.е. извършване на превоза.

29. Приходи от нефинансова дейност

Приходите от нефинансова дейност на Групата могат да бъдат анализирани, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от извършени самолетни полети	252 279	280 465
Приходи от продажба на продукция	60 472	68 693
Приходи от услуги	75 122	55 724
Приходи от продажба на стоки	143 635	97 621
Други	57 606	58 940
	589 114	561 443

30. Разходи за нефинансова дейност

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за външни услуги	(201 322)	(205 999)
Разходи за материали	(112 200)	(137 129)
Отчетна стойност на продадените стоки	(135 339)	(95 335)
Разходи за персонала	(40 278)	(37 476)
Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи	(35 145)	(28 909)
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство	(375)	(399)
Други разходи	(6 512)	(26 033)
	(531 171)	(531 280)

31. Печалба от продажба на нетекущи активи

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от продажба на нетекущи активи	63 326	57 306
Балансова стойност на продадени нетекущи активи	(43 988)	(39 114)
	19 338	18 192

32. Приходи от застраховане

		2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от застрахователни премии	32.1	236 102	220 826
Приходи от освободени застрахователни резерви		253 266	211 863
Приходи от презастраховане		87 548	55 986
Приходи от регреси		13 252	7 987
Други приходи от застраховане		24 868	2 063
		615 036	498 725

32.1. Приходи от застрахователни премии

	2015 ‘000 лв.	2015 %	2014 ‘000 лв.	2014 %
Каско	115 606	48.96%	104 446	47.30%
Отговорности МПС	81 113	34.36%	68 930	31.21%
Пожар и природни бедствия	11 855	5.02%	10 886	4.93%
Злополука	5 354	2.27%	4 162	1.88%
Помощ при пътуване	4 489	1.90%	3 857	1.75%
Разни финансови загуби	3 476	1.47%	278	0.13%
Щети на имущество	3 355	1.42%	3 216	1.46%
Обща гражданска отговорност	2 474	1.05%	16 736	7.58%
Живот и рента	1 682	0.71%	1 497	0.68%
Каско на плавателни съдове	1 236	0.52%	946	0.43%
Допълнителна застраховка	1 138	0.48%	833	0.38%
Товари по време на превоз	1 126	0.48%	845	0.38%
ГО. свързана с летателни апарати	1 118	0.47%	1 214	0.55%
Кредити и лизинг	1 042	0.44%	848	0.38%
Каско на летателни апарати	564	0.24%	1 279	0.58%
Застраховка на гаранции	226	0.10%	228	0.10%
Застраховка заболяване	217	0.09%	610	0.28%
ГО. свързана с плавателни съдове	31	0.01%	15	0.01%
	236 102	100.00%	220 826	100.00%

33. Разходи по застраховане

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за заделени застрахователни резерви	(282 352)	(255 991)
Изплатени застрахователни суми и обезщетения	33.1 (135 981)	(122 874)
Разходи по презастраховане	(61 212)	(37 527)
Аквизиционни разходи	(47 549)	(48 128)
Разходи за ликвидация на щети	(5 889)	(4 610)
Други застрахователни разходи	(35 961)	(16 903)
	(568 944)	(486 033)

33.1. Изплатени застрахователни суми и обезщетения

През 2015 г. и 2014 г. са изплатени следните обезщетения по групи застраховки:

	2015 изплатени обезщетения ‘000 лв.	2015 относителен дъл %	2014 изплатени обезщетения ‘000 лв.	2014 относителен дъл %
Каско	(87 723)	64.51%	(79 042)	64.33%
Отговорности МПС	(37 629)	27.67%	(23 052)	18.76%
Пожар и природни бедствия	(2 686)	1.98%	(3 729)	3.03%
Помощ при пътуване	(2 052)	1.51%	(1 189)	0.97%
Щети на имущество	(1 646)	1.21%	(2 447)	1.99%
Злополука	(1 607)	1.18%	(808)	0.66%
Животозастраховане	(688)	0.51%	(1 160)	0.94%
Каско на летателни апарати	(516)	0.38%	(3 686)	3.00%
Обща гражданска отговорност	(508)	0.37%	(7 002)	5.70%
Товари по време на превоз	(398)	0.29%	(220)	0.18%
Каско на плавателни съдове	(265)	0.19%	(125)	0.10%
Застраховка заболяване	(129)	0.09%	(234)	0.19%
Допълнителна застраховка	(110)	0.08%	(100)	0.08%
Разни финансови загуби	(11)	0.01%	(19)	0.02%
Кредити и лизинг	(6)	0.00%	(55)	0.04%
ГО свързана с плавателни съдове	(4)	0.00%	-	0.00%
ГО свързана с летателни апарати	(3)	0.00%	(6)	0.00%
	(135 981)	100.00%	(122 874)	100.00%

34. Приходи от лихви

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от лихви по видове източници:		
Предприятия	131 627	147 128
ДЦК	39 919	35 565
Банки	2 120	8 496
Граждани	36 331	30 381
Други	1 856	2134
	211 853	223 704

35. Разходи за лихви

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за лихви по депозанти:		
Предприятия	(27 748)	(46 388)
Граждани	(65 546)	(78 878)
Банки	(4 154)	(10 919)
Други	(3 038)	(5 599)
	(100 486)	(141 784)

36. Печалба от операции с финансови инструменти

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Печалба от операции с ценни книжа и инвестиции	490 477	485 409
Приходи от дивиденди от финансови инструменти	13 878	7 508
Други	31	4 152
	504 386	497 069

37. Загуба от операции с финансови инструменти

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Загуба от операции с ценни книжа и инвестиции	(447 533)	(420 258)
Други	(52)	(100)
	(447 585)	(420 358)

38. Административни разходи

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за персонала	(81 745)	(79 124)
Разходи за външни услуги	(63 032)	(63 909)
Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи	(57 376)	(35 054)
Разходи за материали	(7 269)	(6 684)
Други	(44 812)	(24 500)
	(254 234)	(209 271)

39. Други финансови приходи

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от такси и комисионни, нетно	41 579	50 463
Нетен резултат от промяна на валутни курсове	18 161	23 205
Други	5 872	8 796
	65 612	82 464

39.1. Приходи от такси и комисионни

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Банкови преводи в страната и чужбина	23 210	22 737
Обслужване на сметки	10 427	9 326
Отпускане и погасяване на кредити	2 087	1 816
Обслужване на задбалансови ангажименти	1 811	1 204
Други приходи от такси и комисионни, различни от банкови	351	12 470
Други приходи	13 192	12 008

Общо приходи от такси и комисиони

51 078

59 561

39.2. Разходи от такси и комисионни

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Банкови преводи в страната и чужбина	(7 057)	(5 780)
Обслужване на сметки	(446)	(1 388)
Освобождаване на ценни пратки	(275)	(231)
Сделки с ценни книжа	(96)	(130)
Други разходи за такси и комисиони, различни от банкови	-	(67)
Други разходи	(1 625)	(1 502)
Общо разходи за такси и комисиони	(9 499)	(9 098)

40. Разходи за данъци върху дохода

Очакваните разходи за данъци, базирани на приложимата данъчна ставка в размер на 10 % (за 2014 г.: 10 %), и действително признатите данъчни разходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Печалба за периода преди данъци	62 655	70 372
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък	(6 266)	(7 037)
Нетен ефект от корекции на счетоводния резултат за данъчни цели	1 677	3 607
Текущ разход за данък	(4 589)	(3 430)
Отсрочен данъчен разход		
Начисление и обратно проявление на данъчни временни разлики	2 741	(3 105)
Разходи за данъци	(1 848)	(6 535)
Отсрочени данъчни приходи/(разходи), признати в другия всеобхватен доход	2 385	370

Пояснение 13 предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви, включваща стойностите, признати в другия всеобхватен доход.

41. Доход на акция

41.1. Доход на акция

Основният доход на акция е изчислен като за числител е използвана величината – нетна печалба, подлежаща на разпределение между притежателите на обикновени акции.

Среднопретегленият брой обикновени акции, използван за изчисляването на основния доход на акция, както и нетната печалба, намалена с разхода за дивиденди, подлежаща на разпределение, са както следва:

	31 декември 2015	31 декември 2014
Нетна печалба за Групата, подлежаща на разпределение в лева	37 903 000	35 282 000
Среднопретеглен брой акции	130 000 000	130 000 000
Основен доход на акция (лева за акция)	0.29	0.27

42. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Групата включват собствениците и асоциирани предприятия и ключов управленски персонал. Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия. Разчетните суми обикновено се уреждат по банков път, в брой или чрез прихващане.

42.1. Сделки с асоциирани, съвместни и други предприятия извън група

Продажба на стоки и услуги, приходи от лихви и други приходи	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Продажба на продукция		
- асоциирани и съвместни предприятия	1 337	1 739
Продажба на стоки		
- асоциирани и съвместни предприятия	672	276
- други свързани лица под общ контрол	1 351	1 090
Продажба на услуги		
- асоциирани и съвместни предприятия	4 735	3 325
- други свързани лица под общ контрол	2 209	217
Приходи от лихви		
- асоциирани и съвместни предприятия	253	645
- други свързани лица под общ контрол	1 021	12 462
Други приходи		

- асоциирани и съвместни предприятия	1 680	1 030
- други свързани лица под общ контрол	10	76

Покупки на услуги и разходи за лихви

	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.

Покупки на услуги

- асоциирани и съвместни предприятия	(18 764)	(17 623)
- други свързани лица под общ контрол	(2 115)	(1 060)

Разходи за лихви

- асоциирани и съвместни предприятия	(84)	(100)
- други свързани лица под общ контрол	(46)	(249)

42.2. Сделки с ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал на Групата включва членовете на управителния съвет и надзорния съвет. Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват следните разходи:

	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати, включително бонуси	(570)	(1 852)
Разходи за социални осигуровки	(3)	-
Общо краткосрочни възнаграждения	(573)	(1 852)

43. Разчети със свързани лица в края на годината

	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.
Дългосрочни вземания от:		
- асоциирани предприятия	1 096	2 347
- съвместни предприятия	39	2 433
- други свързани лица под общ контрол	6 439	14 599
Общо дългосрочни вземания от свързани лица	7 574	19 379

	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.
Краткосрочни вземания от:		
- асоциирани предприятия	3 271	1 834
- съвместни предприятия	525	1 238
- други свързани лица под общ контрол	28 017	142 627
Общо краткосрочни вземания от свързани лица	31 813	145 699

	2015	2014
	‘000 лв.	‘000 лв.
Дългосрочни задължения към:		

Дългосрочни задължения към:	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
- собственици	20 692	-
- асоциирани предприятия	2 663	1 658
- съвместни предприятия	145	432
- други свързани лица под общ контрол	126	237
Общо дългосрочни задължения към свързани лица	23 626	2 327

Краткосрочни задължения към:	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
- асоциирани предприятия	11 609	8 576
- съвместни предприятия	-	338
- други свързани лица под общ контрол	3 786	4 852
Общо краткосрочни задължения към свързани лица	15 395	13 766

44. Условни активи, условни пасиви и поети ангажменти

Към 31 декември 2015 г. и 2014 г. Групата има сключени договори за отпускане на банкови кредити на клиенти, чието бъдещо усвояване зависи от това дали кредитополучателите отговарят на определени критерии, включително дали не е регистрирано просрочие по предишни траншове на кредитите, предоставяне на обезпечение с определено качество и ликвидност и други.

Общата сума на условните задължения по отношение на банковата дейност на Групата са както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Банкови гаранции в български лева	51 176	51 484
Банкови гаранции в чуждестранна валута	31 006	30 609
Неотменими ангажименти	123 909	104 273
Други условни задължения	329	208
Общо условни задължения	206 420	186 574

Групата е страна по издадени банкови гаранции на стойност 530 хил. лв.

Към датата на изготвяне на финансовия отчет, Групата има правен спор с Летище София ЕАД във връзка с издаден Акт за установяване на публично държавно вземане за летищни такси. Групата обжалва издадения акт, тъй като счита, че при издаването му не са съобразени разпоредбите на Споразумението за отсрочено и разсрочено плащане на летищни такси от 21.07.2009 г. между България Ер АД и Летище София ЕАД, постигнато въз основа на писмо № 04-18-405/ 15.07.2009 г. на Министъра на финансите, в което изрично е посочено, че Летище София ЕАД може да разсрочи вземанията си като се съобрази с финансовия договор с Европейската инвестиционна банка и с действащото законодателство.

Съгласно договор за концесия на „Пристианищен терминал Лом“ – част от пристанище за обществен транспорт Лом, Групата следва да поддържа банкови гаранции в установения размер:

- банкова гаранция за изпълнение на Инвестиционната програма за втората инвестиционна година в размер на 210 хил. лв.;
- банкова гаранция за добро изпълнение на задълженията по Концесионния договора, в размер на 449 хил. лв.;
- банкова гаранция за митнически цели за покриване на митни сборове и други държавни вземания на стоки, съхранявани в митнически склад, в размер на 50 хил. лв.

Съгласно договор за поемане на кредитни ангажименти с Уникредит Булбанк АД, Групата учредява първи по ред особен залог върху земеделска продукция, върху вземания, произтичащи от договори, поръчки и фактури за реализация на земеделска продукция, както и върху всички вземания по всички сметки на Групата в Банката.

На 27.10.2011 г. от Банка ДСК ЕАД е издадена нова банкова гаранция за сумата 50 000 евро, обезпечаваща изпълнението на дейностите по опазване на околната среда и рекултивация на нарушените в резултат на геологопроучвателните дейности терени в Блок 1-12 Кнежа, Българска суша. Банковата гаранция е със срок на валидност до 30.06.2016 г.

През 2015 г. Проучване и добив на нефт и газ АД е изпълнител по договори сключени с Булгартрансгаз ЕАД, за изпълнението на които са издадени от Тексим Банк АД банкови гаранции както следва:

Банкови гаранции реф. №54500ББГ-А-0094/10.06.2015 г. по Договор №2081/01.07.2015 г., реф. №54500ББГ-А-0098/24.07.2015 г. по Договор №2118/27.07.2015 г. и реф. №54500ББГ-А-0115/01.10.2015 г. по Договор №2213/07.10.2015 г. на обща стойност 653 223,50 лв. за добро изпълнение, обезпечени с особен залог на вземанията по сключените договори.

Банкова гаранция реф. №54500ББГ-А-0117/09.10.2015 г. в размер на 109 598 лв. за авансово плащане по Договор №2213/07.10.2015 г. Гаранцията е валидна до 01.08.2016г. и е обезпечена с ДМА, собственост на ПДНГ АД.

Банкова гаранция реф. №54500ББГ-А-0135/22.12.2015 г. в размер на 49 000 лв. за изпълнение на задълженията по Договор №2310/30.12.2015 г. Гаранцията е валидна до 31.01.2018 г. и е обезпечена с ДМА, собственост на ПДНГ АД.

Групата има издадена гаранция от „Юробанк И Еф Джи България“ АД в размер на 2 600 000 лв. в полза на Агенция Митници със срок на валидност до 5 април 2016 г.

Към 31.12.2015 г. Групата е ответник по съдебно дело с ищец Овергаз Юг АД и материален интерес 28 хил. лв., като делото е спечелено на въззивна инстанция с Решение № 973/02.06.2015 г на Окръжен съд Пловдив.

Съгласно договор за банков кредит-овъдрафт, Групата е учредила в полза на Алианс Банк България АД залог по реда на Закона за договорите и финансовите обезпечения върху вземания по сметките на кредитополучателя в Алианс Банк България АД в размер до 120 хил. евро и ипотека на имот.

45. Безналични сделки

През представените отчетни периоди Групата е осъществила следните сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в отчета за паричните потоци от финансова дейност:

Дружеството е прихванало задължения за дивиденди по привилегирани акции с вземания на свои акционери в размер на 11 300 хил. лв. през 2015 г. (за 2014 г.: 14 179 хил. лв.).

46. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Групата могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Финансови активи, държани до падеж:	15.3, 12.2		
Облигации		764 011	278 772
Финансови активи на разположение за продажба:	15.4, 12.4		
Ценни книжа и дългови облигации		296 117	369 936
Финансови активи, държани за търгуване (отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата):	15.2, 12.3		
Недеривативни финансови активи		1 243 082	1 097 748
Деривативи		491	6 068
		1 243 573	1 103 816
Кредити и вземания:			
Търговски и други вземания	16, 18	216 059	179 097
Вземания по застрахователни и презастрахователни договори	15.5	64 118	62 392
Вземания по финансов лизинг	8.2	-	339
Вземания по предоставени заеми	15.1, 12.1	2 633 921	2 363 341
Вземания от свързани лица	43	39 387	165 078
Пари и парични еквиваленти	19	1 236 189	1 492 776
		4 189 674	4 267 023
		6 493 375	6 019 547

Финансови пасиви	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност			
Задължения към депозанти	23.1	4 297 968	3 848 262
Заеми	23.3, 23.4, 23.5	425 393	420 342
Задължения за дивиденди	23.2	8 038	10 132
Депозити от банки	23.8	6 433	18 495
Задължения по цесии		19 807	85 505
Задължения по договори за застраховане	23.6	37 383	15 946
Задължения по споразумения за обратно изкупуване		9 014	1 408
Задължения по финансов лизинг	8.1	6 971	1 408
Търговски и други задължения	25, 28	247 791	242 647
Задължения към свързани лица	43	39 021	16 093
		5 097 819	4 670 166
Деривативи, определени като хеджиращи инструменти на паричен поток (отчитани по справедлива стойност):			
Деривативи	23.7	578	2 633
		5 098 397	4 672 799

Вижте пояснение 4.18 за информацията относно счетоводната политика за всяка категория финансови инструменти. Методите, използвани за оценка на справедливите стойности са описани в пояснение 48. Описание на политиката и целите за управление на риска на Групата относно финансовите инструменти е представено в пояснение 49.

47. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Вследствие на използването на финансови инструменти Групата и в резултат на оперативната си и инвестиционна дейност, Групата е изложена на различни видове рискове – застрахователен риск, пазарен риск, риск от промени във валутния курс, лихвен риск, както и риск от промяната на конкретни цени. Управлението на риска на Групата се осъществява от управителния съвет на Групата. Приоритет на ръководството е да осигури краткосрочните и средносрочни парични потоци, като намали излагането си на риск. Дългосрочните финансови инвестиции се управляват, така че да имат дълготрайна възвращаемост.

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите инструменти. За повече информация относно финансовите активи и пасиви по категории на Групата вижте Пояснение 46. Най-значимите финансови рискове, на които е изложена Групата са изброени по-долу.

47.1. Застрахователен риск

Застрахователен риск е рискът от настъпване на застрахователни събития в резултат на притежавания портфейл от застрахователни договори, при което размерът на щетите и на дължимите обезщетения да надхвърлят размера на заделените застрахователни резерви.

Това зависи от честотата, с която възникват застрахователните събития, вида застрахователен портфейл, размера на застрахователните обезщетения. За смекчаване на този риск от голямо значение има разнообразието на застрахователния портфейл и теорията на вероятностите.

рискове, на които Групата е изложена са:

- Риск, свързан с възвращаемост от направените инвестиции - риск от загуба, когато възвращаемостта на инвестициите се различава от очакваното.
- Риск, свързан с разходите – риск от загуба, когато разходите се различават от очакваното;

Групата се стреми да прави относително равномерно разпределение на застрахователните договори, както и да анализира различните видове застрахователни рискове, като това намира отражение в общите условия. Посредством разнообразни методи за оценка и контрол Ръководител на отдел Вътрешен контрол извършва регулярно оценка на риска и наблюдава акумулацията на застрахователни суми по група клиенти и региони. Управлението на риска се осъществява от Дирекция Вътрешен контрол в сътрудничество с актьорите и ръководството на Групата.

Основните фактори, от които зависи положителния финансов резултат на Групата от застрахователна дейност са квотата на щетимост, квотата на разходите и дохода от инвестиции.

Следващата таблица показва чувствителността на Групата в собствения капитал, текущата печалба преди данъци, границата на платежоспособност и коефициент на покритие на границата на платежоспособност (изискуем капитал) със собствен капитал.

Симулации към 31 декември 2015 г.	Печалба	Собствен капитал	Граница на платежоспос обност	Коефициент на покритие	Δ на коефициента на покритие
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	%	%
Текуща капиталова позиция	9 521	49 753	25 886	192%	
Доход от инвестиции (+2%)	12 113	52 346	25 886	202%	10%
Доход от инвестиции (- 1.5%)	7 576	47 808	25 886	185%	-8%
Увеличение на квотата на разходите (+10%)	(175)	40 057	25 886	155%	-37%
Увеличение на квотата на щетимост (+10%)	(3 608)	36 624	25 886	141%	-51%

Симулации към 31 декември 2014 г.	Печалба	Собствен капитал	Граница на платежоспос обност	Коефициент на покритие	Δ на коефициента на покритие
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	%	%
Текуща капиталова позиция	(10 879)	33 694	27 364	123%	
Доход от инвестиции (+2%)	(8 260)	36 313	27 364	133%	10%
Доход от инвестиции (- 1.5%)	(12 843)	31 730	27 364	116%	(7%)
Увеличение на квотата на разходите (+10%)	(20 268)	24 305	27 364	89%	(34%)
Увеличение на квотата на щетимост (+10%)	(24 504)	20 069	27 364	73%	(50%)

При симулирано увеличение на дохода от инвестиции с 2% и запазване размера на квотата на щетимост и квотата на разходите се наблюдава нарастване на печалбата, собствения капитал и коефициента на покритие, а границата на платежоспособността остава непроменена, защото няма промяна в премийния приход.

При симулирано намаление на дохода от инвестиции с 1.5% и отново запазване размера на квотата на щетимост и квотата на разходите се наблюдава намаляване на печалбата, собствения капитал и коефициента на покритие. Границата на платежоспособността остава пак непроменена, защото няма промяна в премийния приход.

При симулирано увеличение на щетимостта с 10% се наблюдава намаляване на печалбата, собствения капитал, и коефициента на покритие. Границата на платежоспособността остава пак непроменена, защото няма промяна в премийния приход.

При симулирано увеличение на нетната квота на разходите с 10% се получава намаляване на печалбата, собствения капитал и коефициента на покритие. Границата на платежоспособността остава пак непроменена.

Посочения анализ на чувствителността показва добро ниво на капитализация на Групата.

47.1.1. Презастрахователна стратегия

Групата презастрахова част от рисковете си с цел да контролира експозициите си към загуби и да защитава капиталовите си ресурси. Всички договори за факултативно презастраховане са предварително одобрени от страна на ръководството. Преди да се сключи презастрахователен договор Групата анализира кредитния рейтинг на съответните презастрахователи. Избират се презастрахователи с висок кредитен рейтинг. Групата анализира периодично текущото финансово състояние на презастрахователите, с които има сключени презастрахователни ангажименти.

Групата сключва презастрахователни ангажименти с различни презастрахователи с висок кредитен рейтинг, за да контролира излагането на загуби в резултат на едно застрахователно събитие.

47.1.2. Процес на уреждане на щети

Таблицата за щетимост и по-конкретно съответния процент на квотата на щетимост дава възможност да се получи по-точна представа за развитието на риска през отчетните периоди:

Видове застраховки	2015 бруто квота на щетимост %	2015 нето квота на щетимост %	2014 бруто квота на щетимост %	2014 нето квота на щетимост %
Злополука	58%	55%	24%	22%
в т.ч злополука на пътниците в общ.			7%	8%
Транспорт	2%	3%		
Заболяване	0%	0%	0%	0%
Каско	59%	60%	99%	71%
Релсови превозни средства	0%	0%	0%	0%
Каско на летателни апарати	-6%	-29%	-38%	208%
Каско на плавателни съдове	29%	40%	46%	55%
Товари по време на превоз	47%	62%	9%	-8%
Пожар и природни бедствия	15%	21%	75%	39%
Щети на имущество	59%	50%	125%	131%
Отговорности МПС в т.ч.	94%	16%	51%	54%
- ГО на автомобилиста	96%	20%	50%	52%
- ГО за чужбина - Зелена карта	31%	-194%	61%	124%
- Гранична ГО	-42%	-246%	200%	285%
- Отговорност на превозвача при превоз на товари по шосе	30%	30%	5%	5%
ГО свързана с летателни апарати	0%	15%	0%	36%
ГО свързана с плавателни съдове	-122%	-61%	3181%	1578%
Обща гражданска отговорност	-22%	-26%	-220%	-181%
Кредити и лизинг	-6%	-6%	-51%	-51%
Застраховка на гаранции	0%	0%	0%	0%
Разни финансови загуби	-18%	-18%	8%	8%

Видове застраховки	2015 бруто квота на щетимост %	2015 нето квота на щетимост %	2014 бруто квота на щетимост %	2014 нето квота на щетимост %
Правни разноси	0%	0%	0%	0%
Помощ при пътуване	48%	48%	36%	36%
Общо:	63%	45%	71%	59%

Сравнявайки годишните нето квоти – за 2015 г. и за 2014 г. се вижда, че има намаление на щетимостта.

Следващата таблица показва средния размер на платените щети по видове застраховки:

Видове застраховки	сума лв.	брой	средна щета 2015	средна щета 2014	средна щета 2013	средна щета 2012
Злополука	1 560 590	1 920	813	516	461	764
Каско	84 538 036	94 943	890	958	749	767
Каско на летателни апарати	520 259	20	26 013	184 805	85 859	57 053
Каско на плавателни съдове	290 268	28	10 367	6 173	8 289	17 934
Товари по време на превоз	403 253	55	7 332	2 602	2 601	469
Пожар и природни бедствия	2 707 938	1 988	1 362	1 509	2 668	1 364
Щети на имущество	1 410 640	68	20 745	18 840	8 040	7 957
Отговорности МПС	22 915 669	10 231	2 240	2 080	2 241	2 235
ГО свързана с летателни апарати	3 146	4	787	977	2 051	10 645
ГО свързана с плавателни съдове	4 350	2	2 175	-	-	-
Обща гражданска отговорност	505 039	45	11 223	41 920	12 783	23 774
Кредити и лизинг	12 923	3	4 308	10 956	9 754	9 754
Застраховка на гаранции	-	-	-	-	-	-
Разни финансови загуби	11 388	1	11 388	6 212	-	7 758
Помощ при пътуване	1 703 587	2 360	722	725	727	717
Общо:	116 587 085	111 668	1 044	1 140	948	949

Представената по-долу таблица служи да оцени развитието на резерва за висящи плащания през предходни периоди и да се сравни с оповестения резерв в текущия консолидиран финансов отчет. Посочено е и равнение на резервите за предстоящи плащания, включени в отчета за финансовото състояние и оценка на общите рискове.

	Година на възникване на събитието						Общо
	2015 ‘000 лв	2014 ‘000 лв	2013 ‘000 лв	2012 ‘000 лв	2011 ‘000 лв	2010 ‘000 лв	
в края на периода	55 656	76 358	47 773	52 752	42 922	48 172	323 634
1 година по-късно	-	49 366	20 732	21 362	18 205	18 394	128 059
2 година по-късно	-	-	5 779	9 084	3 706	3 602	22 171
3 година по-късно	-	-	-	1 626	3 030	1 435	6 091
4 година по-късно	-	-	-	-	2 157	1 564	3 721
5 година по-късно	-	-	-	-	-	670	670
Кумулативни плащания към настоящия момент	55 656	125 723	74 283	84 825	70 020	73 839	484 346

**Обща оценка на
Обезщетенията**

	94 785	144 878	79 112	87 886	70 661	73 839	551 161
Към 31 декември	39 129	19 155	4 829	3 061	641	-	66 815
Плащания:	75 842	31 994	13 883	12 554	4 683	4 080	143 036
Оценка	55 656	76 358	47 773	52 752	42 922	48 172	323 634
Реални резерви	-	49 366	20 732	21 362	18 205	18 394	128 059

Представената таблица посочва, че резервите за висящи плащания са адекватни към края на 2015 г.

47.1.3. Граница на платежоспособност

Към края на 2015 г. определената граница на платежоспособност е в съответствие с нормативните изисквания:

	2015 ‘000 лв.
Собствени средства, намалени с нематериални активи	44 524
Записан акционерен капитал	33 019
Резерви и фондове	46 547
Преоценъчни резерви	(18 984)
Натрупана загуба	(889)
Намаления	
Балансовата стойност на участията по чл.5, ал.2, т.5 от Наредба № 21	(12 997)
Нематериални активи	(2 172)
Граница на платежоспособност	25 886
Превишение	18 638

	2014 ‘000 лв.
Собствени средства, намалени с нематериални активи	33 694
Записан акционерен капитал	33 019
Резерви и фондове	46 548
Преоценъчни резерви	(18 590)
	(10 879)
Намаления	
Балансовата стойност на участията по чл.5, ал.2, т.5 от Наредба № 21	(12 997)
Нематериални активи	(3 407)
Граница на платежоспособност	27 364
Превишение	6 330

47.2. Валутен риск

Валутният риск представлява потенциалната възможност за реализиране на загуба за Групата в резултат на промени във валутните курсове.

Политика на Групата извън банковата дейност

По-голямата част от сделките на Групата се осъществяват в български лева. Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани в щатски долари, излагат Групата на валутен риск. Групата има дългосрочни търговски задължения и краткосрочни задължения по финансов лизинг в щатски долари, по-значителната част, от които са свързани със закупуването на самолети. Тези задължения се отчитат по амортизирана стойност. Групата има краткосрочни и дългосрочни заеми в щатски долари. Тези вземания са класифицирани като кредити и вземания.

Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани в евро, не излагат Групата на валутен риск, тъй като курсът на българският лев е фиксиран към еврото по силата на Закон за валутен борд.

За да намали валутния риск, Групата следи паричните потоци, които не са в български лева. Групата има отделни процедури за управление на риска за краткосрочните (до 6 месеца) и дългосрочните (над 6 месеца) парични потоци в чуждестранна валута.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

В Република България курсът на българския лев към еврото е фиксиран със Закон за валутен борд. Дългата позиция на Банката-майка в евро не носи риск за Групата.

Валутни позиции в други валути включват основно активи и пасиви деноминирани в македонски денари и в руски рубли.

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2015 г. е следната:

	Лева	Евро	Долари на САЩ	Други	Общо
ФИНАНСОВИ АКТИВИ					
Предоставени ресурси и аванси на банки	21 149	34 786	102 803	32 634	191 372
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	124 021	28 427	-	-	152 448
Финансови активи за търгуване	124 526	77 613	462	65	202 666
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	1 096 956	943 097	43 256	150 515	2 233 824
Финансови активи за продажба	114 227	84 945	3 803	1 417	204 392
Финансови активи до падеж	54 645	591 697	-	65 047	711 389
ОБЩО АКТИВИ	1 535 524	1 760 565	150 324	249 678	3 696 091
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ					
Депозити от банки	1 672	3 655	443	-	5 770
Кредити от банки	-	-	-	276	276
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	-	9 000	-	-	9 000
Задължения към други депозанти	2 748 543	1 217 717	220 881	195 768	4 382 909
Други привлечени средства	105	-	-	776	881
Емитирани облигации	-	18 585	-	-	18 585
ОБЩО ПАСИВИ	2 750 320	1 248 957	221 324	196 820	4 416 264
НЕТНА ПОЗИЦИЯ	(1 214 796)	511 608	(71 000)	52 858	(720 173)

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2014 г. е следната:

Лева	Евро	Долари на	Други	Общо
------	------	--------------	-------	------

			САЩ		
ФИНАНСОВИ АКТИВИ					
Предоставени ресурси и аванси на банки	4	73 338	41 721	32 019	147 082
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	155 233	968	-	-	156 201
Финансови активи за търгуване	108 625	90 490	2 143	3 961	205 219
Финансови активи отчитани по справедлива стойност:					
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	911 598	850 009	51 014	130 204	1 942 825
Финансови активи за продажба	68 452	135 168	8 616	4 127	216 363
Финансови активи до падеж	36 095	146 788	-	95 888	278 771
ОБЩО АКТИВИ	1 280 007	1 296 761	103 494	266 199	2 946 461
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ					
Депозити от банки	1 015	3 664	2 026	10 527	17 232
Кредити от банки	-	-	-	450	450
Задължения към други депозанти	2 415 629	1 145 879	180 932	173 176	3 915 616
Други привлечени средства	171	-	-	778	949
Емитирани облигации	-	18 961	-	-	18 961
ОБЩО ПАСИВИ	2 416 815	1 168 504	182 958	184 931	3 953 208
НЕТНА ПОЗИЦИЯ	(1 136 808)	128 257	(79 464)	81 286	(1 006 747)

47.3. Лихвен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Политиката на Групата е насочена към минимизиране на лихвения риск при дългосрочно финансиране. Затова дългосрочните заеми са обикновено с фиксирани лихвени проценти. Към 31 декември 2015 г. Групата е изложена на риск от промяна на пазарните лихвени проценти по банковите си заеми, които са с променлив лихвен процент. Всички други финансови активи и пасиви на Групата са с фиксирани лихвени проценти. Всички инвестиции в облигации на Групата, се изплащат на базата на фиксирани лихвени проценти.

Представените по-долу таблици показват чувствителността на годишния нетен финансов резултат след данъци и на собствения капитал към вероятна промяна на лихвените проценти по заемите с плаващ лихвен процент, базиран на 1-месечен SOFIBOR, в размер на +/- 1.23% (2014 г. 4.84%) , 3-месечен SOFIBOR, в размер на +/- 4.91 % (2014 г.: 9.12%) и по заемите с плаващ лихвен процент, базиран на 1-месечен EURIBOR, в размер на +/- 5.33 % (2014 г.: 9.86 %), 3 месечен-EURIBOR, в размер на +/- 5.15 % (2014 г.: 9.70%), 12-месечен EURIBOR, в размер на +/- 6.34% (2014 г.: 10.32%). Тези промени се определят като вероятни въз основа на наблюдения на настоящите пазарните условия. Изчисленията се базират на промяната на средния пазарен лихвен процент и на финансовите инструменти, държани от Групата към края на отчетния период, които са чувствителни спрямо промени на лихвения процент. Всички други параметри са приети за константни.

	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент
1M SOFIBOR	(3)	3	(3)	3
3M SOFIBOR	(16)	16	(16)	16
1M EURIBOR	(1)	1	(1)	1
3M EURIBOR	(6)	6	(6)	6
12M EURIBOR	(4)	4	(4)	4
31 декември 2014 г.	Нетен финансов резултат		Собствен капитал	
	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент
1W SOFIBOR	(3)	3	(3)	3
1M SOFIBOR	(6)	6	(6)	6
3M SOFIBOR	(27)	27	(27)	27
1M EURIBOR	(4)	4	(4)	4
3M EURIBOR	(12)	12	(12)	12
12M EURIBOR	(9)	9	(9)	9

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища. Управлението на лихвения риск в Групата се стреми да минимизира риска от намаляване на нетния лихвен доход в резултат от промени в лихвените нива.

За измерване и оценка на лихвения риск Групата използва метода на GAP-анализа (анализа на несъответствието/ дисбаланса). Чрез него се идентифицира чувствителността на очакваните приходи и разходи спрямо развитието на лихвения процент.

Методът на GAP-анализа има за цел да определи позицията на Групата, общо и по отделни видове финансови активи и пасиви, по отношение на очаквани изменения на лихвените проценти и влиянието на това изменение върху нетния лихвен доход. Той подпомага управлението на активите и пасивите и е инструмент за осигуряване на достатъчна и стабилна лихвена рентабилност.

Дисбалансът на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2015 е отрицателен и е в размер на 900 854 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи и капиталовите инструменти) е минус 20.52%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
ЛИХВЕНИ АКТИВИ						
Предоставени ресурси и аванси на банки	186 103	269	-	5 000	-	191 372
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	48 297	49 152	54 999	-	-	152 448
Финансови активи държани за търгуване	3 554	-	-	12 657	86 971	103 182
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	185 561	54 906	317 974	597 648	1 077 735	2 233 824
Финансови активи на разположение за продажба	1 417	16 062	34 145	41 122	31 606	124 352
Финансови активи държани до падеж	17 571	-	47 476	90 841	555 501	711 389

ОБЩО ЛИХВЕНИ АКТИВИ	442 503	120 389	454 594	747 268	1 751 813	3 516 567
ЛИХВЕНИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	5 502	268	-	-	-	5 770
Кредити от банки	10	2	20	244	-	276
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	9 000	-	-	-	-	9 000
Задължения към други депозанти	2 040 915	389 670	1 109 744	832 470	10 110	4 382 909
Други привлечени средства	4	8	53	816	-	881
Емитирани облигации	-	-	-	18 585	-	18 585
ОБЩО ЛИХВЕНИ ПАСИВИ	2 055 431	389 948	1 109 817	852 115	10 110	4 417 421
ДИСБАЛАНС МЕЖДУ ЛИХВЕНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ, НЕТНО	(1 612 928)	(269 559)	(655 223)	(104 847)	1 741 703	(900 854)

Дисбалансът на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2014 е отрицателен и е в размер на 1 120 371 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи и капиталовите инструменти) е минус 31.42%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ
ЛИХВЕНИ АКТИВИ						
Предоставени ресурси и аванси на банки	145 955	1 127	-	-	-	147 082
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	68 147	16 762	71 292	-	-	156 201
Финансови активи държани за търгуване	762	-	110 236	12 806	-	123 804
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	108 545	82 217	481 015	864 465	406 583	1 942 825
Финансови активи на разположение за продажба	-	-	54 310	126 174	6 831	187 315
Финансови активи държани до падеж	26 026	13 278	76 810	92 654	70 003	278 771
ОБЩО ЛИХВЕНИ АКТИВИ	349 435	113 384	793 663	1 096 099	488 572	2 832 837
ЛИХВЕНИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	10 698	6 534	-	-	-	17 232
Кредити от банки	25	2	43	204	176	450
Задължения към други депозанти	1 832 364	369 205	963 016	745 127	5 904	3 915 616
Други привлечени средства	6	12	75	78	778	949
Емитирани облигации	-	-	-	-	18 961	18 961
ОБЩО ЛИХВЕНИ ПАСИВИ	1 843 093	375 753	963 134	745 409	25 819	3 953 208
ДИСБАЛАНС МЕЖДУ ЛИХВЕНИТЕ АКТИВИ И	(1 493 658)	(262 369)	(169 471)	350 690	462 753	(1 120 371)

ПАСИВИ, НЕТНО

47.4. Кредитен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Групата. Групата е изложена на този риск във връзка с различни финансови инструменти като например при предоставянето на заеми, възникване на вземания от клиенти, депозирание на средства и други. Излагането на Групата на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Групи финансови активи – балансови стойности:		
Дългосрочни финансови активи	2 595 195	1 826 293
Дългосрочни вземания от свързани лица	7 574	19 379
Краткосрочни финансови активи	2 406 545	2 352 303
Краткосрочни вземания от свързани лица	31 813	145 699
Пари и парични еквиваленти	1 236 189	1 496 776
Търговски и други вземания	216 059	179 097
Балансова стойност	6 493 375	6 019 547

Групата редовно следи за неизпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти установени индивидуално или на групи и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Политика на Групата е да извършва транзакции само с контрагенти с добър кредитен рейтинг. Ръководството на Групата счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са били обезценявани или са с настъпил падеж през представените отчетни периоди, са финансови активи с висока кредитна оценка.

По отношение на търговските и други вземания Групата не е изложена на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти, които имат сходни характеристики. Търговските вземания се състоят от голям брой клиенти в различни индустрии и географски области. На базата на исторически показатели ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти и средства на паричния пазар се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Балансовите стойности описани по-горе представляват максимално възможното излагане на кредитен риск на Групата по отношение на тези финансови инструменти.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Кредитният риск представлява вероятност от загуба, породена от невъзможност на контрагента да изплати в срок или изобщо да не изплати задълженията си.

Групата управлява кредитния риск, присъщ както за банковия, така и за търговския портфейл.

За отделните бизнес сегменти Групата прилага индивидуални кредитни политики.

За ограничаване на кредитния риск в Групата действа система от лимити по класове експозиции, бизнес сектори, географски райони, клиентски профил и групи кредити, носители на общ риск. Лимитите определят рисковия апетит и рисковия толеранс към кредитен риск и плановата алокацията на капитала, необходим за неговото покритие.

За редуциране на кредитния риск се приемат подходящи по вид и стойност обезпечения и гаранции, съобразно Вътрешните правила, прилагания подход за изчисляване на капиталовите изисквания и действащото банковото законодателство.

Паричните средства и паричните салда в Централните банки в размер на 944 362 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата, поради тяхното естество и възможността на Групата да разполага с тях.

Предоставените ресурси и аванси на банки с отчетна стойност 191 372 хил. лв. представляват преди всичко депозити в първокласни международни и български финансови институции с падеж до 7 дни. По принцип тези финансови активи носят известен кредитен риск, чиято максимална изложеност според политиката на Групата в процентно изражение може да бъде двадесет процента, петдесет процента и сто процента, като процентното изражение се определя в зависимост от качествената характеристика на финансовата институция. Към 31 декември 2015 абсолютната сума на този вид риск е в размер на 50 964 хил. лв. Към 31 декември 2015 формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на предоставени ресурси и аванси на банки са в размер на 4 120 хил. лв.

Вземанията по споразумение за обратно изкупуване на ценни книжа в размер от 152 448 хил. лв. носят кредитен риск за Банката в зависимост от предоставеното обезпечение. Една част от вземанията в размер на 41 150 хил. лв. не носят кредитен риск поради обезпечаването им с държавни ценни книжа емитирани от Република България. На сто процента кредитен риск са изложени вземания в размер на 110 298 хил. лв., обезпечени с корпоративни ценни книжа.

Финансовите активи държани за търгуване в размер на 203 179 хил. лв. носят основно пазарен риск за Групата, който е разгледан в оповестяванията, свързани с пазарния риск.

Капиталовите ценни книжа на разположение за продажба с отчетна стойност 80 800 хил. лв. представляват акции във финансови и нефинансови предприятия и дялове в договорни фондове, които носят кредитен риск, чиято максимална изложеност в процентно отношение е сто процента или 80 800 хил. лв. в абсолютна сума. Към 31 декември 2015 размера на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на капиталови ценни книжа държани за продажба е в размер на 262 хил. лв.

Държавните дългови ценни книжа в размер на 90 856 хил.лв. излагат банката на кредитен риск на съответната държава емитент.

Дълговите ценни книжа на разположение за продажба и емитирани от местни и чуждестранни търговски дружества в размер на 41 993 хил. лв., носят кредитен риск за Групата, чиято максимална изложеност в процентно отношение е сто процента или 41 993 хил. лв. в абсолютна сума.

Дълговите ценни книжа държани до падеж и емитирани от Република България в размер на 397,919 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Българската държава. Дълговите ценни книжа до падеж и емитирани от Народната банка на Република Македония в размер на 17,571 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Народната банка на Република Македония. Дълговите ценни книжа държани до падеж и емитирани от Република Македония в размер на 47,476 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Македонската държава. Дълговите ценни книжа държани до падеж и емитирани от държави от ЕС в размер на 210,423 хил. лв. не носят риск за банката. Дълговите ценни книжа държани до падеж и емитирани от Европейската инвестиционна банка в размер на 38,000 хил.лв не носят риск за банката.

Предоставените кредити и аванси на клиенти с отчетна стойност в размер на 2,292,539 хил. лв. носят кредитен риск за Групата. За определянето на размера на изложеност на Групата към този риск, се извършва анализ на индивидуалния риск за Групата, произтичащ от всяка конкретно определена експозиция, като Групата прилага критериите за оценка и класификация на рисковите експозиции, заложили в банковото законодателство на Република България, Република Македония, Руската Федерация и МСФО. Съобразно тези критерии и извършения анализ максималната изложеност на Групата за кредитен риск е в размер на 1,905,012 хил. лв. С цел минимизирането на кредитния риск в процеса на кредитиране се прилагат детайлизирани процедури относно анализа на икономическата целесъобразност на всеки един проект, видовете

обезпечения приемливи за Групата, контрола върху използването на отпуснатите средства и администрирането, свързано с тази дейност.

Групата поддържа отношение на обща капиталова адекватност над нормативните изисквания, основно като мярка срещу риска от концентрации. Приемането и контролът върху лимитите за кредитен риск ограничават концентрациите на рисковите експозиции по географски райони, отрасли, бизнес сегменти и групи кредити, носители на общ риск.

Групата е възприела методология за изчисляване на провизиите за обезценка на кредити и аванси на клиенти съобразно МСФО.

Към 31 декември 2015 размерът на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на кредити и аванси е в размер на 58,715 хил. лв.

Качество на кредитния портфейл

Класификационни групи към 31 декември 2015:

Дълг Група	По предоставени кредити			Неусвоен ангажмент Размер	По предоставени гаранции		
	Размер	Дял в %	Провизии		Размер	Дял в %	Провизии
Обслужвани	2 031 091	88.59	7 456	89 760	85 443	99.93	31
Необслужвани	261 448	11.41	51 259	11 646	61	0.07	-
Общо	2 292 539	100	58 715		85 504	100	31

Класификационни групи към 31 декември 2014:

Дълг Група	По предоставени кредити			Неусвоен ангажмент Размер	По предоставени гаранции		
	Размер	Дял в %	Провизии		Размер	Дял в %	Провизии
Обслужвани	1 910 431	96.55	7 478	106 799	80 154	97.64	39
Необслужвани	68 280	3.45	28 409	283	1 939	2.36	-
Общо	1 978 711	100	35 887	107 082	82 093	100	39

Предоставените от Групата кредити могат да се обобщят в следната таблица:

Наименование на групите	31 декември 2015		31 декември 2014			
	Кредити предоставени на нефинансови клиенти	Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване	Кредити предоставени на нефинансови клиенти	Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване		
	хил. лв.	%	хил. лв.	%		
Непросрочени и необезценени	943 937	41.17	152 448	1 243 330	62.84	156 201
Просрочени но	987 073	43.06	-	578 629	29.24	-

необезценени						
Обезценени на						
индивидуална						
основа	361 529	15.77	-	156 752	7.92	-
Общо	2 292 539		152 448	1 978 711	100	156 201
Заделени провизии	(58 715)		-	(35 887)		-
Нетни кредити	2 233 824		152 448	1 942 824		156 201

Към 31 декември 2015 и 2014 преобладаващата част от кредитите представени като просрочени, но необезценени, представляват кредити, по които са допуснати просрочия в рамките до 30 дни. Групата счита, че подобни инцидентни просрочия не са индикация за обезценка на тези кредити.

Кредити и аванси, които не са нито просрочени, нито обезценени, са представени в следната таблица:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Физически лица		
Кредитни карти и овърафти	21 311	14 925
Потребителски кредити	190 106	139 791
Ипотечни кредити	82 952	60 143
Корпоративни клиенти	649 568	1 028 471
Общо	943 937	1 243 330

Стойността на кредитите, които са просрочени, но не са обезценени е представена в таблицата по-долу. Тези кредити не са обезценени поради това, че са допуснали инцидентни просрочия до 30 дни, което не води до необходимостта от тяхното обезценяване.

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Физически лица		
Кредитни карти и овърафти	12 042	6 429
Потребителски кредити	32 810	15 019
Ипотечни кредити	18 976	19 656
Корпоративни клиенти	923 245	537 525
Общо	987 073	578 629

Отчетната стойност на кредитите, за които има начислена провизия на индивидуална основа към 31 декември 2015 и 2014 е 361 529 хил. лв. и 44 460 хил. лв. Тези суми не включват паричните потоци от усвояване на обезпечение по тези кредити.

	Отчетна стойност преди обезценка	Общо високоликвидн о обезпечение
2015		
Кредитни карти и овърафти	7 409	-
Потребителски кредити	57 565	988
Ипотечни кредити	56 185	-
Корпоративни клиенти	240 370	7 609

Общо	361529	8 597
2014	Отчетна стойност преди обезценка	Общо високоликвидн о обезпечение
Кредитни карти и овърдрафти	5 228	-
Потребителски кредити	15 785	3 417
Ипотечни кредити	3 448	2 629
Корпоративни клиенти	19 999	24 221
Общо	44 460	30 267

Общият размер на нетната експозиция за 2015 и 2014 на 5-те най-големи експозиции е съответно 339 487 хил. лв. и 292 961 хил.лв. и представлява съответно 15,20% и 15,08% от кредитите и авансите на клиенти на Групата.

Бизнес-сегмент, класификационна група и просрочия към 31 декември 2015:

Сегмент	Размер Група обслужвани	Брой сделки	Дълг	в т. ч просрочия по			Провизии	Неусвоен ангажимент
				главница	Лихва	Съдебни вземания		
Дребно	обслужвани	87 999	436 966	841	361	-	2 771	46 586
	необслужвани	6 153	41 749	2 786	1 716	15 851	14 569	277
Общо		94 152	478 715	3 627	2 076	15 851	17 340	46 863
	обслужвани	1 214	1 579 868	41 462	14 804	-	4 685	43 077
Корпоративно	необслужвани	232	219 699	27 502	6 220	41 501	36 690	11 369
Общо		1 446	1 799 567	68 964	21 024	41 501	41 375	54 446
	обслужвани	9	14 257	-	-	-	-	78
Бюджет	необслужвани	-	-	-	-	-	-	-
Общо		9	14 257	-	-	-	-	78
	Общо портфейл	95 607	2 292 539	72 591	23 100	57 352	58 715	101 387

Бизнес-сегмент, класификационна група и просрочия към 31 декември 2014:

Сегмент	Размер Група обслужвани	Брой сделки	Дълг	в т. ч просрочия по			Провизии	Неусвоен ангажимент
				главница	Лихва	Съдебни вземания		
Дребно	обслужвани	83 562	333 669	856	410	-	2 899	41 671
	необслужвани	5 416	28 005	2 621	1 658	10 974	11 287	261
Общо		88 978	361 674	3 477	2 068	10 974	14 186	41 932
	Корпоративно обслужвани	1 113	1 570 143	9 029	3 434	-	4 559	65 068

	необслужвани	162	40 275	6 588	1 977	17 419	17 122	22
Общо		1 275	1 610 418	15 617	5 411	17 419	21 681	65 090
	обслужвани	9	6 619	345	-	-	20	11
Бюджет	необслужвани	-	-	-	-	-	-	-
Общо		9	6 619	345	-	-	20	60
	Общо портфейл	90 262	1 978 711	19 439	7 479	28 393	35 887	107 082

Кредитни експозиции с мерки по въздържане

Като експозиции с мерки по въздържане Групата приема кредитни експозиции, по които са изменени първоначалните условия на договора, предизвикани от влошаване на финансовото състояние на длъжника, водещо до невъзможност да се изплати в срок пълния размер на дълга и които отстъпки банката не би дала при други обстоятелства.

Измененията в първоначалните условия на договора във връзка с прилагане на мерките по въздържане могат да включват:

- Намаление/отписване/ на дълга или част от него;
- Замяна на част от дълга срещу собственост;
- Рефинансиране на експозиции, които длъжникът не е в състояние да изплати при текущите условия на договора;
- Когато условията на договора включват по-благоприятни срокове за изплащане на задълженията в сравнение със сроковете, които Банката би предложила на клиенти с подобен рисков профил;
- Намаление на лихвения процент по договора, с изключение на промяна в договорения лихвен процент, породена от промените в пазарните лихвени нива.

Информацията относно експозициите с мерки по въздържане е както следва:

2015	Корпоративни клиенти	Физически лица
Стойност преди обезценка	121 365	1 952
Обезценка	(17 974)	(816)
Стойност след обезценка	103 391	1 136
2014	Корпоративни клиенти	Физически лица
Стойност преди обезценка	15 921	2 607
Обезценка	(2 851)	(1 076)
Стойност след обезценка	13 070	1 531

47.5. Анализ на ликвидния риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения. Групата посреща нуждите си от ликвидни средства като внимателно следи плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения както и входящите и изходящи парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Нуждите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди - ежедневно и ежеседмично както и на базата на 30-дневни прогнози. Нуждите от ликвидни средства в дългосрочен план - за периоди от 180 и 360 дни се определят месечно. Нуждите от парични средства се сравняват със заемите на разположение, за да бъдат

установени излишъци или дефицити. Този анализ определя дали заемите на разположение ще са достатъчни, за да покрият нуждите на Групата за периода.

Групата държи парични наличности, за да посреща ликвидните си нужди за периоди до 30 дни. Средства за дългосрочните ликвидни нужди се осигуряват чрез заеми в съответния размер и продажба на дългосрочни финансови активи.

Към 31 декември 2015 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

	Краткосрочни	Дългосрочни	
	До 12 месеца '000 лв.	От 2 до 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.
Задължения за дивиденди	7,080	958	-
Банкови и други заеми	116,775	140,542	168,076
Задължения към свързани лица	5,395	23,626	-
Задължения по договори за застраховане	37,383	-	-
Задължения по финансов лизинг	1,880	5,091	-
Задължения по цесии	11,395	8,412	-
Задължения за обратно изкупуване	9,014	-	-
Търговски и други задължения	199,514	48,277	-
Общо	398,436	226,906	168,076

Към 31 декември 2014 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени както следва:

	Краткосрочни	Дългосрочни	
	До 12 месеца '000 лв.	От 2 до 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.
Задължения за дивиденди	6,950	3,182	-
Банкови и други заеми	93,418	288,751	38,173
Задължения към свързани лица	13,766	2,327	-
Задължения по договори за застраховане	15,946	-	-
Задължения по финансов лизинг	4,743	6,593	-
Задължения по цесии	36,195	49,310	-
Задължения за обратно изкупуване	1,408	-	-
Търговски и други задължения	236,384	6,263	-
Общо	408,810	356,426	38,173

Стойностите оповестени в този анализ на падежите на задълженията представляват недисконтираните парични потоци по договорите, които могат да се различават от балансовите стойности на задълженията към отчетната дата. Годишните лихвени плащания са в размер на 3 479 хил. лв. (2014 г.: 21 819 хил. лв.).

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Групата следва задълженията и ограниченията произтичащи от нормативните актове на банковото законодателство в съответните държави свързани с управлението и надзора върху ликвидността на банките. Групата е обособила специализирани колективни органи за управление на ликвидността, които провеждат възприетата от ръководството на Групата политика по управление на ликвидния риск.

Количествен измерител на ликвидния риск, съобразно регулациите на банковото законодателство е коефициента на ликвидни активи, изразяващ отношението на ликвидните активи към привлечените средства на Групата.

Групата традиционно поддържа голям обем високоликвидни активи – парични средства в каса и в Централните банки, които ѝ гарантират безпроблемно посрещане на ликвидни нужди. Техният дял към 31 декември 2015 е приблизително 20% от общите активи на Групата. Като допълнителен инструмент за осигуряване на висока ликвидност, Групата използва предоставените ресурси и аванси на финансови институции. В основата си това са депозити в първокласни международни и български финансови институции с падеж до 7 дни. Към 31 декември 2015 те заемат 4% от общите активи. Облигации издадени от правителството на Република България, от НБРМ и от правителството на РСФСР, които Групата притежава и не е заложила са около 15% от активите ѝ. Поддържайки приблизително 30% от активите си в бързоликвидни активи, Групата е в състояние да осигури посрещане на всичките си нужди от плащания по падежирали финансови пасиви.

Разпределението на финансовите пасиви на Групата към 31 декември 2015 г., съобразно техния остатъчен срок е следното:

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	5 502	268	-	-	-	5 770
Кредити от банки	10	2	20	244	-	276
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ЦК	9 000	-	-	-	-	9 000
Задължения към други депозанти	2 040 915	389 670	1 109 744	832 470	10 110	4 382 909
Други привлечени средства	4	8	53	816	-	881
Емитирани облигации	-	-	-	18 585	-	18 585
Други задължения	9 964	-	-	-	-	9 964
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	2 065 395	389 948	1 109 817	852 115	10 110	4 427 385

Финансовите пасиви на Групата са формирани основно от привлечени средства от други депозанти – депозити на физически и юридически лица. По-голямата част от тях – 46% са с остатъчен срок под 1 месец. Традиционно клиентите на Групата предпочитат сключване на договор за депозит с едномесечен срок и предоговарянето му за продължителен период от време. Поради това едномесечните депозити практически са дългосрочен и относително постоянен ресурс за Групата.

Разпределението на финансовите пасиви на Групата към 31 декември 2014 г., съобразно техния остатъчен срок е следното:

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ	ХИЛ.ЛВ
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ						
Депозити от банки	6 683	7 649	-	2 900	-	17 232
Кредити от банки	25	2	43	203	176	450
Задължения към други депозанти	1 831 521	339 127	993 938	745 127	5 904	3 915 616
Други привлечени средства	6	12	75	78	778	949
Емитирани облигации	-	-	-	-	18 961	18 961
Други задължения	10 842	-	-	-	-	10 842
ОБЩО ФИНАНСОВИ ПАСИВИ	1 849 077	346 790	994 056	748 308	25 819	3 963 101

Финансовите активи като средство за управление на ликвидния риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Групата отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Наличните парични ресурси и търговски и други вземания надвишават значително текущите нужди от изходящ паричен поток. Съгласно сключените договори всички парични потоци от търговски и други вземания са дължими в срок до 1 година.

48. Оценяване по справедлива стойност

48.1. Оценяване по справедлива стойност на финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет за финансовото състояние, са групирани в три нива съобразно йерархията на справедливата стойност.

Тази йерархия се определя въз основа на значимостта на входящата информация, използвана при определянето на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, както следва:

- 1 ниво: пазарни цени (некоригирани) на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- 2 ниво: входяща информация, различна от пазарни цени, включени на ниво 1, която може да бъде наблюдавана по отношение на даден актив или пасив, или пряко (т. е. като цени) или косвено (т. е. на база на цените); и
- 3 ниво: входяща информация за даден актив или пасив, която не е базирана на наблюдавани пазарни данни.

Даден финансов актив или пасив се класифицира на най-ниското ниво на значима входяща информация, използвана за определянето на справедливата му стойност.

31 декември 2015г.	Пояснение	Ниво 1 ‘000 лв.	Ниво 2 ‘000 лв.	Ниво 3 ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Активи					
Финансови активи, държани за търгуване	а)	1 049 600	190 526	3 447	1 243 573
Финансови активи, на разположение за продажба	б)	255 303	-	40 814	296 117
Общо активи		1 304 903	190 526	44 261	1 539 690
Пасиви					
Деривативни финансови инструменти	в)	-	578	-	578
Общо пасиви		-	578	-	578

През отчетните периоди не е имало трансфери между нива 1 и 2.

Определяне на справедливата стойност

Методите и техниките за оценяване, използвани при определянето на справедливата стойност, не са променени в сравнение с предходния отчетен период.

а) борсово търгувани ценни книжа и облигации

Всички пазарно търгувани акции са представени в български лева и са публично търгувани на Българска фондова борса, София. Справедливите стойности са били определени на база на техните борсови цени-продава към отчетната дата.

б) ценни книжа и облигации, които не се търгуват борсово

Оценката по справедлива стойност се базира на наблюдавани цени на скорошни пазарни сделки с акции на подобни дружества, коригирани за специфични фактори.

в) деривативи

Когато деривативните финансови инструменти са търгувани на борсови пазари или на ликвидни извънборсови пазари, Групата използва цените при затваряне на борсовите пазари към отчетната дата. Когато деривативните финансови инструменти, които не са търгувани на активни пазари, справедливата стойност на тези договори се определя чрез използването на техники за оценка, като се използват наблюдавани пазарни данни (ниво 2).

г) заеми в лева

Справедливата стойност на заемите се определя чрез използването на техники за оценяване.

Всички значими входящи данни за модела са основани на наблюдавани пазарни цени, а именно пазарни лихвени проценти по подобни заеми с подобен риск.

48.2. Оценяване по справедлива стойност на нефинансови активи

Следната таблица представя нивата в йерархията на нефинансови активи към 31 декември 2015 г., оценявани периодично по справедлива стойност:

31 декември 2015 г.	Ниво 1 ‘000 лв.	Ниво 2 ‘000 лв.	Ниво 3 ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
---------------------	--------------------	--------------------	--------------------	------------------

Инвестиционни имоти:

- земи, сгради и машини и оборудване	-	-	306 175	306 175
--------------------------------------	---	---	---------	---------

Справедливата стойност на недвижимите имоти на Групата е определена на базата на доклади на независими лицензирани оценители.

Земи, сгради и машини и оборудване (Ниво 3)

Земите, сградите и машини и оборудване са преоценени на 31.12.2015 г.

Началното салдо на нефинансовите активи на ниво 3 може да бъде равнено с крайното им салдо към отчетната дата, както следва:

	Инвестиционни имоти Земи, сгради и машини и оборудване ‘000 лв.
Салдо към 1 януари 2015 г.	314 578
Печалби или загуби, признати в печалбата или загубата:	
- промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти	(1 351)
Покупки и рекласифирани	30 529
Отписани и рекласифицирани	(37 581)
Салдо към 31 декември 2015 г.	306 175
Сума, включена в печалбата или загубата на ред „Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти“, в резултат на нереализирани печалби или загуби от активи, държани към края на отчетния период	(1 351)

49. Политика и процедури за управление на капитала

Целите на Групата във връзка с управление на капитала са:

- да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащо предприятие; и
- да осигури адекватна рентабилност за собствениците като определя цената на продуктите и услугите си в съответствие с нивото на риска.

Групата наблюдава капитала на базата на съотношението на капитал към нетния дълг.

Групата определя капитал на основата на балансовата стойност на собствения капитал представени в отчета за финансовото състояние.

Нетният дълг се изчислява като общ дълг намален с балансовата стойност на парите и паричните еквиваленти.

Целта на Групата е да поддържа съотношението на капитал към нетен дълг в граници които да осигуряват релевантно и консервативно съотношение на финансиране.

Групата управлява структурата на капитала и прави необходимите поправки в съответствие с промените в икономическата обстановка и рисковите характеристики на съответните активи. За да поддържа или коригира капиталовата структура Групата може да промени сумата на дивидентите изплащани на акционерите да върне капитал на акционерите да емитира нови акции или да продаде активи за да намали задълженията си.

Капиталът за представените отчетни периоди може да бъде анализиран както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Собствен капитал	1 377 528	1 339 114
Капитал	1 377 528	1 339 114
Дълг	6 107 521	5 560 155
- Пари и парични еквиваленти	(1 236 189)	(1 496 776)
Нетен дълг	4 871 332	4 063 379
 Съотношение на капитал към нетен дълг	 1:3.54	 1:3.03

Изменението на съотношението през 2015 г. се дължи главно на увеличаването на нетния дълг на Групата във връзка с банковата и други дейности. Групата е спазила условията във връзка със своите договорни задължения включително поддържането на определени капиталови съотношения.

50. Събития след края на отчетния период

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на консолидирания финансов отчет и датата на одобрението му за публикуване.

51. Одобрение на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет към 31 декември 2015 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Управителния съвет на 21 юни 2016 г.